

REPUBLIKA SLOVENIJA
VLADA REPUBLIKE SLOVENIJE

Gregorčičeva 20–25, SI-1001 Ljubljana

T: +386 1 478 1000

F: +386 1 478 1607

E: gp.gs@gov.si

<http://www.vlada.si/>

Predsednik Državnega zbora

Številka: 61400-1/2016/5

Datum: 7. 7. 2016

DRŽAVNI LIST REPUBLIKE SLOVENIJE	
Datum: 07-07-2016	
Številka: 001-08/16-4/1	
Številka: 1381-VII	EU:
Priloge:	
Začetek:	

Vlada Republike Slovenije je na 95. redni seji dne 7. 7. 2016 sprejela:

- Poročilo o uspešnosti izvajanja Nacionalnega programa za jezikovno politiko 2014–2018, Akcijskega načrta za jezikovno izobraževanje in Akcijskega načrta za jezikovno opremljenost za leto 2015,

ki vam ga pošiljam na podlagi 26. člena Zakona o javni rabi slovenščine (Uradni list RS, št. 86/04 in 8/10).

Vlada Republike Slovenije je na podlagi 45. člena Poslovnika Vlade Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 43/01, 23/02 – popr., 54/03, 103/03, 114/04, 26/06, 21/07, 32/10, 73/10, 95/11, 64/12 in 10/14) in 235. člena Poslovnika državnega zbora (Uradni list RS, 92/07 – uradno prečiščeno besedilo, 105/10 in 80/13) določila, da bodo kot njeni predstavniki na sejah Državnega zbora in njegovih delovnih teles sodelovali:

- Anton Peršak, minister za kulturo,
- Damjana Pečnik, državna sekretarka, Ministrstvo za kulturo,
- dr. Simona Bergoč, podsekretarka, vodja Službe za slovenski jezik in vodja Medresorske delovne skupine za spremljanje izvajanja jezikovne politike Republike Slovenije, Ministrstvo za kulturo.

Mag. Darko Krašovec
generalni sekretar

Priloga: 1

REPUBLIKA SLOVENIJA
VLADA REPUBLIKE SLOVENIJE

Gregorčičeva 20–25, SI-1001 Ljubljana

T: +386 1 478 1000

F: +386 1 478 1607

E: gp.gs@gov.si

<http://www.vlada.si/>

Številka: 61400-1/2016/4

Datum: 7. 7. 2016

POROČILO

o uspešnosti izvajanja

**Nacionalnega programa za jezikovno politiko
2014–2018,
Akcijskega načrta za jezikovno izobraževanje in
Akcijskega načrta za jezikovno opremljenost
za leto 2015**

1 Jezikovna politika 2014–2018

Sodobna slovenska jezikovna situacija zahteva premišljeno in dejavno jezikovno politiko, ki mora upoštevati zgodovinske danosti in tradicijo, obenem pa se soočati z novimi izzivi, ki jih prinašajo sodobne razmere. Jezikovna politika Republike Slovenije je razvojno naravnana in temelji na prepričanju, da so slovanska država, slovenski jezik in slovenska jezikovna skupnost vitalne in dinamične pojavnosti, ki se morajo ves čas razvijati in krepiti. Tista področja, ki so še posebej pomembna za ohranjanje vitalnosti, obsega in dinamičnosti slovenskega jezika, potrebujejo še posebno skrb in zagotavljanje izvajanja tistih ukrepov, ki bodo stanje po potrebi izboljšale. Ob tem se je treba zavedati, da je pravica posameznic in posameznikov do rabe svojega jezika obenem pomemben del uresničevanja temeljnih človekovih pravic, pomembno pa je tudi povezovanje v jezikovne skupnosti. Slovenska jezikovna politika si mora prizadevati za ustrezne ukrepe, s katerimi bo lahko zagotavljala, da bo slovenščina pri domačih govornikih ostajala prevladujoča prostovoljna izbira v čim večjem obsegu zasebne in javne rabe, kjer in kolikor izkušnje kažejo, da so nekateri govorniki slovenščine pripravljeni svoj materni jezik neupravičeno zapostavljati, pa se ne sme apriorno odpovedati možnosti zavezujočega pravnega predpisovanja rabe v določenih jezikovnih položajih.

Še pomembneje za nadaljnjo vitalnost in krepitev položaja slovenščine pa je pri govornikih slovenščine ozavestiti njeno polnofunkcionalnost ter s sistematičnim razvijanjem veščin, spretnosti in vednosti o sistemskih izraznih možnostih, ki jih ponuja slovenščina, vzgajati in spodbujati suverene, samozavestne in motivirane uporabnike slovenskega jezika, hkrati pa ga temeljiteje opremiti z vsem, kar za svoje delovanje potrebujejo vsi sodobni javni jeziki in njihovi govorniki.

Slovenska jezikovna politika se tudi zaveda velikega pomena in odgovornosti, ki jo ima do vseh Slovencev, ki živijo ali delajo zunaj meja Republike Slovenije, obenem pa upošteva tudi vse govorce, ki jim slovenščina ni materni jezik (pripadniki madžarske in italijanske narodne skupnosti, romska skupnost, priseljenci ter vsi, ki prihajajo ali želijo prihajati znotraj ali zunaj meja Republike Slovenije v stik s slovenskim jezikom). Upošteva to, si mora slovenska jezikovna politika prizadevati na eni strani za spodbujanje in rabo slovenskega jezika na vseh ravneh ter za vse ciljne skupine, po drugi strani pa mora pozornost namenjati tudi čim boljšemu sistemu poučevanja tujih jezikov ter njihovi ustrezni razpršenosti glede na kulturno-civilizacijske ter gospodarske potrebe Republike Slovenije.

Slovenska jezikovna politika mora biti še posebno občutljiva do govorcev s posebnimi potrebami. V tem okviru je zaradi specifičnosti njihovega sporazumevanja posebna skrb namenjena gluhih (ter slovenskemu znakovnemu jeziku kot prvemu jeziku večine gluhih) ter vsem drugim govornikom s posebnimi potrebami: slepim in slabovidnim, osebam s specifičnimi motnjami (kot so disleksija, slabše bralne in učne zmožnosti, govorno-jezikovne motnje ipd.) ter osebam z motnjo v duševnem razvoju.

In ne nazadnje: jezikovna politika, ki se izvaja v RS na podlagi sprejete resolucije in njenih izvedbenih dokumentov – akcijskih načrtov za jezikovno izobraževanje in za jezikovno opremljenost, mora jasno artikulirati potrebe in obveznosti države in visokošolskih ustanov za uveljavljanje in razvoj slovenščine kot jezika poučevanja/visokošolskega študija in znanstvenega/strokovnega jezika (posameznih strok) v visokošolskem prostoru. Obstoječa zakonodaja zagotavlja slovenščini status

visokošolskega jezika in hkrati dopušča rabo tujih jezikov, za kar so določeni omejevalne okoliščine in postopki sprejemanja takšnih odločitev. Omejevalne okoliščine pa so nejasne in v praksi omogočajo poljubne interpretacije. Zato je treba za vzpostavitev jezikovne politike v visokem šolstvu normalizirati jezikovno zavedanje, da slovenski jezik v terciarnem izobraževanju ni ovira za internacionalizacijo visokega šolstva. Resolucija predvideva jasen sistem ločevanja pri različnih oblikah študijskega bivanja študentov in visokošolskih učiteljev ter njihovega s tem povezanega vključevanja v visokošolski sistem Republike Slovenije.

Vse to predstavlja okvir nacionalnega programa za jezikovno politiko, ki ga je v obliki Resolucije o Nacionalnem programu za jezikovno politiko 2014–2018 (v nadaljevanju resolucija ali ReNPJP) julija 2013 sprejel Državni zbor RS. Prav ta resolucija je obenem tudi podlaga za delovanje Medresorske delovne skupine za spremljanje izvajanja jezikovne politike.

1.1 Sprejem resolucije in akcijskih načrtov

Z letom 2012 je prenehala veljati Resolucija o nacionalnem programu za jezikovno politiko 2007–2011, zato je Ministrstvo za kulturo RS pripravilo novo resolucijo, ki naj bi začela strokovne smernice za jezikovnopolitične odločitve in ukrepe za naslednje petletno obdobje. Pri nastajanju tako pomembnega jezikovnopolitičnega dokumenta je sodelovalo več delovnih skupin, ki so vključevale veliko strokovnjakov s tega področja: osemčlanska delovna skupina, ki je oblikovala osnutek resolucije in opravilo redakcijo besedila, posebna projektna skupina za področje slovenskega jezika, ki je podala pripombe k delovnemu besedilu in odzivom iz javne obravnave, in Strokovna komisija za slovenski jezik, ki je s sodelovanjem Ministrstva za kulturo pripravila redakcijo delovnega besedila resolucije. V tem času sta potekali kar dve javni razpravi (od 1. junija do 15. julija in februarja 2013), v kateri se je dejavno vključila širša javnost s področja jezikovnega načrtovanja in politike. Sledilo je (od februarja do maja 2013) zahtevno medresorsko usklajevanje. Na podlagi odzivov iz javne razprave, medresorskega usklajevanja, dodatnih navodil Generalnega sekretariata vlade in interne verifikacije je Služba za slovenski jezik na Ministrstvu za kulturo pripravila končno besedilo predloga resolucije. Ministrstvo za kulturo je predlog resolucije predložilo Vladi Republike Slovenije, ta ga je potrdila na seji 23. 5. 2013 in ga predložila v obravnavo Državnemu zboru Republike Slovenije. Poslanke in poslanci Državnega zbora so Resolucijo o nacionalnem programu za jezikovno politiko 2014–2018 sprejeli 15. julija 2013.

Ta jezikovnopolitični program je kot začetni izvedbeni korak za doseg ciljev predvidel oblikovanje dveh med seboj usklajenih, samostojnih in celovitih jezikovnonačrtovalnih nacionalnih dokumentov: Akcijskega načrta za jezikovno izobraževanje (ANJI) in Akcijskega načrta za jezikovno opremljenost (ANJO). Za pripravo akcijskih načrtov, izvedbenih dokumentov na jezikovnopolitičnem področju, je minister, pristojen za kulturo, v sodelovanju z ministrom, pristojnim za izobraževanje in znanost, septembra 2013 imenoval dve delovni skupini, sestavljeni iz predstavnikov javnih raziskovalnih in strokovnih zavodov ter civilnodružbenih in drugih teles, dejavnih na programskem področju, in predstavnikov državnih organov kot nosilcev jezikovnopolitičnih ukrepov. Delovna skupina za pripravo Akcijskega načrta za jezikovno izobraževanje in Delovna skupina za pripravo Akcijskega načrta za jezikovno opremljenost sta do sredine junija 2014 pripravili delovni besedili obeh akcijskih načrtov ter ju predstavili ministru, nato pa ju je Ministrstvo za kulturo objavilo na svoji spletni strani in dalo v enomesečno javno razpravo, ki je trajala do 31. julija 2014. Sledila sta pregled prejetih odzivov zainteresirane javnosti in njihova obravnava v obeh delovnih skupinah. Ministrstvo za kulturo je v začetku leta 2015 opravilo interno preverjanje in verifikacijo ter nato še

redakcijo osnutkov Akcijskega načrta za jezikovno izobraževanje in Akcijskega načrta za jezikovno opremljenost, ki konkretizirata cilje in ukrepe, predvidene v resoluciji, ter jih časovno umeščata in finančno vrednotita. Vladni gradivi z obema akcijskima načrtoma je MK 30. julija 2015 poslalo v medresorsko usklajevanje in nanj v poslovnem letu prejelo odzive pristojnih resorjev s pripombami. Te je MK dodatno uskladilo s predlagatelji, jih smiselno upoštevalo ter ustrezno popravilo vsebino akcijskih načrtov. V ponovnem medresorskem usklajevanju (od 7. 10. 2015) so na dopolnjeni akcijski načrt prispale nove vsebinske pripombe nekaterih organov in MK jih je z njimi dokončno uskladilo.

Vlada Republike Slovenije je 13. novembra 2015 po obsežnem in temeljitem medresorskem usklajevanju sprejela oba akcijska načrta.

Akcijski načrt za jezikovno izobraževanje ne vsebuje opisa sistemsko urejenega jezikovnega izobraževanja v RS, saj to ni bil njegov namen. Kljub področni delitvi v skladu z resolucijo so marsikateri načrtovani dejavnosti med seboj povezane in prepletene, zato jih bo za ustrezno in učinkovito izvajanje akcijskega načrta nujno sproti usklajevati in celo smiselno združevati. Z imenovanjem Medresorske delovne skupine za spremljanje izvajanja jezikovne politike Republike Slovenije (sklep Vlade RS marca 2014) so bili za to vzpostavljeni temeljni pogoji. Za uresničevanje ciljev pa je nujno doseči tudi dejavnostno sodelovanje med pooblaščenimi nosilci posameznih področij jezikovnega izobraževanja.

Vsebina Akcijskega načrta za jezikovno opremljenost je organizirana v tri poglavja. V prvem poglavju sta pregledana področja za vsakega od tematskih sklopov in pričakovani razvoj. V drugem poglavju so specifičirani cilji za vsakega od tematskih sklopov in za vsakega od ciljev so opredeljene vse potrebne dejavnosti za njegovo uresničitev. Ker se dejavnosti pri mnogih ciljih medsebojno prepletajo, je bil narejen pregled po dejavnostih, opredeljeno je, za katere cilje so posamezne dejavnosti potrebne, te so tudi finančno ovrednotene in časovno umeščene. V tretjem poglavju je podrobneje opisana vsaka od potrebnih dejavnosti, opredeljenih v drugem poglavju.

1.2 Cilji, ki jih uresničuje jezikovna politika

Resolucija o Nacionalnem programu za jezikovno politiko 2014–2018 je predvidela cilje, ki naj bi jih jezikovna politika uresničevala in ki naj bi jih tudi medresorska delovna skupina preverjala, tudi prek letnih poročil. Resolucija vsak cilj posebej vsebinsko opredeli, izpostavi ukrepe, ki naj bi se izvedli za doseg določenega cilja, navede kazalnike, s katerimi naj bi bil cilj merljiv, ter predvidene učinke, ki naj bi jih z realizacijo cilja dosegli. Prav tako so določeni okvirna predvidena sredstva ter glavni nosilci, odgovorni za realizacijo posameznih ciljev ali posameznih ukrepov znotraj ciljev.

Akcijski načrt za jezikovno izobraževanje je vsebinsko oblikovan v skladu z resolucijo in je v glavnem tudi enako členjen. Predlaga aktivnosti, ki bi jih bilo za uresničitev resolucije in v njej določenih ciljev izvesti, pri tem pa nikakor ne prejudicira morebitnih izvajalcev posameznih aktivnosti, temveč samo določa nosilce posameznih ciljev in ukrepov glede na pristojnosti posameznih resornih organov. Izvajalci posameznih aktivnosti bodo, če bo to potrebno, tako kot to določajo pravni akti, izbrani na javnem razpisu. Posamezna poglavja so opremljena z uvodnim besedilom s temeljnim pregledom stanja in z utemeljitvijo ali pojasnili k nekaterim ciljem in dejavnostim. Akcijski načrt za jezikovno izobraževanje pomeni tudi izpolnitev zahteve 13. člena Zakona o javni rabi slovenščine (ZJRS), ki zavezuje Vlado Republike Slovenije k sprejetju posebnega programa jezikovnega izobraževanja, ki naj bi bil poleg rednega izobraževanja namenjen tudi za jezikovno izpopolnjevanje mladine in odraslih, ter programa, namenjenega tujcem v Republiki Sloveniji. (Pojasnilo: Povsod, kjer pri ciljih

in ukrepih niso navedena finančna sredstva, to pomeni, da se ukrepi izvajajo kot del redne dejavnosti.)

V Akcijskem načrtu za jezikovno opremljenost so bili v skladu z resolucijo – točko 2.2 ter na podlagi podrobne preučitve področja in potreb definirani naslednji tematski sklopi: Splošni del, Jezikovni opis, Standardizacija, Terminologija, Večjezičnost, Jezikovne tehnologije, Digitalizacija in Govorci s posebnimi potrebami. Vsebina je organizirana v treh poglavjih. Akcijski načrt predlaga aktivnosti, ki bi jih bilo treba izvesti za uresničitev resolucije in v njej določenih ciljev, vendar ne prejudicira morebitnih izvajalcev posameznih aktivnosti, temveč samo določa nosilce posameznih ciljev in ukrepov glede na pristojnosti posameznih resornih organov. Izvajalci posameznih aktivnosti bodo, tako kot to določajo pravni akti, izbrani na javnem razpisu.

1.3 Cilji, ki naj bi jih v okviru jezikovne politike uresničili

1.3.1 Resolucija o Nacionalnem programu za jezikovno politiko 2014–2018

1.3.1.1 Področje jezikovnega izobraževanja

Splošni cilji in ukrepi:

- usklajitev dejavnosti jezikovnega izobraževanja na vseh ravneh,
- zmožnost govorcev slovenščine za uporabo jezikovnih priročnikov in jezikovnih tehnologij,
- ozaveščenost o različnosti sporazumevalnih potreb in načinov sporazumevanja,
- večjezična in medkulturna ozaveščenost,
- spremljanje jezikovnega stanja.

Slovenščina kot prvi jezik:

- razvijanje in izpopolnjevanje jezikovne zmožnosti govorcev slovenščine kot prvega jezika in njihovo usposabljanje za učinkovito sporazumevanje,
- razumljiv uradovni jezik in nadgrajevanje jezikovne zmožnosti javnih uslužbencev,
- širjenje ali izpopolnjevanje jezikovne zmožnosti v slovenščini kot prvem jeziku za zdomske otroke,
- usposabljanje učiteljev v dvo- in večjezičnih okoljih,
- širjenje ali izpopolnjevanje jezikovne zmožnosti in področij rabe v slovenščini kot prvem jeziku v zamejstvu in izseljenstvu,
- optimizacija poučevanja in učenja slovenščine v zamejstvu in izseljenstvu.

Slovenščina kot drugi in tuji jezik:

- širjenje in izpopolnjevanje jezikovne zmožnosti v slovenščini kot drugem in tujem jeziku.

Jezik manjšin in priseljencev v Republiki Sloveniji:

- zagotovitev pogojev za učinkovito jezikovno in siceršnjo družbeno integracijo govorcev manjšinskih jezikov.

Tuji jeziki:

- zagotavljanje kakovosti in optimizacija poučevanja ter učenja tujih jezikov.

Govorci s posebnimi potrebami:

- razvijanje sporazumevalne zmožnosti v slovenskem znakovnem jeziku,
- omogočanje alternativnih poti sporazumevanja v javnem življenju za slepe in slabovidne, gluho-slepe, osebe s specifičnimi motnjami (na primer disleksija,

- slabše bralne in učne sposobnosti, govorno-jezikovne motnje ipd.) ter osebe z motnjami v duševnem razvoju,
- popularizacija pridobivanja zmožnosti za alternativne poti sporazumevanja pri drugih govorcih,
- izpopolnjevanje jezikovne zmožnosti v slovenščini za govorce s posebnimi potrebami,
- vključevanje oseb s posebnimi potrebami v družbo.

Jezikovna ureditev visokega šolstva in znanosti:

- omogočanje prostega pretoka študentov in profesorjev,
- ohranitev statusa slovenščine kot uradnega in učnega jezika visokega šolstva,
- razvijanje sporazumevalne zmožnosti v strokovnem jeziku,
- izboljšanje položaja slovenščine kot jezika znanosti.

1.3.1.2 Jezikovna opremljenost

Splošni cilj:

- uskladitev dejavnosti pri načrtovanju in izvajanju Akcijskega načrta za jezikovno opremljenost.

Jezikovni opis:

- temeljni opis sodobne knjižne/standardne slovenščine, specializirani jezikovni opisi, dialektološki, zgodovinsko- in primerjalnojezikoslovni opisi.

Standardizacija:

- izvajanje dejavnosti, s katerimi bodo govorcem slovenščine in tujim govorcem, ki se želijo naučiti slovenščine, zagotovljeni vsi pogoji, da se seznanijo z jezikovnim standardom in se sporazumevajo v skladu z njim.

Terminologija in večjezičnost:

- vzpostavitev infrastrukture ter izdelava prosto dostopnih večjezičnih in terminoloških virov in orodij za podporo učenju in poučevanju tujih jezikov in terminološkemu delu.

Jezikovne tehnologije:

- spodbujanje razvoja jezikovnih tehnologij za slovenski jezik, ki vključuje vzpostavitev potrebne infrastrukture ter izdelavo čim bolj prosto dostopnih virov in orodij.

Digitalizacija:

- spodbujanje digitalizacije in omogočanje prostega dostopa za vse obstoječe jezikovne vire in priročnike, ki predstavljajo kulturno dediščino oziroma znanstveno produkcijo, vezano na slovenski jezik.

Govorci s posebnimi potrebami:

- opremljenost oseb s posebnimi potrebami s specifičnimi jezikovnimi in jezikovnotehnološkimi pripomočki in orodji.

1.3.1.3 Formalnopravni vidiki slovenske jezikovne politike:

- zagotovitev raziskovanih in empiričnih podlag za učinkovito jezikovno politiko,
- zagotovitev pogojev za enakopravno javno rabo in razvoj italijanskega in madžarskega jezika na območjih, na katerih živi italijanska ali madžarska narodna skupnost.

1.3.1.4 Slovenščina kot uradni jezik EU:

- podpora države pri uporabi slovenščine kot uradnega jezika EU,
- promocija slovenskega jezika in kulture v EU.

1.3.2 Akcijski načrt za jezikovno izobraževanje

0 Splošni cilji in ukrepi

1. cilj: Uskladitev dejavnosti jezikovnega izobraževanja na vseh ravneh
2. cilj: Zmožnost govorcev slovenščine za uporabo jezikovnih priročnikov in jezikovnih tehnologij
3. cilj: Ozaveščenost o različnosti sporazumevalnih potreb in načinov sporazumevanja
4. cilj: Večjezična in medkulturna ozaveščenost
5. cilj: Spremljanje jezikovnega stanja

1 Slovenščina kot prvi jezik v Republiki Sloveniji

1. cilj: Razvijanje in izpopolnjevanje jezikovne zmožnosti govorcev slovenščine kot prvega jezika in njihovo usposabljanje za učinkovito sporazumevanje

1.1 Osnovne aktivnosti

1.2 Zagotavljanje kakovosti poučevanja slovenščine s sistemskimi ukrepi

1.3 Obveščanje in izobraževanje učiteljev

2. cilj: Razumljiv uradnovalni jezik in nadgrajevanje jezikovne zmožnosti javnih uslužbencev

2 Slovenščina kot drugi in tuji jezik

1. cilj: Razvijanje jezikovne zmožnosti v slovenščini

2. cilj: Sistemska umestitev poučevanja/učenja slovenščine kot drugega jezika oz. jezika okolja v vrtcu, osnovni in srednji šoli

3. cilj: Jezikovno vključevanje odraslih priseljencev

4. cilj: Slovenščina na tujih univerzah

3 Slovenščina v zamejstvu, zdomstvu in izseljenstvu

1. cilj: Spodbujanje optimizacije učenja slovenščine za zamejske, zdomske in izseljenske otroke: ohranjanje in nadgrajevanje sistematičnega izobraževanja v slovenskem jeziku v okviru obstoječih šolskih sistemov

2. cilj: Spodbujanje optimizacije poučevanja slovenščine: usposabljanje in izobraževanje učiteljev in pedagoških delavcev (rednih in obšolskih dejavnosti) v dvo- in večjezičnih okoljih

3. cilj: Ohranjanje in širjenje področij in priložnosti za rabo slovenščine: dejavnosti za promocijo Slovenije in slovenščine

4. cilj: Sprotno spremljanje jezikovnopolitičnih situacij v zamejstvu, izseljenstvu in zdomstvu

4 Jeziki manjšin in priseljencev v Republiki Sloveniji

1. cilj: Krepitev jezikovne zmožnosti govorcev

2. cilj: Promocija večjezičnosti

5 Tuji jeziki

1. cilj: Zagotavljanje kakovosti in optimizacija poučevanja ter učenja tujih jezikov: Sistemski ukrepi

2. cilj: Informiranje in usposabljanje izvajalcev in udeležencev tujejezikovnega izobraževanja

6 Govorci s posebnimi potrebami

1. cilj: Razvijanje jezikovne zmožnosti v slovenskem znakovnem jeziku
2. cilj: Omogočanje alternativnih poti sporazumevanja in pridobivanja informacij v javnem življenju za slepe in slabovidne, gluhoslepe, osebe s specifičnimi motnjami (na primer disleksija, slabše bralne in učne sposobnosti, govorno-jezikovne motnje ipd.) ter osebe z motnjami v duševnem razvoju
3. cilj: Popularizacija pridobivanja zmožnosti za alternativne poti sporazumevanja pri drugih govoricah
4. cilj: Izpopolnjevanje jezikovne zmožnosti v slovenščini za govorce/bralce s posebnimi potrebami
5. cilj: Vključevanje oseb s posebnimi potrebami v družbo

7 Jezikovna ureditev visokega šolstva in znanosti

1. cilj: Omogočanje prostega pretoka študentov in profesorjev
2. cilj: Ohranitev statusa slovenščine kot uradnega in učnega jezika visokega šolstva
3. cilj: Razvijati jezikovno zmožnost v strokovnem jeziku
4. cilj: Izboljšati položaj slovenščine kot jezika znanosti

1.3.3 Akcijski načrt za jezikovno opremljenost

0 Uvod

1 Pregled področja

1.1 Splošno

1.2 Jezikovni opis

1.3 Standardizacija

1.4 Terminologija

1.5 Večjezičnost

1.6 Jezikovne tehnologije

1.7 Digitalizacija

1.8 Govorci s posebnimi potrebami

2 Definiranje ciljev, aktivnosti in akcij

2.1 Definiranje ciljev

2.2 Definiranje aktivnosti za uresničitev ciljev

2.3 Opredelitev akcij ter njihova finančna ocena in časovna umestitev

3 Podroben opis akcij

Akcija S-1: Infrastrukturni center

Akcija S-1: Infrastrukturni center

Akcija S-2: Zakonodaja za odprti dostop

Akcija S-3: Vnašanje virov v Wikije

Akcija P-1: Terminološki portal

Akcija P-2: Aplikacija za nove terminološke zbirke

Akcija P-3: Terminološko svetovanje

Akcija P-4: Javna dostopnost terminoloških virov

Akcija P-5: Samodejno luščenje terminologije

Akcija P-6: Večjezični portal

Akcija P-7: Slovnični portal za šolarje

Akcija P-8: Spletna predstavitev normativnih podatkov

Akcija P-9: Spodbujanje prožnih in inovativnih oblik učenja z razvojem jezikovnih virov in tehnologij

Akcija K-1: Pisni korpusi

Akcija K-2: Specializirani korpusi in konkordančniki

Akcija K-3: Govorni korpus in baza
Akcija K-4: Dvojezični korpusi
Akcija K-5: Diahroni korpus
Akcija L-1: Splošni slovar in slovarska baza
Akcija L-2: Slovenski lingvistični atlas
Akcija L-3: Slovar naselbinskih imen
Akcija L-4: Terminološki slovarji različnih strok
Akcija L-5: Zgodovinski slovar
Akcija L-6: Imenske entitete v slovenščini
Akcija L-8: Strojna slovnična analiza
Akcija L-9: FrameNet za slovenščino
Akcija L-10: sloWNet
Akcija L-11: Anafora in koreference

2 Ustanovitev Medresorske delovne skupine za spremljanje izvajanja jezikovne politike Republike Slovenije

S Sklepom Vlade Republike Slovenije št. 02401-6/2014/6 je bila 19. marca 2014 ustanovljena Medresorska delovna skupina za spremljanje izvajanja jezikovne politike Republike Slovenije (v nadaljevanju: MDS/medresorska delovna skupina). Skupino sestavljajo javni uslužbenci iz tistih organov izvršilne oblasti in nosilcev javnih pooblastil, katerih dejavnost je najbolj neposredno povezana z jezikovnopolitičnimi vprašanji, v svojem delovanju pa je zavezana tako načelu odgovornosti kot operativnosti. S tem sta mišljeni po eni strani načelna odgovornost najvišjih predstavnikov ministrstev ter drugih vladnih služb za ustanovitev in delovanje skupine, po drugi strani pa konkretna in operativna odgovornost posameznih javnih uslužbencev kot stalnih sodelavcev skupine.

S Sklepom Vlade Republike Slovenije št. 02401-4/2016/5 z dne 3. februarja 2016 je bila po medresorskem usklajevanju spremembe sestave medresorske delovne skupine na predlog nekaterih organov članov sprejeta nova sestava MDS.

Medresorsko delovno skupino tako sestavljajo:

- vodja: dr. Simona Bergoč, vodja Službe za slovenski jezik, Ministrstvo za kulturo,
- člani:
 - Tanja Dular, Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti,
 - Darja Erbič, Ministrstvo za zunanje zadeve,
 - akad. Niko Grafenauer, Slovenska akademija znanosti in umetnosti,
 - Sabina Hrovatin, Ministrstvo za notranje zadeve,
 - mag. Vesna Kalčič, Urad Vlade Republike Slovenije za narodnosti,
 - Rudi Merljak, Urad Vlade Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu,
 - Barbara Miklavčič, Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo,
 - Marčela Novljan Lovrinčič, Generalni sekretariat Vlade Republike Slovenije,
 - Bronka Straus, Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport,
 - dr. Lidija Tičar Padar, Javna agencija za raziskovalno dejavnost Republike Slovenije, in
 - Vlasta Vičič, Javna agencija za knjigo Republike Slovenije.

Po sklepu vlade o ustanovitvi medresorska delovna skupina za spremljanje izvajanja jezikovne politike:

- spremlja in spodbuja izvajanje ukrepov in doseganje ciljev iz nacionalnega programa,
- spremlja in spodbuja izvajanje ukrepov in doseganje ciljev akcijskih načrtov za jezikovno izobraževanje in jezikovno opremljenost,
- sprejema poročila o izvedenih ukrepih,
- po potrebi skrbi za koordinacijo izvajanja ukrepov, ki zahtevajo sodelovanje več vladnih organov ali nosilcev javnih pooblastil,
- daje pobude za spremembo zakonodaje s področja jezikovne politike,
- daje predloge in pobude v zvezi z nadaljnjim načrtovanjem jezikovne politike in
- skrbi za promocijo nacionalnega programa v javni upravi ter njegovo uveljavitev v javnosti.

Medresorska delovna skupina mora na podlagi resolucije vsako leto pripraviti tudi letno poročilo o uspešnosti izvajanja nacionalnega programa in ga predstaviti Vladi RS. Vlada RS s poročilom seznani Državni zbor RS.

3 Poročilo o realizaciji

Letna poročila so pripravili organi kot nosilci ukrepov glede na pristojnosti financiranja.

3.1 Generalni sekretariat Vlade RS

2. cilj: Razumljiv uradovadni jezik in nadgrajevanje jezikovne zmožnosti javnih uslužbencev (NPJP¹, str. 15)

Ukrep²: dodatno jezikovno izobraževanje za javne uslužbenke in uslužbence in njihovo ozaveščanje o družbeni vlogi slovenskega jezika, med drugim tudi na specifičnih področjih, kot je neseksistična in spolno občutljiva raba jezika

Kazalnik: število dodatnih jezikovnih izobraževanj in ciljnih usposabljanj za javne uslužbenke.

Sredstva: /

Izvedba:

Generalni sekretariat Vlade RS (GSV) je jezikovno izobraževanje leta 2015 izvedel za zaposlene v GSV in v začetku leta 2016 za zaposlene v MZZ, in sicer kot interno izobraževanje.

Tečaja za osvežitev znanja knjižne slovenščine so izvedli interno za zaposlene v Generalnem sekretariatu Vlade RS in na posebno prošnjo za Ministrstvo za zunanje zadeve. Oba tečaja sta bila izvedena pod vodstvom zaposlene v Sektorju za prevajanje, zato stroški niso nastali. Tečaja sta bila izvedena s pomočjo kadrovskih služb v obeh organih, prostorsko pa v GSV in MZZ.

Ocena stanja in predlogi:

GSV se zaveda, da bi bilo izjemno pomembno tečaje, ki so vsebinsko prilagojeni uporabniku, izvajati širše, vendar v Sektorju za prevajanje za to nimajo dovolj usposobljenih zaposlenih za poučevanje, poleg tega to zareže tudi v dnevne delovne naloge in obveznosti.

¹ Resolucija o nacionalnem programu za jezikovno politiko 2014–2018.

² Resolucijski ukrepi so v Akcijskem načrtu za jezikovno izobraževanje (ANJI) poimenovani kot *aktivnosti*, v Akcijskem načrtu za jezikovno opremljenost (ANJO) pa *akcije* (izrazi so sopomenke).

3.2 Javna agencija za knjigo RS

2. cilj: Promocija slovenskega jezika in kulture v Evropski uniji (NPJP, str. 47)

Ukrep: okrepitev obstoječih mehanizmov za sistematično prevajanje in EU-promocijo in/ali distribucijo prevodov slovenskih literarnih del v evropske jezike in vzpostavljanje novih pristopov za povečanje učinkovitosti na tem področju

Izvedba:

JAK vsako leto izvaja številne dejavnosti na področju mednarodnega sodelovanja. Pomembno je sodelovanje v mednarodni mreži Traduki, prek katere vzdržuje stike s partnerji v Nemčiji, Avstriji in Švici ter sodeluje v mednarodnih projektih na nemškem govornem območju in območju jugovzhodne Evrope. Mreža je evropska povezava za literaturo in knjige, v kateri sodelujejo Albanija, Avstrija, Bolgarija, Bosna in Hercegovina, Črna gora, Hrvaška, Kosovo, Liechtenstein, Makedonija, Nemčija, Romunija, Slovenija, Srbija in Švica. Traduki izvaja program za podporo prevodov leposlovja, sodobne strokovne literature ter otroških in mladinskih del iz 20. in 21. stoletja in je namenjen izmenjavi med sodelujočimi. Mreža je nastala na pobudo Ministrstva za evropske in mednarodne zadeve Republike Avstrije, Ministrstva za zunanje zadeve Zvezne republike Nemčije, Švicarske kulturne fundacije Pro Helvetia, KulturKontakta Austria, Goethe-Instituta in S. Fischer Stiftung.

Leta 2015 so bile izvedene štiri večje nacionalne predstavitve na pomembnejših knjižnih sejmih v tujini. Predstavitvene stojnice je JAK organizirala v Leipzigu (Leipziger Buchmesse, marec 2015), Bologni (Bologna Children's Book Fair, marec 2015), Frankfurtu (Frankfurter Buchmesse, oktober 2015) in Beogradu (Međunarodni beograjski sajam knjiga, oktober 2015).

Oktobra 2015 je potekal eden najpomembnejših založniških dogodkov, frankfurtski knjižni sejem. Na stojnici je JAK predstavila najnovejšo produkcijo leposlovnih in humanističnih del po izboru založnikov, knjige avtorjev v fokusu in nagrajenih avtorjev ter izbor prevodov slovenskih del v tuje jezike. V okviru frankfurtskega sejma je JAK izvedla več aktivnosti v povezavi s kandidaturo za častno gostjo, med drugim je vodstvu sejma predala elaborat projekta, t. i. bidbook z naslovom »Sosed na oblaku« – uradno kandidaturo Republike Slovenije. Poleg tega so se predstavniki JAK udeležili srečanja javnih financerjev s področja knjige, ki je na pobudo francoske nacionalne agencije za knjigo (Centre national du Livre) potekalo v Frankfurtu.

V sodelovanju z mrežo Traduki je JAK v Leipzigu organizirala tudi nastop slovenskih avtorjev, v Bologni je predstavila izbor najuspešnejših slovenskih avtorjev otroške in mladinske literature, za predstavnike strokovne in zainteresirane javnosti iz Slovenije in zamejstva pa je organizirala tudi prevoz na sejem z avtobusom. S Hrvaško, glavno gostjo sejma, je JAK sodelovala pri več javnih nastopih v okviru sejma ter organizirala tudi bilateralno srečanje slovenskih in hrvaških založnikov.

V okviru First Novel Festivala (Budimpešta) je JAK v sodelovanju s slovensko ambasado v Budimpešti pripravila nastop avtorja in promocijska gradiva.

Aprila 2015 v Tirani ter oktobra 2015 v Bukarešti se je delegacija JAK udeležila srečanj sveta in programske komisije Traduki. Sodelovanje s to mrežo z glavno pisarno v Berlinu je vse bolj pomembno tudi z vidika uspešnosti priprav na projekt Slovenija, osrednja gostja v Frankfurtu. Ob Tradukiju je JAK v letu 2015 sodelovala tudi z mrežami Literature Across Frontiers, Goudfazant ter Stiftung Lesen in z mednarodno mladinsko knjižnico v Münchnu ter z neformalno mrežo javnih financerjev področja knjige, ki deluje na pobudo francoskega Centra za knjigo (CNL).

V letu 2015 je JAK na področju mednarodnega delovanja sodelovala s slovenskimi ambasadami, konzulati in lektorati slovenskega jezika po svetu, s standardnim

projektom Top 10 slovenske beletristike za otroke in odrasle, pa tudi z dunajsko SKICO. Koordinacija dejavnosti na tem področju poteka tudi v sodelovanju z Ministrstvom za kulturo ter Ministrstvom za zunanje zadeve, zlasti pri različnih oblikah promocije slovenske literature v tujini iz sredstev kulturnega sklada.

JAK je sodelovala pri različnih mednarodnih projektih, mdr. z izborom slovenskega avtorja za European Literature Night v Londonu, s predlogi za sodelujoče avtorje na Translation Pitch, pripravila pa je tudi predloge in gradivo za avtorja na Liars'League. V sodelovanju z veleposlaništvom v Bruslju se je JAK vključila v mednarodni projekt MIRAKEL: poëme nocturne s knjigami iz projekta Rastem s knjigo. Z veleposlaništvom v Bratislavi je sodelovala v projektu »Ambassador's Bookshelf« s seznamom kvalitetnih sodobnih del slovenskih avtorjev. Z veleposlaništvom v Ankari je sodelovala pri izdaji angleško-arabskega prevoda slovenske slikanice V. Zupana, z veleposlaništvom v Haagu pa pri pripravi romana D. Jančarja. Z veleposlaništvom v Berlinu je JAK sodelovala pri projektu Europa Literarisch.

Organizacijsko in strokovno je JAK sodelovala s festivalom otroške literature Viva Literatura v Berlinu ter v programu promocije avtorjev otroške literature ViVaVostok v Münchnu. Vabljen je bila na švicarski literarni festival v Leukarbadu, z letom 2015 ponovno sodeluje pri publikaciji Best European Fiction.

JAK je na berlinskem bralnem festivalu »Stadt-Land-Buch« sodelovala s petimi literarnimi dogodki in osmimi slovenskimi avtoricami in avtorji. Dogodkov na petih različnih lokacijah po Berlinu se je udeležilo več kot 1000 obiskovalcev. Strokovnega dela berlinskih dogodkov, ki so bili namenjeni spoznavanju nemških založnikov in pospešenemu prevajanju slovenskih avtorjev v nemščino, so se udeležili predstavniki devetih slovenskih založb.

Septembra 2015 je potekal tridnevni študijski obisk nemških založnikov in novinarjev v Sloveniji na povabilo in v organizaciji JAK. Format študijskega potovanja za tujo strokovno javnost je uveljavljena oblika mednarodnega kulturnega posredovanja, zato bo JAK tudi v prihodnjih letih izvajal take strokovne obiske in izmenjave.

Na uradni spletni strani je JAK vzdrževala in dopolnjevala bazo prevodov slovenskih avtorjev v tuje jezike.

JAK je leta 2015 ponovno organizirala seminar za tuje prevajalce slovenske literature, ki se ga je udeležilo 14 prevajalcev v 12 različnih jezikov. Po že utečenem sistemu so prevajali dela štirih slovenskih avtorjev, seminar pa je bil obogaten s strokovnimi predavanji na temo sodobne slovenske književnosti, založništva in promocije slovenske literature, literarnimi večeri z gostujočimi avtorji ter obiski knjigarn, založb in knjižnic. Seminar prinaša več konkretnih rezultatov, saj so dela, obravnavana na seminarju, pogostejše prevajana, prav tako pa s seminarjem JAK skrbi za kakovosten stik s prevajalci ter dodatno izobraževanje že uveljavljenih ter mladih, perspektivnih prevajalcev. Prevajalci, ki se udeležujejo seminarja, prevajajo več in bolje poznajo naše ukrepe za uveljavljanje slovenske literature, zato prihaja tudi do novih oblik sodelovanja. Seminar je potekal v Novem mestu. V začetku leta 2015 je JAK pripravila nova promocijska gradiva, med drugim brošure z vzorčnimi prevodi za štiri avtorje, ki so bili v letu 2014 obravnavani na prevajalskem seminarju.

Sredstva za nacionalne stojnice na najpomembnejših evropskih knjižnih sejmi, za prevajalski seminar ter pripravo promocijskih gradiv: 240.000,00 EUR.

Kazalniki: nacionalna stojnica na štirih (4) pomembnih evropskih knjižnih sejmi, 14 udeležencev prevajalskega seminarja, več brošur vzorčnih prevodov ter avtorskih letakov za promocijo slovenske književnosti in avtorjev v tujini, t. i. bidbook – gradivo za kandidature Slovenije kot osrednje gostje frankfurtskega knjižnega sejma, osem slovenskih avtorjev na gostovanju v Berlinu.

Sofinanciranje mobilnosti slovenskih avtorjev – udeležba na literarnih prireditvah v tujini

Izvedba:

Na javnem razpisu za izbor kulturnih projektov na področju mobilnosti, namenjenem sofinanciranju potnih stroškov posamičnih avtorjev, ki ustvarjajo v slovenskem jeziku na področju leposlovja, za vabljen nastope na kulturnih prireditvah v tujini ter za sofinanciranje potnih stroškov posamičnih avtorjev, ki ustvarjajo na področju humanistike – za vabljen nastope na odmevne kulturne prireditve v tujini za širšo javnost, je JAK v letu 2015 podprla 33 projektov 21 različnih avtorjev v 18 državah.

Sredstva leta 2015: 13.254,00 EUR.

Kazalniki: 33 nastopov slovenskih avtorjev na literarnih prireditvah in strokovnih srečanjih v tujini.

Sofinanciranje prevodov celotnih del in vzorčnih prevodov del slovenskih avtorjev v tuje jezike

Na področju prevodov v tuje jezike je bil temu namenjen razpis JAK v letu 2015 prvič razdeljen na dve področji, in sicer za angleščino ali nemščino ter za druge jezike. Na področju angleščine ali nemščine je JAK podprla 12 prevodov, od tega 6 v nemščino in 6 v angleščino.

Na področju drugih jezikov je strokovna komisija podprla 24 prevodov v 14 različnih jezikov. Podprta so bila dela 18 različnih avtorjev, in sicer 7 zbirk poezije, 14 proznih del, 1 delo s področja otroške in mladinske književnosti ter 2 deli s področja humanistike. Najštevilnejši so prevodi v španščino, francoščino, poljščino in makedonščino, sledijo prevodi v češčino in ukrajinščino ter posamezni prevodi še v osem jezikov (mdr. bengalščino, katalonščino in nizozemski jezik).

Na področju vzorčnih prevodov v tuje jezike v letu 2015 je bilo sofinanciranje namenjeno pripravi prvega vzorčnega prevoda leposlovnega ali esejističnega dela v izbran tuj jezik, pripravi prevodov knjižnih del slovenskih avtorjev v tuje jezike, in sicer s področja leposlovja za odrasle, otroke in mladino, ter esejističnih in kritičkih del s področja kulture in humanističnih ved za izdajo v knjižni obliki ali izvedbo v gledališču. JAK je odobrila sofinanciranje 36 vzorčnih prevodov 34 slovenskih avtorjev v 12 jezikov, med katerimi izstopa angleščina z 12 prevodi, sledijo poljščina, španščina, nemščina, italijanščina in ruščina. Z razpisom za sofinanciranje vzorčnih prevodov v tuje jezike JAK slovenskim avtorjem omogoča vzpostavitev prvega stika tuje javnosti s prevodi slovenskih besedil v tuje jezike.

Sredstva za prevode v tuje jezike in vzorčne prevode: 131.922,00 EUR.

Kazalniki: 24 knjižnih del slovenskih avtorjev, objavljenih pri tujih založbah, ter 36 vzorčnih prevodov del slovenskih avtorjev, namenjenih promociji in stikom s tujimi založniki.

Podpora rezidenčnim štipendijam za slovenske avtorje v tujini in prevajalcem slovenske književnosti v tuje jezike v Sloveniji

V okviru razpisa za izbor kulturnih projektov na področjih rezidenčnih štipendij za slovenske avtorje v tujini in za rezidenčne štipendije za prevajalce slovenske literature v tuje jezike v Sloveniji za leto 2015 je JAK za vsako področje izbrala enega organizatorja. V okviru rezidenčnih štipendij za slovenske avtorje v tujini bo izvedena organizacija 6 štipendij na 5 lokacijah v tujini za slovenske avtorje, v okviru rezidenčnih štipendij za prevajalce slovenske literature v tuje jezike v Sloveniji (povsem novo

področje) pa bo na eni lokaciji v Sloveniji organizator izvedel trimesečne štipendije za tuje prevajalce.

Sredstva za rezidenčne štipendije: 30.500,00 EUR.

Kazalniki: 6 slovenskih avtorjev na rezidencah v tujini – promocija književnosti ter navezovanje stikov s tujimi založniki in organizatorji literarnih festivalov, trije prevajalci slovenskih del v tujini na rezidencah v Sloveniji.

3. cilj: Ohranjanje in širjenje področij in priložnosti za rabo slovenščine: dejavnosti za promocijo Slovenije in slovenščine (ANJI³, str. 28)

Aktivnosti: *Spodbujanje rabe slovenščine zunaj RS v gradivih klasičnega in spletnega formata, npr. pisanja in branja natisnjenih knjig in e-knjig v slovenskem jeziku, dostopanja do e-virov v slovenskem jeziku, promocija rabe programske opreme za pametne telefone, tablice in računalnike v slovenskem jeziku, javno opozarjanje na možnosti in potrebo po oglaševanju tudi v slovenskem jeziku*

Kazalniki: gradiva klasičnega in spletnega formata v slovenskem jeziku, npr. e-knjige, periodika, programska oprema.

Učinki: večja dostopnost informacij v slovenskem jeziku, večji stik s slovenskim jezikom v sodobni medijski rabi, večji ugled slovenskega jezika.

Izvedba:

V letu 2015 je JAK na projektnem razpisu omogočila sofinanciranje kulturnih projektov na področju elektronskega založništva, in sicer izdelavo kakovostnih elektronskih knjig v slovenskem jeziku ter podporo spletnim medijem in drugim platformam, pomembnim za razvoj in uveljavljanje literarne ustvarjalnosti v spletnih medijih. Tako je JAK sofinancirala objavo oz. pretvorbo v e-pub 193 knjig ter kulturne projekte petih prijaviteljev, ki poudarjajo in promovirajo v spletnih medijih poezijo, literarno kritiko in bralne spodbude, eden pa razvija dostop do literarnih del prek mobilne aplikacije.

Na razpisu za izdajanje tiskanih knjig je JAK podprla tudi izdaje zamejskih založnikov. Z ukrepom je JAK omogočila spoznavanje in rabo slovenskega jezika na globalni ravni.

Sredstva za e-knjige in e-platforme ter tiskane izdaje zamejskih založnikov v letu 2015: 38.850,00 EUR.

Kazalniki: 193 e-izdaj leposlovja in humanistike za otroke, mladino in odrasle, 4 spletne platforme za promocijo slovenske književne ustvarjalnosti, ena mobilna aplikacija za promocijo slovenskih avtorjev in literarnih del, več tiskanih knjižnih del, izdanih v slovenščini pri zamejskih založnikih.

Ocena stanja in predlogi:

V zvezi s kandidaturo Slovenije za osrednjo gostjo frankfurtskega sejma je treba v prihodnjih letih še okrepiti stike z založniki z nemškega govornega področja, povečati število obiskov slovenskih avtorjev na prireditvah v Nemčiji, povečati število prevodov slovenskih avtorjev pri nemških založbah ter tudi število vzorčnih prevodov odlomkov del slovenskih avtorjev v nemški jezik. V tem kontekstu je treba pripraviti tudi več gradiv v angleškem in nemškem jeziku, povezanih s kandidaturo, ter organizirati

³ Akcijski načrt za jezikovno izobraževanje.

posebna strokovna srečanja in izmenjave med slovenskimi in tujimi založniki, avtorji in kulturnimi novinarji. Še večjo pozornost je treba nameniti sofinanciranjem izdaj slovenskih zamejskih založb ter podpori spletnim medijem oz. različnim aplikacijam za različne naprave, ki promovirajo slovensko književnost in avtorje na globalni ravni.

3.3 Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti

2. cilj: Omogočanje alternativnih poti sporazumevanja in pridobivanja informacij v javnem življenju za slepe in slabovidne, gluhoslepe, osebe s specifičnimi motnjami (npr. disleksija, slabše bralne in učne sposobnosti, govorno jezikovne motnje ipd.) ter osebe z motnjami v duševnem razvoju (ANJI, str. 55)

Aktivnost: *Imenovanje strokovne skupine z namenom posodobitve in standardizacije slovenske brajice*

Porabljena sredstva: /

Pojasnilo:

Strokovna skupina z namenom posodobitve in standardizacije in s tem uvedbe brajice v bralnike zaslona in druge naprave ter s ciljem poenotenega in prijaznejšega brajevega zapisa še ni bila imenovana, rok realizacije je leto 2018. Smiselno bi bilo, da je v tej skupini tudi predstavnik Ministrstva za kulturo.

Aktivnost: *Ugotavljanje stanja načina sporazumevanja oseb z gluhoslepoto*

Porabljena sredstva: 32.481,00 EUR.

Pojasnilo:

MDDSZ je Univerzitetnemu rehabilitacijskemu inštitutu Republike Slovenije – Soča naročil raziskavo glede pravic oseb z gluhoslepoto, in sicer v tujini in Sloveniji, s predlogi rešitev za večje zagotavljanje enakosti in enakopravnosti te skupine invalidov z drugimi, s pomočjo prenosa dobrih praks v državah članicah Evropske unije.

Glede na izsledke v raziskavi bo MDDSZ proučil možnosti širitve pravic oseb z gluhoslepoto, tudi možnosti njihove boljše jezikovne integracije.

Poudarili pa bi, da je že sedaj v okviru izobraževanja tolmačev slovenskega znakovnega jezika oblikovan poseben »modul«, ki se nanaša na komuniciranje (tolmačenje) osebam z gluhoslepoto.

Aktivnosti:

- *Osveščanje javnosti o pravici do dostopa informacij v lahkem branju prek medijev.*
- *Zakonska opredelitev lahkega branja.*
- *Organizacija seminarjev, delavnic o lahkem branju.*

Porabljena sredstva: 2.800,00 EUR.

Pojasnilo:

Vse tri aktivnosti so združene, ker se vse nanašajo na lahko branje, to je branje v lahko berljivi tehniki. Zakonska opredelitev lahkega branja še ni realizirana. Predlog zakona o socialnem vključevanju, ki bo nadomestil stari Zakon o družbenem varstvu duševno in telesno prizadetih oseb, je še v pripravi.

MDDSZ je v letu 2015 izvedel Evropski projekt »ZMOREMO«. Eden izmed namenov projekta je bil tudi ozaveščanje slovenske družbe o vprašanjih invalidnosti in boljša seznanjenost invalidov o njihovih pravicah. V okviru tega projekta je MDDSZ izdal tudi priročnik »Vodnik po pravicah invalidov«. Z namenom, da mora biti vsak zakon oziroma njegova vsebina razumljiva, nedvoumna in seveda tudi uresničljiva za vse

vrste invalidnosti, je bil vodnik prvič izdan v lahko berljivi tehniki in razumljivi obliki. Skozi projekt, ki je imel veliko medijske podpore, je MDDSZ promoviral tudi vodnik v lahko berljivi tehniki in s tem osveščal javnost, predvsem pa osebam z motnjo v duševnem razvoju ter drugim skupinam govorcev s posebnimi potrebami omogočil dostop do njim zelo pomembnih informacij.

4. cilj: Izpopolnjevanje jezikovne zmožnosti v slovenščini za govorce/bralce s posebnimi potrebami (ANJI, str. 64)

Aktivnost: *Imenovanje programskega sveta za pripravo vsebin in programov NPK in neformalnega izobraževanja oseb z motnjo v duševnem razvoju*

Porabljena sredstva: /

Pojasnilo:

Za ta cilj je predvidena realizacija v letu 2016, tako da še ni realiziran.

Cilj: Sistemi dialoga (ANJI, str. 78)

Akcija A-3: Sistem dialoga

Porabljena sredstva: /

Pojasnilo:

MDDSZ je samo eden od nosilcev te akcije. Glede na vsebino akcije – spodbujanje in razvoj tehnologij sistema dialoga za slovenski jezik in spodbujanje nadgradnje tehnologij z aplikacijami, ki temeljijo na sistemu dialoga, je vloga MDDSZ samo obrobna, saj MDDSZ nima ne pristojnosti ne strokovnosti, da bi te tehnologije razvijal. MDDSZ pa vsekakor podpira razvoj navedenih tehnologij, ki bodo pripomogle k čim boljši komunikaciji skupin slepih in slabovidnih uporabnikov.

Cilj: Branje sporočil gospodinjskih aparatov za slepe in slabovidne (ANJO⁴, str. 80)

Akcija A-4: Bralnik sporočil gospodinjskih aparatov

Porabljena sredstva: /

Pojasnilo:

Tudi tu je MDDSZ samo eden od nosilcev te akcije. Kot zgoraj, velja enako, in sicer je vloga MDDSZ samo obrobna, saj MDDSZ nima ne pristojnosti ne strokovnosti, da bi te tehnologije razvijal. MDDSZ pa vsekakor podpira razvoj navedenih tehnologij, ki bodo pripomogle k čim večji samostojnosti slepih in slabovidnih uporabnikov.

⁴ Akcijski načrt za jezikovno opremljenost.

3.4 Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport

V poročilu so navedeni samo tisti cilji in ukrepi – tako iz resolucije kot ANJI in ANJO –, na podlagi katerih so bile v letu 2015 izvedene posamezne dejavnosti.

Cilji ANJO se v letu 2015 še niso začeli realizirati, ker so bila raziskovalna in razvojna sredstva razdeljena že pred sprejetjem akcijskega načrta. Zato je navedena samo realizacija na podlagi resolucije.

4. cilj: Večjezikovna in medkulturna ozaveščenost (NPJP, str. 12)

Ukrep: priprava dodatnih učnih vsebin in gradiv s področja večjezičnosti in medkulturne komunikacije

Porabljena sredstva: stroški dela in poti v okviru izvajanja javne službe ZRSS, 1600 evrov za izdelavo gradiva in izvedbo usposabljanja ter 2800 EUR za prevod publikacije.

Izvedene dejavnosti:

- Razvojno delo z učitelji za uvajanje medkulturnih in večjezičnih pristopov v pouk.
- Razvojno delo svetovalk za tuje jezike na ZRSS v okviru sodelovanja z Evropskim centrom za moderne jezike (ECML) Sveta Evrope na področju pluralističnih pristopov k jezikom in kulturam.
- Skrb za obeležitev evropskega dneva jezikov v sodelovanju z MIZŠ in ECML Gradec (promocijsko gradivo).
- Razpis vzgojiteljem in učiteljem za sodelovanje v spletnem Pedagoškem forumu ob evropskem dnevu jezikov od 14. 9. do 9. 11. 2015 na <http://www.zrss.si/evropski-dan-jezikov/?lnk=forum2015>.
- Obeležitev evropskega dneva jezikov s podelitvijo priznanj učiteljem za njihove prispevke k medkulturni vzgoji in z večjezičnimi pristopi.
- Usposabljanje za učitelje z naslovom Stiki med jeziki – medkulturni in večjezični pristopi v izobraževanju, 4. 12. 2015 v Ljubljani v organizaciji ZRSS.

Kazalniki uspešnosti:

- Izdelava slovenske spletne strani na projektni strani FREPA v okviru dejavnosti ECML Gradec na <http://carap.ecml.at/Slovenia/tabid/3022/language/en-GB/Default.aspx>.
- Objava razpisa in prispelih 27 prispevkov učiteljev na temo Povezovanje med jeziki na <http://www.zrss.si/evropski-dan-jezikov/?lnk=izkusnje2015>.
- Pregled in izbor 10 najboljših prispevkov iz foruma ob EDJ ter objava nagrajencev na <http://www.zrss.si/evropski-dan-jezikov/?lnk=forum2015>.
- Podelitev priznanj vzgojiteljem in učiteljem za strokovne prispevke k medkulturnosti in večjezičnosti na osrednji prireditvi ob evropskem dnevu jezikov v sodelovanju s predstavništvom Evropske komisije v Sloveniji.
- Razdelitev promocijskega gradiva (plakati, letaki, zapestnice) ob EDJ vzgojiteljem in učiteljem na raznih dogodkih.
- Dober sprejem usposabljanja Stiki med jeziki med udeleženci (glede na odgovore v izpolnjenih evalvacijskih vprašalnikih).
- Izdelanih 30 primerov učnega gradiva za večjezične in medkulturne pristope, objavljeno in prosto dostopno v spletni učilnici Jeziki v izobraževanju na <https://skupnost.sio.si/mod/folder/view.php?id=300960>.
- Zagon spletne skupnosti Jeziki v izobraževanju.
- Prevod Referenčnega okvira za pluralistične pristope k jezikom in kulturam v slovenščino.

Predlogi za izboljšanje:

- Več usposabljanja za učitelje.
- Delo v mentorski mreži šol za uvajanje pluralističnih pristopov k jezikom in kulturam.

5. cilj: Spremljanje jezikovnega stanja (NPJP, str. 12)

Ukrep: Sistematično spremljanje bralne in funkcionalne pismenosti ter spodbujanje raziskav o slabostih, prednostih in izzivih jezikovne politike in izobraževanja s poudarkom na pismenosti

Porabljena sredstva: v okviru javne službe ZRSŠ, in ne iz projekta ANJI.

Konkretna dejavnosti:

- Projekt Razvijanje različnih vrst pismenosti (vodja dr. Nataša Potočnik).
- Projekt Razvijanje porajajoče se pismenosti v vrtcu.
- Razvijanje bralne pismenosti po enotah Zavoda RS za šolstvo v okviru regijskih srečanj (4-krat letno v vsaki enoti) in tedenskih izobraževalnih uric za učitelje.
- Razvijanje bralne pismenosti v okviru izobraževanja vseh učiteljev in še posebej učiteljev jezikov.

Izvedba:

Dejavnost je bila izpeljana v okviru posameznih projektov in enot Zavoda v okviru Letnega poročila ZRSŠ.

Uresničeni so bili naslednji **kazalniki**:

- 105 izobraževanj za učitelje vseh predmetov po enotah ZRSŠ.
- Svetovalne storitve na temo razvijanja bralne pismenosti za šolske aktivne in celotne kolektive.
- Strokovne rešitve (npr. gradniki pismenosti) v razvojnih projektih.

Ocena, predlog za izboljšanje dejavnosti:

Izpeljane niso bile dejavnosti za razvijanje bralne pismenosti v okviru ranljivih skupin otrok (priseljenci, manjšine, Romi ...) v predšolskem obdobju.

2. cilj: Zmožnost govorcev slovenščine za uporabo jezikovnih priručnikov in jezikovnih tehnologij (ANJI, str. 4)

Aktivnost: Spodbujanje vključevanja učiteljev v izobraževanja o samostojni uporabi sodobnih jezikovnih virov za učitelje in učiteljice na različnih stopnjah šolanja, izvedba izobraževanj za splošno in poklicno javnost

ZRSŠ:

Porabljena sredstva: v okviru javne službe ZRSŠ (izobraževanje, dodatna ponudba).

Izvedba:

Načrtovanje in izpeljava dveh seminarjev Raba jezikovnih portalov v okviru dodatne ponudbe ZRSŠ in enega seminarja Raba interaktivnega učbenika pri pouku slovenščine v srednjih šolah.

Ocena:

- Udeleženci izobraževanja so bili zadovoljni, žal pa je le-to zajelo skromno skupino naslovnikov.
- Uspešne dejavnosti: interakcija z učitelji; potreba po širjenju tovrstnih znanj.

Predlog:

Organizacija seminarjev brez kotizacije, to bi omogočilo udeležbo večjemu številu učiteljev.

1. cilj: Razvijanje in izpopolnjevanje jezikovne zmožnosti govorcev slovenščine kot prvega jezika in njihovo usposabljanje za učinkovito sporazumevanje (ANJI, str. 11; NPJP, str. 14)

Aktivnost: *Sprememba učnih načrtov na podlagi raziskav, evalvacij in drugih analiz*

Ukrep: *nadaljevanje aktivnosti v zvezi z izpopolnjevanjem učnih načrtov, učnih gradiv in učnih pristopov*

Kazalniki: prenovljeni učni načrti za vse stopnje douniverzitetnega izobraževanja.

Predvideni učinki:

- Uvajanje prenovljenih učnih načrtov v učno prakso.
- Kakovostnejši pouk slovenščine.

Porabljena sredstva: v okviru javne službe in 4000,00 EUR, skladno s finančnim načrtom.

Izvedba:

- Priprava predloga posodobljenega UN za OŠ za javno razpravo od junija do septembra 2015.
- Pregled in usklajevanje pripomb udeležencev javne razprave o spremembah v učnem načrtu.
- Oddaja dopolnjenega predloga recenzentoma.
- Pregled pripomb recenzentov in usklajevanje mnenj.
- Redakcija predloga UN za oddajo v postopek potrjevanja na SS RS za splošno izobraževanje.
- Priprava osnutka posodobljenega UN za predmet slovenščina v gimnazijah.
- Razvojno delo z učitelji in sprotno seznanjanje z načrtovanimi spremembami na študijskih srečanjih in drugih izobraževanjih.
- Usklajevanje sprememb s svetovalci za razredni pouk in tuje jezike.

Ocena dejavnosti (kazalniki uspešnosti):

- Prva varianta predloga POS UN za javno razpravo.
- Odgovori na pripombe udeležencev javne razprave.
- Dopolnjen predlog UN za oddajo recenzentom.
- Poročilo o pregledu pripomb recenzentov.
- Redakcija predloga UN za oddajo v nadaljnje postopke.
- Izpeljana študijska srečanja za osnovnošolske učitelje v oktobru in novembru 2015.

Predlog za izboljšanje aktivnosti:

Poiskati možnosti za še tesnejše sodelovanje z učitelji in drugo strokovno javnostjo.

Ukrep: Seznanjanje ravnateljev in učiteljev z nacionalno jezikovno politiko na področju slovenščine kot prvega jezika

Porabljena sredstva: v okviru javne službe ZRSS.

Izvedba:

- Predstavitve Akcijskega načrta za jezikovno izobraževanje na regijskih srečanjih ravnateljev s predstojniki in svetovalci na OE ZRSS.
- Seminarji za učitelje slovenščine in razrednega pouka z vključenimi prvinami jezikovne politike.

Ocena dejavnosti:

- Ravnatelji so z naklonjenostjo sprejeli predstavitve nalog na področju jezikovnega izobraževanja in jezikovne politike, izhajajoče iz ANJI in Resolucije o NPJP. Dejavnosti v različnem obsegu izvajajo na posameznih šolah, največ pozornosti pa so namenili uvajanju prvega in drugega tujega jezika v prvo in drugo vzgojno-izobraževalno obdobje.
- Tako ravnatelji kot učitelji so pohvalili regijska srečanja in seminarje za razvijanje bralne pismenosti na vseh stopnjah izobraževanja, izraziteje pa bo treba pripravljati izobraževalne vsebine za jezikovno in kulturno vključevanje priseljencev v naš šolski sistem. Predlogi bodo vključeni v izobraževanje v šol. letu 2016/2017.

Ukrep: Prenova oziroma izdelava učnih gradiv v klasični in e-obliki

Izvedba:

V okviru projekta E-šolska torba.

Ukrep: Izdelava seznama strokovnih izrazov za jezikovni pouk v osnovni in srednji šoli v slovenščini in tujih jezikih

Porabljena sredstva: v okviru javnih sredstev ZRSS in 3.400,00 EUR, v skladu s finančnim načrtom projekta.

Izvedba:

- Priprava izhodiščnega gradiva za oblikovanje slovarčka jezikoslovnih izrazov.
- Oblikovanje postopkov in načina dela ter modela medpredmetnega povezovanja.
- Priprava predlogov za nekatere jezike.
- Usklajevanje gradiv.
- Osnutek dokumenta.

Ocena izvedenih dejavnosti (kazalniki uspešnosti):

- Vzorčni primeri in opis postopka za delo.
- Izhodiščno gradivo za predmet slovenščina.
- Gradiva za ruščino, francoščino, italijanščino, španščino, madžarščino in hrvaščino.
- Predlog za usklajevanje.

Neuresničene dejavnosti: nedokončane naloge svetovalcev zaradi preobremenitev.

Ukrep: Posodabljanje didaktičnih pristopov k učenju jezika in vzpodbujanje projektov, ki vključujejo medpredmetno povezovanje tujih jezikov in drugih predmetov s poukom slovenščine

Stalna naloga ZRSS.

Ukrep: Spodbujanje uvajanja inovativnih pristopov k učenju in poučevanju slovenščine kot prvega jezika

Stalna naloga ZRSS.

Ukrep: Spodbujanje stalnega strokovnega izpopolnjevanja učiteljev slovenščine na jezikovnem in didaktičnem področju

Izvedba:

V skladu s katalogom stalnega strokovnega spopolnjevanja ZRSS (15 razpisanih seminarjev za predmet slovenščina na vseh stopnjah izobraževanja).

1. cilj: Razvijanje jezikovne zmožnosti v slovenščini (ANJI, str. 17)

Aktivnost: Spremljava in evalvacija pouka slovenščine za učence, dijake priseljence

Kazalniki: raziskava, strokovni in znanstveni članki s področja.

Predvideni učinki: Vpogled v učinkovitost poučevanja/učenja oz. jezikovno zmožnost učencev glede na njihove sporazumevalne potrebe, kar bo posledično vplivalo na nadaljnje načrtovanje poučevanja slovenščine.

Izvedba:

ZRSS: Dejavnosti niso potekale v okviru uresničevanja akcijskega načrta za jezikovno izobraževanje. Poročilo je sestavni del letnega poročila ZRSS.

1. cilj: Širjenje ali izpopolnjevanje jezikovne zmožnosti v slovenščini kot prvem jeziku za zdomske otroke (NPJP, str. 16)

Ukrep: izdelava e-gradiv za samostojno učenje slovenščine kot prvega jezika in drugih predmetov v slovenščini na daljavo in za kombinirano učenje

Izvedba:

V lanskem letu se je zaključil projekt e-Šolska torba, v okviru katerega je bila izdelana storitev, ki omogoča brezplačno izdelavo e-knjig in e-učbenikov. S to storitvijo sta bila izdelana tudi učbenika za 8. in 9. razred osnovne šole za slovenščino, angleščino in nemščino. Nosilec projekta je bil ZRSS.

Povezava do e-učbenikov: <https://eucbeniki.sio.si/>.

Povezava do Editorja: <https://eurejevalnik.sio.si/>.

2. cilj: Sistemska umestitev poučevanja/učenja slovenščine kot drugega jezika oz. jezika okolja v vrtcu, osnovni in srednji šoli (ANJI, str. 18)

Aktivnost: Definiranje obsega in oblike učenja, normativov in standardov pri učenju slovenščine kot drugega jezika v slovenskem vzgojno-izobraževalnem sistemu.

Izvedba:

Normativi, standardi in oblike učenja slovenščine kot drugega jezika so v VIZ utečeni:

- Osnovna šola: za učenje slovenščine (dodatna strokovna pomoč za slovenščino za učence priseljence) so v koledarskem letu 2015 osnovne šole prejele skupno 162.000,00 EUR. Dodatna strokovna pomoč slovenščine za učence priseljence se izvaja v skupinah, ki so oblikovane po vzgojno-izobraževalnih obdobjih. Vsak učenec je deležen te pomoči dve leti po vstopu v naš šolski sistem.
- Srednja šola: za učenje slovenščine za dijake tujce so šole v letu 2015 skupaj prejele 56.106,06 EUR. Tečaji slovenščine za dijake tujce se izvajajo v skupinah glede na njihovo predznanje.

Porabljena sredstva: 218.106,06 EUR.

Aktivnost: Usposabljanje vseh učiteljev in vzgojiteljev za učinkovito delo z otroki/učenci/dijaki, govorci slovenščine kot drugega jezika

Izvedba:

V okviru operacije "Razvoj učnih gradiv na področju slovenščine kot drugega/tujega jezika skozi izvedbo tečajev za različne ciljne skupine in seminarjev za njihove izvajalce" iz leta 2015 je bil razvit tudi program usposabljanja strokovnih delavcev za delo z v operaciji razvitimi gradivi. Pilotno je bil izveden tako za učitelje slovenščine iz zamejstva in zdomstva, ob zaključku tečaja za učence in dijake za učitelje, ki poučujejo učence priseljence. Predstavljen jim je bil konkreten načrt dela in izvedba pouka, kot so ga bili deležni njihovi učenci. Ob tem so imeli možnost vpogleda tudi v teste napredka, ki so jih učenci rešili ob koncu tečaja in poglobljenega pogovora z učitelji učencev.

Aktivnost: Priprava učnih gradiv za učenje slovenščine kot drugega in tujega jezika:

- **priprava i-gradiv za začetno in nadaljevalno učenje slovenščine (za otroke in mladostnike),**
- **priprava učbenikov za poučevanje slovenščine kot drugega in tujega jezika za otroke in mladostnike (A2-B1)**

Izvedba:

V okviru operacije "Razvoj učnih gradiv na področju slovenščine kot drugega/tujega jezika skozi izvedbo tečajev za različne ciljne skupine in seminarjev za njihove izvajalce" iz leta 2015 so nastala naslednja gradiva:

- Učbenik in delovna mapa Križ Kraž za začetno učenje slovenščine kot drugega in tujega jezika za neopismenjene učence (ki je bil do končnega oblikovanja in priprave za tisk razvit v predhodni operaciji »«Uspešno vključevanje otrok, učencev in dijakov migrantov v vzgojo in izobraževanje za obdobje 2008 do 2011«).
- Učbenik in delovni zvezek Čas za slovenščino za začetno učenje slovenščine kot drugega in tujega jezika za najstnike (ki je bil do končnega oblikovanja in priprave za tisk razvit v predhodni operaciji »«Uspešno vključevanje otrok, učencev in dijakov migrantov v vzgojo in izobraževanje za obdobje 2008 do 2011«).
- Učbenik in delovni zvezek Čas za slovenščino za učenje slovenščine kot drugega in tujega jezika za mladostnike na nadaljevalni stopnji.

- Program usposabljanja za učitelje dopolnilnega pouka slovenščine kot drugega/tujega jezika, ki je bil pilotno že izveden.
- Razvrstilni vstopni in izstopni testi znanja slovenščine kot drugega/tujega jezika na ravni od A1 do B1 SEJO (Skupni evropski jezikovni okvir).
- E-gradivo kot interaktivno podporno gradivo natisnjenim gradivom.

Skupna **vrednost** predmetne operacije je bila 173.850,00 EUR.

V predmetni operaciji so bili doseženi vsi **kazalniki** (število gradiv, število udeležencev usposabljanj, število učencev za testiranje gradiv, pridobljene recenzije itd.).

4. cilj: Slovenščina na tujih univerzah (ANJI, str. 22)

Aktivnost: Financiranje lektoratov

Izvedba:

MIZŠ v okviru PP – 823610 Skrb za slovenščino financira delovanje mreže lektoratov slovenskega jezika na tujih univerzah. Trenutno deluje 57 lektoratov, od tega 9 na univerzah, na katerih delovanje lektorata financira samo Republika Slovenija, 34 na univerzah, na katerih delovanje lektorata sofinancirata Republika Slovenija in univerza gostiteljica, ter 14 na univerzah, na katerih je financer samo univerza gostiteljica.

Statusi slovenistik na tujih univerzah so naslednji: na 26 univerzah je imela slovenistika status samostojnega diplomskega študija ali študijske smeri, na večini drugih univerz pa je lektorat slovenščine izbirni ali obvezni izbirni predmet. V študijskem letu 2015/16 je po 23 letih znova začela delovati slovenistika na Univerzi v Sarajevu, to je bilo s finančnega vidika omogočeno s prerazporeditvijo oz. ukinitvijo enega lektorata v Belgiji. Skupno število slušateljev/študentov na vseh lektoratih pa je več kot 2000.

Na Univerzi v Ljubljani (Filozofska fakulteta) deluje Center za slovenščino kot drugi/tuji jezik, ki v okviru programa Slovenščina na tujih univerzah skrbi in izvaja vse potrebne podporne dejavnosti za celotno mrežo lektoratov na tujih univerzah.

Porabljena sredstva: Za delovanje celotne mreže lektoratov slovenskega jezika na tujih univerzah ter za podporne aktivnosti je MIZŠ v letu 2015 **zagotovilo** 1.498.592,00 EUR. V proračunu 2016 je sicer zagotovljenih 1.542.377 EUR, kar pa zaradi sprostitev napredovanj ter višjih indeksov OZN že v letu 2015 predstavlja primanjkljaj skoraj 70.000 EUR. Poročila o delovanju in vseh aktivnostih lektoratov slovenskega jezika na tujih univerzah so dostopna na spletni strani: <http://centerslo.si/na-tujih-univerzah/>.

1. cilj: Spodbujanje optimizacije učenja slovenščine za zamejske, zdomske in izseljenske otroke: ohranjanje in nadgrajevanje sistematičnega izobraževanja v slovenskem jeziku v okviru obstoječih šolskih sistemov (ANJI, str. 24)

Aktivnost: Sodelovanje pri zagotavljanju usposobljenega pedagoškega kadra, tj. ustrezno usposobljenih učiteljev oz. asistentov iz Slovenije kot dodatne pomoči pri pouku slovenskega jezika, predvsem v Porabju in drugod v zamejstvu, kjer se za to pokaže potreba;

zagotavljanje usposobljenega kadra za izvajanje dopolnilnega pouka slovenskega jezika in kulture ter njihovo profesionalno usposabljanje; uvedba gostovanja inštruktorjev učiteljev slovenskega jezika in kulture iz Slovenije v šolah oz. društvih v slovenskih skupnostih v čezoceanskih državah

MIZŠ:

Izvedba:

- Zagotavljanje in financiranje asistentke slovenskega jezika v porabskih dvojezičnih šolah.
- Zagotavljanje in financiranje dela 14 napotenim učiteljev slovenskega jezika in kulture, 16 nenapotenim in 6 učiteljem na daljavo (1400 učencev).
- 3 učitelji – asistenti za slovenščino na Koroškem.
- Projekt Poučevanje slovenščine in slovenske kulture v Varaždinski županiji (MIZŠ je financiral 8 učiteljic, ki so v 12 šolah poučevale 125 učencev).

Porabljena sredstva: pribl. 1.200.000,00 EUR.

Aktivnost: *Spodbujanje zagotavljanja posebej prilagojenih učnih gradiv in učbenikov slovenščine za okolja, kjer se po tem kažejo potrebe*

Izvedba:

Uporabljajo se gradiva, ki so bila natisnjena oziroma razvita v okviru operacije "Razvoj učnih gradiv na področju slovenščine kot drugega/tujega jezika skozi izvedbo tečajev za različne ciljne skupine in seminarjev za njihove izvajalce" iz leta 2015 in so opisana pod 2 Slovenščina kot drugi in tuji jezik, ukrep: Priprava učnih gradiv za učenje slovenščine kot drugega in tujega jezika: priprava i-gradiv za začetno in nadaljevalno učenje slovenščine (za otroke in mladostnike), priprava učbenikov za poučevanje slovenščine kot drugega in tujega jezika za otroke in mladostnike (A2-B1); namenjena so tudi učenju slovenščine v zamejstvu, zdomstvu in izseljenstvu.

Skupna **vrednost** predmetne operacije je bila 173.850,00 EUR.

V predmetni operaciji so bili doseženi vsi **kazalniki** (število gradiv, udeleženci usposabljanj, število učencev za testiranje gradiv, pridobljene recenzije itd.).

Učbeniški sklad: dobava učbenikov za slovenske šole (I), nabava periodike in strokovne literature in učbenikov za zamejske šole in dopolnilni pouk slovenščine.

Porabljena sredstva: 110.000,00 EUR.

Aktivnost: *Spodbujanje izdelave i-gradiv za (samo)učenje slovenščine na daljavo, ki bodo tako za popestritev pouka kot tudi v podporo obstoječim učnim pripomočkom in gradivom*

Izvedba:

V okviru že omenjene operacije "Razvoj učnih gradiv na področju slovenščine kot drugega/tujega jezika skozi izvedbo tečajev za različne ciljne skupine in seminarjev za njihove izvajalce" iz leta 2015 je bila posebna pozornost posvečena interaktivnemu e-gradivu, ki podpira natisnjeno učno gradivo, opisano pod 2 Slovenščina kot drugi in tuji jezik, ukrep: Priprava učnih gradiv za učenje slovenščine kot drugega in tujega jezika: priprava i-gradiv za začetno in nadaljevalno učenje slovenščine (za otroke in mladostnike), priprava učbenikov za poučevanje slovenščine kot drugega in tujega jezika za otroke in mladostnike (A2-B1).

Aktivnost: *Spodbujanje sodelovanja in izmenjav med šolami v Sloveniji s šolami s slovenskim učnim jezikom, dvojezičnimi šolami in šolami s poukom slovenskega jezika v zamejstvu ter oddelki dopolnilnega pouka slovenskega jezika v izseljenstvu na področju kulture, športa in izobraževanja, tudi z možnostjo daljšega bivanja v Sloveniji, npr. s spodbujanjem*

šolskih/razrednih/prijateljskih izmenjav z bivanjem pri družinah, letom šolanja v Sloveniji za zamejske dijake in študente, letom šolanja v zamejstvu za dijake iz Slovenije

Izvedba:

- Ekskurzija učencev DPS na Dunaju na POŠ Razbor.
- Ekskurzija učencev DPS v BiH (Sarajevo, Kakanj, Zenica), v Slovenijo in Trst, sodelovanje z OŠ Koper.
- Ekskurzija učencev DPS v BiH (Banja Luka, Prijedor), Spoznavajmo Dolenjsko in negujmo stike z vrstniki v Novem mestu, sodelovanje z OŠ Grm in Gimnazijo Novo mesto.
- Ekskurzija učencev DPS iz Srbije v Slovenijo za učence (10–18 let), sodelovanje z OŠ ob Rinži, OŠ Ljuba Šerčerja, Gimnazijo in srednjo šolo Kočevje, CŠOD – dom Breženka.
- Povezovanje učencev DPS v Berlinu z OŠ Šempeter v Savinjski dolini (dopisovanje in izmenjava izdelkov).

Učenci so se vključevali k pouku na šolah, bivali so pri družinah ali v CŠOD in ob tem razvijali sporazumevalno zmožnost v slovenščini.

Ekskurzija OŠ Neznanih talcev Dravograd k učencem DPS v Skopju v Makedoniji je bila zaradi bolezni prestavljena na maj 2016.

Poleg tega MIZŠ financira poletne šole v Sloveniji:

Teden slovenskega jezika za tri srednje šole z avstrijske Koroške v sodelovanju s Centrom za slovenščino kot drugi jezik (CS2D/TJ):

- OŠ Grm, poletna šola slovenskega jezika,
- Mladinska poletna šola (CS2D/TJ) (zamejci, izseljenci),
- Halo, tukaj slovenski Mediteran (Poletna šola, Univerza na Primorskem),
- bivanja zamejskih dijakov v dijaških domovih (7),
- štipendije za douniverzitetno izobraževanje in izobraževanje v Sloveniji v stroki in jeziku (Cmepius).

Poletne šole za učence, ki obiskujejo dopolnilni pouk (izseljenci, zdomci):

- 2-tedenska Poletna šola slovenščine za otroke in mladostnike slovenskega porekla (8–14 let), 55 udeležencev,
- 1-tedenski tabor Raziščimo Slovenijo, 15 udeležencev.

Porabljena sredstva: ok. 9000,00 EUR izmenjave DPS, 33.000,00 EUR poletne šole DPS, štipendije.

Aktivnost: Spodbujanje sodelovanja državnih ustanov sosednjih držav, ki se ukvarjajo z reševanjem jezikovnih problematik

Izvedba:

- redna srečanja MIZŠ z Uradom za slovenske šole pri deželni šolski uradu FJK v Trstu,
- sestanki mešane komisije med MIZŠ in Deželnim šolskim svetom za Koroško – oddelkom za manjšinsko šolstvo,
- XV. zasedanje slovensko-madžarske mešane komisije za spremljanje Sporazuma o zagotavljanju posebnih pravic madžarske narodne skupnosti v Republiki Sloveniji in slovenske narodne manjšine v Madžarski.

Za ta ukrep ni predvidenih namenskih **sredstev**.

Aktivnost: Skrb za pouk slovenščine v sistemu evropskih šol: financiranje dela učiteljev in postopno povečevanje njihovega števila, profesionalno usposabljanje učiteljev

Izvedba:

Septembra 2015 je bila napotena nova (četrta) učiteljica za pouk slovenščine na primarni stopnji na Evropski šoli Luksemburg II v šolskem letu 2015/2016. Nova napotitev je skladna z načrti, da v prihodnjih letih MIZŠ postopoma poveča število napotenih učiteljev v evropskih šolah.

Sredstva v višini 200.000,00 EUR, navedena v ANJI, predstavljajo oceno za ciljno število 7 učiteljev.

2. cilj: Spodbujanje optimizacije poučevanja slovenščine: usposabljanje in izobraževanje učiteljev in pedagoških delavcev (rednih in obšolskih dejavnosti) v dvo- in večjezičnih okoljih (ANJI, str. 27)

Aktivnost: Ciljno usmerjeno izobraževanje zamejskega učnega osebja za specifične potrebe didaktike slovenščine zaradi spremenjene jezikovne stvarnosti, jezikovnih potreb in znanj v zamejstvu

Izvedba:

ESS-projekta: Dvig jezikovnih kompetenc za pedagoške delavce v dvojezičnih šolah v Prekmurju in Porabju ter Dvig jezikovnih kompetenc pedagoških delavcev v šolah z italijanskim učnim jezikom v Sloveniji in šolah s slovenskim učnim jezikom v Italiji.

Porabljena sredstva: 50.000,00 EUR (ESS).

Aktivnost: Jezikovno izobraževanje in usposabljanje učiteljev in pedagoških delavcev (rednih in obšolskih dejavnosti), ki skrbijo za pouk slovenskega jezika oz. učijo v slovenskem jeziku v dvo- in večjezičnih okoljih

Izvedba:

- strokovni posvet za ravnatelje slovenskih šol v Mariboru (I),
- seminar slovenskega jezika in kulture za učitelje iz Porabja v Radencih (M),
- 6. srečanje slovenskih zamejskih učiteljev v Planici (Hr, I, A, M),
- izobraževanja za posamezna predmetna področja na seminarjih v Sloveniji (I),
- izobraževanje za posamezna predmetna področja,
- poletni seminar za izbrane učitelje slovenskih šol (I) (Celje),
- jesenski seminar za vse učitelje slovenskih šol (I) (Trst),
- seminar za dvojezične učitelje iz avstrijske Koroške (Ljubljana) (A),
- strokovni seminarji in srečanja učiteljev dopolnilnega pouka slovenskega jezika (strokovno srečanje za napotene in nenapotene učitelje dopolnilnega pouka slovenskega jezika in kulture 32 učiteljev, strokovno srečanje za napotene učitelje 14 učiteljev),
- trikrat strokovne priprave za nove učitelje dopolnilnega pouka slovenskega jezika in kulture.

Porabljena sredstva: ok. 100.000,00 EUR.

2. cilj: Promocija večjezičnosti (ANJI, str. 34)

Aktivnost: Promocija učenja jezikov etničnih skupnosti (priseljencev), ki so v znatnem številu prisotne v RS, kot fakultativnih predmetov

Izvedba:

- V šolskem letu 2014/15 se je nadaljevalo sofinanciranje dopolnilnega pouka maternih jezikov in kultur za otroke priseljencev: poučevalo se je 10 različnih jezikov (mak, bos, srb, alb, ruš, ukr, nem, fin, niz, kit), vključenih je bilo 11 različnih šol ter 273 učencev/dijakov.
- Leta 2015 se je zastavila priprava evalvacije izvajanja dopolnilnega pouka maternih jezikov in kultur za otroke priseljence. Rezultati evalvacije bodo znani leta 2016.
- V okviru mednarodnega projekta QualiRom se je na MIZŠ izpeljalo dvodnevno usposabljanje »Romski jezik kot evropski manjšinski jezik« (6. in 7. julija 2015). Na srečanju je bilo 35 udeležencev. Namen srečanja je bil, da se predstavniki romske skupnosti bolje zavejo pomena svojega jezika ter da se razmisli o možnosti vključitve/uporabe romskega jezika v VIZ.
- Promocijsko gradivo: Izdana je bila monografija ob 20-letnici poučevanja dopolnilnega pouka makedonskega jezika. Dostopna je na spletni strani: <http://www.mkd-kim.si/monografija/sola/>.
- Število izvedenih predavanj za starše, ravnatelje itd.: Na ZRSŠ je bila izvedena delavnica Kreativni pristopi k poučevanju dopolnilnega pouka za materno jezike in kulturo za učitelje dopolnilnega pouka maternih jezikov in kultur.
- Število šol, ki izvajajo dejavnosti za ohranjanje maternih jezikov priseljencev: 11.

Porabljena sredstva: 15.825,00 EUR + 3.500,00 EUR = 19.325,00 EUR.

Aktivnost: Promocija učenja madžarskega in italijanskega jezika zunaj narodno mešanega območja

Izvedba:

Uvedba popoldanske šole za madžarski jezik na OŠ Livada (delno poteka v okviru dopolnilnega pouka maternega jezika in kulture za otroke priseljencev) od septembra 2015. Med letoma 2007–2015 je pouk potekal prek Madžarskega kulturnega društva »József Attila« in so ga obiskovali otroci članov društva. Število otrok narašča iz leta v leto. Zanimanja je veliko. Šolo trenutno obiskuje 27 otrok v starosti od 4 do 15 let, ki so razporejeni v tri skupine. Pouk izvajajo tri učiteljice. V prvo skupino hodijo otroci od 4 do 7 let ter otroci, ki malo znajo madžarsko, v drugo skupino hodijo otroci od 8 do 14 let, v tretjo pa od 11 do 15 let. Pouk poteka dve šolski uri tedensko.

Porabljena sredstva: 6.000,00 EUR.

Aktivnost: Promocija izvajanja izbirnega predmeta »Romska kultura«

Izvedba:

V osnovnih šolah:

- Romska kultura v š. l. 2015/16:
 - Občina Krško, Osnovna šola Leskovec pri Krškem: 3 učenci,
 - Občina Novo mesto, Osnovna šola Bršljin: 12 učencev;
- Romska kultura v š. l. 2014/15:
 - Občina Krško, Osnovna šola Leskovec pri Krškem: 7 učencev,
 - Občina Novo mesto, Osnovna šola Bršljin: 12 učencev,

– Občina Rogašovci, Osnovna šola Sveti Jurij Rogašovci: 5 učencev.

1. cilj: Zagotavljanje kakovosti in optimizacija poučevanja ter učenja tujih jezikov: Sistemski ukrepi (ANJI, str. 37)

Aktivnost: *Umeščenost tujih jezikov v vzgojno-izobraževalno vertikalno programov predšolskega ter osnovnošolskega in srednješolskega izobraževanja: načrtovanje in izvedba analize*

Izvedba:

Naloga še ni bila opravljena, je v načrtu.

Aktivnost: *Umeščanje tujih jezikov v programe predšolskega ter osnovnega in srednjega izobraževanja: oblikovanje izhodišč in smernic*

Izvedba:

Naloga še ni bila uresničena. Potekala bo na ZRSS v okviru projekta Enoviti kurikulum.

Aktivnost: *Razmeščanje tujih jezikov v vzgojno-izobraževalne institucije na nacionalni in regionalni ravni (oblikovanje nacionalne in regionalne mreže jezikov): oblikovanje izhodišč in smernic*

Izvedba:

Na MIZŠ je bila imenovana Delovna skupina za ureditev položaja obveznega drugega tujega jezika v osnovni šoli. Skupina je bila imenovana na pobudo Iniciative za ohranitev obveznega drugega tujega jezika v osnovni šoli. Poleg predstavnikov MIZŠ, ZRSS in Iniciative so v skupini tudi predstavniki slovenskih pedagoških in filozofskih fakultet, sindikata in staršev. Namen skupine je priprava predloga za ureditev položaja tujih jezikov v osnovni šoli (posledično tudi v srednji šoli), čemur bo sledila morebitna sprememba zakonodaje. Dokler se dokončno ne uredi položaj jezikov v osnovni šoli, je zgoraj naveden ukrep neuresničljiv.

Aktivnost: *Postopno uvajanje zgodnjega učenja tujega jezika v osnovnošolsko izobraževanje: spremljava in evalvacija*

Izvedba:

Promocijsko gradivo

– Število izvedenih predavanj za starše, ravnatelje itd.

Uvajanje in spremljanje tujega jezika v 2. in 3. razred vključuje šolsko, regijsko in državno raven. V podporo temu je bilo oblikovano tudi spletno okolje Tuji jeziki v 1 VIO <https://skupnost.sio.si/course/view.php?id=8663>, ki predstavlja delovno učno okolje. Šolam v uvajanju (60 iz prvega in 90 iz drugega kroga) so pripravili enotno osnovno in ponujeno strokovno podporo. (Več o realizaciji v Vmesnem poročilu in Poročilu LDN 2015.)

Pri spremljavi 2. razreda so izvedli dvakratno opazovanje pouka, anketiranje učiteljev, učencev, ravnateljev, vodeno reševanje delovnega lista za učence ter voden pogovor ob slikovni podpori.

V skladu z metodološkimi postopki so instrumente pred uporabo pilotirali in jih ustrezno dopolnili. Pri pripravi opazovalnih instrumentov oz. vprašalnikov (vprašalnik za preverjanje kompetenc učiteljev ESCL, vprašalnik za starše iz projekta UTJ, vprašalnik

za učence pri spremljanju 2. tujega jezika, vprašalnik za starše (projekt UTJ), preverjanje tujejezikovnega predznanja in doseganja ravni standardov na koncu 2. r. (ELLI), opazovanje prakse (USTJ)) so pregledali že objavljene instrumente. V anketiranje so bili v šolskem letu 2014/2015 zajeti vsi ravnatelji šol, ki so uvajale tuji jezik v 2. razredu, in vsi učitelji tujega jezika v 2. razredu na teh šolah. Opazovanje pouka je potekalo na vseh šolah, ki so uvajale tuji jezik, pri toliko številu ur, kolikor jih je bilo mogoče opazovati v enem dnevu (ob obisku šole). Opazovanje so izvajali dve opazovalki (svetovalka za razredni pouk in svetovalka za tuji jezik) iz Zavoda RS za šolstvo hkrati ter vodja organizacijske enote. Anketiranje staršev je potekalo na vzorcu. Starši učencev, ki so se učili nemščino, so bili v vzorec vključeni avtomatsko. Na podatkih so bile izvedene najpomembnejše deskriptivne in primerjalne analize.

1. Obravnava evalvacije na SSSI

Prvo vmesno poročilo so poslali na Komisijo za kakovost in evalvacije 9. 12. 2015 ter prejeli dve od treh recenzij. Zaradi zamenjave članov komisije prvo vmesno poročilo še ni bilo posredovano na sejo SSSI.

2. Kritični pogled in analiza

Učitelji in ravnatelji kažejo zadovoljivo raven poznavanja novega učnega načrta za tuji jezik v 2. in 3. razredu, to je nadvse spodbuden podatek. Aktivnosti pri pouku so bile na koncu leta bolj v skladu s kognitivnim razvojem otrok kot na začetku leta, vendar pouk še vedno vključuje (preveč) aktivnosti na nižjih ravneh mišljenja. Učenci so pri pouku sicer miselno aktivni, vendar gre pri tem za skromnejšo miselno aktivnost, kot so njihovi potenciali v tej starosti. Risanje in barvanje kot dejavnosti, ki pri pouku tujega jezika sodita med neproduktivne dejavnosti /t. i. mašila pouka/, sta se na koncu 2. r. manjšali, vendar sta ponekod še vedno prisotni. Uresničevanje medpredmetnosti kot pomembnega poudarka učnega načrta potrebuje še večji premislek in doslednejše vključevanje, saj je tudi na koncu leta ostal na nizki ravni. Diferenciacija in individualizacija kot poudarjeni načeli v slovenski šoli sta pri pouku tujega jezika v 2. r. šibko prisotni, čeprav sta se na koncu leta nekoliko zvišali, še vedno ostaja velik izziv. To kaže poudariti še zlasti zato, ker je preizkus preverjanja znanja na začetku pokazal, da je veliko učencev takšnih, ki pridejo že z visoko stopnjo predznanja, in zato, ker so med učenci tudi takšni, ki imajo posebne potrebe. Med kritične elemente pouka tujega jezika v 2. r. sodi tudi celostna naravnost pri delu, ki je, kar nikakor ni v skladu z otrokovim razvojem, ostala čez leto na nizki ravni. Enako je bilo ugotovljeno tudi za vidik medkulturnosti, za katerega učitelji verjetno pripravljajo posebne učne ure, ko pri njih ni spremljave pouka. Tudi ta ugotovitev je kritična, saj je medkulturnost eden od splošnih ciljev pouka tujega jezika in bi se kot taka morala razvijati skozi pouk, in ne le kot posebej načrtovano delo. V prvem letu uvajanja novega programskega elementa Tuji jezik v 2. in 3. razredu na področju organizacije urnika ni bilo večjih težav, kljub temu pa prevladuje model 2 x 45 minut, kar ni optimalna organizirana oblika z vidika spodbujanja sporazumevalne zmožnosti pri učencih. Umeščenost novega predmeta v urnik je različna, prevladujejo prve in zadnje ure v dnevu, pogosto med njimi ni razmika (zaporedni dnevi). Pouk tujega jezika se ponekod izvaja tudi v obliki blok ure na podružnicah, to pa je z vidika učinkovitosti pouka najmanj zaželena organizacijska oblika. Večdimenzionalnost kot osrednje didaktično načelo učnega načrta za tuji jezik v 2. in 3. razredu se je najmočnejše vključevalo v pouk pri jezikovnih in vsebinskih dimenzijah učenja, kognitivne in kulturne dimenzije učenja pa so bile skromnejše vključene v pouk. Med elementi matrike učnega načrta so bili pri pouku med šolskim letom narejeni pomembni koraki v smeri krepitve posameznih elementov, kljub temu pa ostajajo izzivi na področju osredotočenosti na učenca, fonološkega zavedanja ter jezikovnega in medkulturnega ozaveščanja.

3. Poznavanje zmogljivosti OŠ za izboljšanje izvajanja zgodnjega učenja TJ ter identifikacija morebitnih pomanjkljivosti kot osnova za morebitne izboljšave

Ključni predlogi za uvajanje in spremljanje v 3. razredu so podrobneje predstavljeni v Vmesnem poročilu.

Temeljna vprašanja, povezana z uvajanjem in spremljanjem 1. razreda, ki so jih zaznali učitelji pri uvajalnem seminarju:

- Največ vprašanj pri izvajanju 1. razreda se nanaša na status predmeta kot neobveznega izbirnega predmeta, ki sodi v razširjen program OŠ. Urnik izvajanja je po mnenju učiteljev za otroke v 1. razredu zelo neprimeren, saj so to večinoma zadnje, 6. ure pouka, ko so otroci že utrujeni in potrebni sprostitev.
- Učitelje zanima, ali jim glede na status predmeta pripada drugi strokovni delavec, ki bi bil v številnejših prvih razredih, tudi pri tujem jeziku, zelo dobrodošel.
- Večina učiteljev izvajalcev predmeta v 1. razredu je učiteljev tujega jezika in večinoma nimajo pridobljene dodatne usposobljenosti, ki je predvidena po učnem načrtu, to pa se odraža v vprašanjih, povezanih z didaktiko razrednega pouka.
- Ti učitelji se premalo povezujejo z matičnimi in drugimi učitelji na razredni stopnji. Izvajanje predmeta TJ v 1. r. brez tesne navezave (na letni in sproti ravni) na preostale predmete v 1. r. ima lahko v prihodnje za učence posledice, ki se lahko izražajo kot negativni vpliv na začetno motivacijo za učenje tujih jezikov.
- Opazovanje prakse 1. razreda bo izvedeno do konca tega šolskega leta; to bo podlaga za predlog spremembe status tega predmeta ter uvrstitev v obvezni program OŠ. Temu bo potem sledila uskladitev učnega načrta, ki je bil že v letu 2013 enoten za prve tri razrede OŠ.

Porabljena sredstva: 21.357,00 EUR.

Aktivnost: *Ustrezna uveljavitev drugega tujega jezika v programih osnovnega in srednjega izobraževanja: oblikovanje izhodišč in smernic*

ZRSŠ:

Porabljena sredstva: stroški dela in poti v okviru izvajanja javne službe na ZRSŠ.

Izvedba:

- Spremljava pouka drugega tujega jezika kot neobveznega izbirnega predmeta v šolskem letu 2014/2015 (ZRSŠ).
- Ustanovitev Delovne skupine za ureditev položaja drugega tujega jezika v osnovni šoli 9. 11. 2015 na MIZŠ (gl. zgoraj).

Kazalnik uspešnosti: Poročilo o spremljavi drugega tujega jezika kot neobveznega izbirnega predmeta v šolskem letu 2014/2015 s predlogi rešitev (oktober 2015, ZRSŠ).

2. cilj: Informiranje in usposabljanje izvajalcev in udeležencev tujejezikovnega izobraževanja (ANJI, str. 45)

Aktivnost: *Lokalni, regijski in nacionalni posveti, konference in delovna srečanja za razvijanje in poglobljanje razumevanja pomena in vloge tujejezičnega znanja in tujejezikovnega izobraževanja: organizacija in izvedba*

Kazalniki:

- Število posvetov, konferenc in delovnih srečanj: 2 (2. 3. in 10. 11. 2015).
- Število prispevkov na strokovnih srečanjih: 3.
- Vsebina/vsebine konferenc in delovnih srečanj.

Izvedba:

1. Strokovno srečanje Aktualno dogajanje na področju jezikovnega izobraževanja in možnosti sodelovanja z Evropskim centrom za moderne jezike, MIZŠ, 2. 3. 2015:

- Načrtovanje politike jezikovnega izobraževanja,
- Skrb za slovenščino v zamejstvu in po svetu,
- Pristopi k razvoju tujejezikovnega izobraževanja: OUTJ kot primer razvojnega projekta,
- Uvajanje TJ1 in TJ2 v osnovne šole,
- Spletni portal za jezikovno politiko RS,
- Predstavitev razpisa Evropskega centra za moderne jezike.

Na srečanju je bila najavljena ustanovitev spletne skupnosti Jeziki v izobraževanju na MIZŠ.

2. Delovno srečanje in usposabljanje Stiki med jeziki, MIZŠ, 4. 12. 2015:

- Skrb za učni jezik – odgovornost vseh učiteljev,
- Pluralistični pristopi k jeziku in kulturam pri pouku,
- Medkulturni in raznojezični pristopi v projektih ZRSS,
- Medkulturnost in večjezičnost pri poučevanju tujih jezikov,
- Predstavitev obetavnih praks medkulturnega in večjezičnega pouka.

3. Prispevki:

- Sodobno načrtovanje poučevanja tujih jezikov v Sloveniji, B. Straus, za študente slovenistike na FF UL, 1. 4. 2015.
- Procesi in smeri razvoja jezikovnega izobraževanja v Evropi in pri nas, B. Straus, Zaključna konferenca projekta Obogateno učenje tujih jezikov, Grad Jable, 9. 6. 2015.
- Jezikovno izobraževanje – aktualne informacije, B. Straus, Izobraževanje na temo Podpiranje učenja za izboljšanje učnih dosežkov dijakov – uvod v formativno spremljanje/preverjanje, OŠ Koper, 21. 8. 2015.

Porabljena sredstva: v okviru rednih nalog MIZŠ, 1.367,67 EUR.

Aktivnost: Profesionalno usposabljanje učiteljev tujih jezikov, slovenščine in nejezikovnih predmetov za razvijanje in poglobljanje razumevanja in poznavanja inovativnih pristopov k učenju in poučevanju jezikov ter za njihovo načrtovanje in vpeljavo v šolsko prakso na vseh ravneh izobraževanja: organizacija in izvedba

Izvedba:

Zaključna konferenca ESS projekta Obogateno učenje tujih jezikov, 9. 6. 2015: s šolskim letom 2014/15 se je zaključil projekt Obogateno učenje tujih jezikov 2013–2015 pa tudi celoten niz projektov, ki so potekali skozi celotno programsko obdobje ESS 2007–2013, ki sta jih povezovala isti krovni razvojni cilj – izboljšati kakovost našega tujejezikovnega izobraževanja – in ista razvojna strategija – vključitev tujih učiteljev tujih jezikov v izvedbene kurikule slovenskih osnovnih in srednjih šol.

Znotraj projekta so nastali modeli profesionalnega usposabljanja učiteljev pa tudi ravnateljev. Tako je bilo v letu 2015 izvedenih 16 izobraževanj in delovnih srečanj.

Porabljena sredstva: 277.483,00 EUR.

Cilj: Zagotavljanje kakovosti in optimizacija poučevanja ter učenja tujih jezikov (NPJP, str. 23)

Ukrep: spodbujanje uvajanja inovativnih pristopov k učenju in poučevanju jezikov (CLIL, jezikovni portfolio idr.)

Izvedba:

V letu 2015 se je z iztekom šolskega leta zaključil sedemletni niz projektov, ki so potekali s sredstvi evropske kohezijske politike (Evropskega socialnega sklada) v okviru Operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007–2013. Nosilec projektov je bil Zavod RS za šolstvo, posredniško telo med Slovenijo in EU ter skrbnik projekta pa slovensko Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport, ki je za delovanje projektov prispevalo nacionalni delež sredstev ter spremljalo in nadziralo njihov potek.

Projekte so pod okriljem skupnega krovnega cilja – izboljšati kakovost načrtovanja in izvajanja tujejezikovnega izobraževanja v Sloveniji – povezovali specifični pristopi k inoviranju pouka tujih jezikov, in sicer predvsem:

- medkulturno učenje tujih jezikov oz. razvijanje medkulturne sporazumevalne zmožnosti,
- nova vloga materinščine pri pouku tujih jezikov,
- vsebinsko in jezikovno integrirano učenje (t. i. CLIL), ki se je izvajalo z razvijanjem strokovnih oz. predmetnospecifičnih pismenosti v tujem jeziku, ter
- medjezikovne povezave kot izvedbeni mehanizem za učenje tujih jezikov s spodbujanjem medjezikovnega prenosa.

Novi pristopi k tujejezikovnemu pouku so bili jedrni elementi kompleksne strategije vključevanja tujih učiteljev tujih jezikov v šolske izvedbene kurikule. Skladno s sodobnimi teoretičnimi in empiričnimi dognanji je namreč projekt koncipiral umeščanje TU v življenje in delo slovenskih osnovnih in srednjih šol kot strategijo za pedagoško-didaktično nadgradnjo tujejezikovnega pouka, ne pa kot svoj edini, ultimativen, druge izključujoči cilj. Vendar pa so bili na šolah, vključenih v projekte, tuji učitelji, praviloma domači govorci ciljnih tujih jezikov, ključni dejavniki inovativnega učnega okolja, ki ga je projekt raziskoval z namenom, da ugotovi oz. postavi njegove koordinate.

1. cilj: Razvijanje jezikovne zmožnosti v slovenskem znakovnem jeziku (ANJL, str. 53)

Aktivnost: Izobraževanje v slovenskem znakovnem jeziku na vseh stopnjah šolanja

Porabljena sredstva: plače in materialni stroški za 5 zaposlenih.

Izvedba:

Ministrstvo je vsem otrokom, ki to potrebujejo, na podlagi odločbe o usmeritvi zagotovilo tolmača.

2. cilj: Omogočanje alternativnih poti sporazumevanja in pridobivanja informacij v javnem življenju za slepe in slabovidne⁵, gluhoslepe, osebe s specifičnimi motnjami (na

⁵ V vsem besedilu akcijskih načrtov je treba v primeru slepih in slabovidnih izraz GOVOREC razumeti kot UPORABNIK JEZIKA ali BRALEC. Za slepe in slabovidne namreč govor praviloma ne predstavlja nobene težave, velika težava zanje pa je branje besedil v kakršni koli obliki, razen če so ustrezno opremljeni in usposobljeni za uporabo digitaliziranih besedil in če so seveda ta na voljo. Prav tako pomeni izraz GOVOREC v kontekstu gluhotе uporabnika jezika, bodisi besednega ali nebesednega.

primer disleksija, slabše bralne in učne sposobnosti, govorno-jezikovne motnje ipd.) ter osebe z motnjami v duševnem razvoju (ANJI, str. 55)

Aktivnost: *Tiskanje besedil v brajici (učna gradiva, učbeniki, leposlovje od priprave za tisk do tiskanja gradiva, uradni dokumenti, označevanje izdelkov, napisi v javnosti, leposlovje) od priprave za tisk do tiskanja gradiva*⁶

Porabljena sredstva: 60.000,00 EUR.

Izvedba:

Zveza slepih in slabovidnih je po njihovem poročilu v brajici natisnila 48 besedil, Zavod za slepo in slabovidno mladino pa 8 učbenikov. Največja težava je odkup avtorskih pravic za učbenike, ki so izjemno drage.

4. cilj: Izpopolnjevanje jezikovne zmožnosti v slovenščini za govorce/bralce s posebnimi potrebami (ANJI, str. 64)

Aktivnost: *Razvoj metod in didaktičnih gradiv za slepe in slabovidne*

Izvedba:

Zavod za slepo in slabovidno mladino razvija nove sodobnejše didaktične metode v okviru svoje redne dejavnosti.

MK je s soglasjem MIZŠ (Direktoratom za informacijsko družbo) za Društvo slepih in slabovidnih sofinanciral končno verzijo sintetizatorja govora, ki omogoča spodobno računalniško pretvorbo besedila v govor. Del sintetizatorja govora, ki se nanaša na mobilne tehnologije, je v drugem projektu financiral tudi MIZŠ.

2. cilj: Ohranitev statusa slovenščine kot uradnega in učnega jezika visokega šolstva (ANJI, str. 71)

Aktivnost: *Vključitev mehanizmov za ohranjanje in razvoj slovenščine v zakonodajo in izvedbene dokumente*

Izvedba:

Javna obravnava novele Zakona o visokem šolstvu, v kateri pa predlog 8. člena v prvem odstavku določa, da je učni jezik slovenski.

Cilj: Uskladitev dejavnosti pri načrtovanju in izvajanju Akcijskega načrta za jezikovno opremljenost (NPJP, str. 33)

Ukrep: *spodbujanje raziskav o slovenskem jeziku in drugih jezikih, ki sodijo v okvir slovenske jezikovne politike, kot podpora Akcijskemu načrtu za jezikovno opremljenost*

⁶ Poleg ustne je pomembna tudi pisna komunikacija. Slepi in slabovidni zaradi okvare vida lahko pisno komunicirajo s pomočjo računalnikov ali brajevih pisalnih strojev. Zato je potrebno, da slepega naučimo brati, hkrati pa mu tudi omogočimo, da to znanje uporablja. S tem ga bomo tudi lažje socializirali in vključili v družbo. Tako bo postal aktiven državljani, ki bo zanimiv tudi za trg dela, še pomembneje pa je, da bo lahko tudi sam prispeval k razvoju družbe.

Izvedba:

1. Medsebojna povezanost usvajanja dvojine in usvajanja števil kot pokazatelji (ne)povezanosti jezika in mišljenja, 1. 8. 2013–31. 7. 2016, OBSEG: 1,64 FTE, porabljena sredstva 2015: 100.832,00 EUR

Projekt preučuje povezanost usvajanja slovnične kategorije dvojine in usvajanja števil pri slovensko govorečih otrocih različnega narečnega ozadja ter splošnejše povezanost usvajanja neke slovnične kategorije in njenega korelata v nejezikovni kogniciji ter morebitnih vplivov obstoja določene slovnične kategorije pri govorcu na razvoj nejezikovnih kognitivnih sposobnosti. Glavni cilj raziskave je odgovoriti na dve povezani vprašanji o povezavi med jezikom in mišljenjem oziroma drugimi kognitivnimi sposobnostmi. Prvo vprašanje je, ali lahko prisotnost slovnične kategorije v jeziku vpliva na splošne kognitivne sposobnosti, in če lahko, kolikšna izraženost te kategorije je minimalno potrebna, da do tega pride. Drugo vprašanje je, ali obstaja povezava med človekovo jezikovno in matematično zmožnostjo. Gre za vprašanja, ki so za jezikoslovje in širše kognitivne znanosti trenutno nadvse relevantna.

2. Teoretično in eksperimentalno jezikoslovje 1. 1. 2013–31. 12. 2018, OBSEG: 1,30 FTE, porabljena sredstva 2015: 65.986,00 EUR

Osrednja tema raziskovalnega programa je teoretično in eksperimentalno formalno jezikoslovje. Člani programske skupine se ukvarjajo z različnimi podtemami teoretičnega jezikoslovja s področja skladnje, morfologije in semantike, ki jih preverjajo z eksperimentalnimi metodami, ter tudi s povsem eksperimentalnimi raziskovanji usvajanja jezika in vpliva jezika okolja na druge kognitivne sposobnosti otrok in mladostnikov.

3. Teoretične in aplikativne raziskave jezikov: kontrastivni, sinhroni in diahroni vidiki, 1. 1. 2014–31. 12. 2016, OBSEG: 1,93 FTE, porabljena sredstva 2015: 97.729,00 EUR

Izhajajoč iz raziskovalnih interesov kot tudi iz potreb slovenskega in mednarodnega jezikoslovja in humanistike, se raziskovalni program osredotoča na odkrivanje zakonitosti in tendenc jezikovne oblikovanosti in jezikovnega funkcioniranja s stališča teorije in sistema, še izraziteje pa glede na rabo jezika v konkretnih komunikacijskih situacijah. Izsledke skuša kar najbolj aplicirati na področje prevajanja (večine proučevanih jezikov in slovenščine), slovaropisja (predvsem dvojezičnega slovenskega in angleškega, francoskega, španskega, latinskega, grškega) in poučevanja jezikov (vseh proučevanih jezikov in slovenščine). V program so vključene raziskave, ki zajemajo področja specifičnih in splošnih značilnosti angleščine, nemščine, francoščine, italijanščine, španščine, latinščine, grščine in hetitščine. Vsi omenjeni jeziki razen slednjega se proučujejo tudi s kontrastivnega vidika, v primerjavi s slovenščino kot materinščino. Poglavitna podpodročja raziskovanja so: besediloslovje z analizo diskurza in funkcijsko jezikoslovje, stilistika in retorika, pragmatika, sociolingvistika, kontrastivna analiza, uporabno jezikoslovje, diahrono in primerjalno jezikoslovje izbranih jezikov (vključno z njihovimi povezavami s slovenščino), besedotvorje, leksikologija in leksikografija, pomenoslovje, morfosintaksa, fonetika, fonologija in prozodija, didaktika in metodika poučevanja nematerijalnih jezikov, prevodoslovje in raziskovanje tolmačenja, korpusno jezikoslovje in jezikovne tehnologije, generativna slovnica in teorija naravnosti.

4. Slovensko jezikoslovje, književnost in poučevanje slovenščine, 1. 1. 2013–31. 12. 2015, OBSEG 1,34 FTE, porabljena sredstva 2015: 5.950,00 EUR

Program raziskuje vlogo in pomen slovenskega jezika, literature in kulture v regiji, ki jo določa strategija EZ za Podonavje, tj. v medkulturnem prostoru, ki ga oblikuje stičnost slovenskega jezika z drugimi slovanskimi jeziki, pa tudi z nemškim, madžarskim in romunskim prostorom. Pokazan bo položaj slovenskega jezika v tej regiji (dihrone in sinhrona raziskave) ter tako določen pomen nacionalnih jezikov, literatur in kultur (v primeru slovenščine kot pomembnega regijskega jezika) za trajnostni razvoj in konkurenčnost tega dela Evrope. Slovenski jezik v regiji bo raziskan v različnih komunikacijskih položajih, raziskan bo z vidika leksikologije, dialektologije, besedotvorja in s frazeologijo. Jezikoslovne raziskave se bodo dopolnjevale z literarnozgodovinskimi. V središču zanimanja bodo 1) zgodovina jezika, 2) jezik v stiku in konfliktu, 3) jezik različnih interesnih skupin, 4) enojezičnost, dvojezičnost, večjezičnost, 5) razmerje med knjižnim jezikom in živo rabo, 6) jezikovno načrtovanje, 7) medjezikovni, večkulturni in medkulturni stiki na področju književnosti, 8) kulturna ekologija in ekolingvistika ter 9) pomen nacionalnega jezika in literature v globalnem svetu.

5. Slovenski jezik – bazične, kontrastivne in aplikativne raziskave, 1. 1. 2015–31. 12. 2018, OBSEG: 3,86 FTE, porabljena sredstva 2015: 195.607,00 EUR

Program dela obsega štiri vsebinske sklope: (1) Jezikovni viri in jezikovnotehnološka orodja, (2) Jezikovna analiza in jezikovni opisi, (3) Sociolingvistične študije ter (4) Slovenščina v procesu prevajanja in tolmačenja.

(1) V zadnjih letih je bila za slovenščino oblikovana vrsta jezikovnih virov, aktualnost pa se jim zagotavlja z dinamično nadgradnjo, prav tako pa načrtuje dodajanje novih, predvsem specializiranih. Jezikovni viri predstavljajo podlago za jezikoslovne raziskave, zanje pa je potrebnih čim več različnih analitičnih metod, zato se načrtuje razvoj vrste statističnih metod in metod strojnega učenja (gručenje in klasifikacija) kot pripomočka pri semantičnih raziskavah ter skladišni analizi, pa tudi drugih z eksplicitnim znanjem podprtih metod računalniške obdelave besedil.

(2) Jezikovni opis temelji na sodobnih jezikovnih virih, osredotoča pa se tako na zgodovino slovenskega jezika kot na opis sinhrona stanja, in sicer tako standardne kot nestandardne slovenščine. Poleg jezikovnosistemskega opisa se raziskovalno delo usmerja v analizo diskurza, tudi kontrastivno med slovenščino in hrvaščino, francoščino, italijanščino in nemščino. Analiza diskurza temelji predvsem na kontrastivni retoriki ter kritični analizi diskurza.

(3) Analiza jezikovnih politik v Republiki Sloveniji je osnova za predlog prenovljenega modela slovenske jezikovne politike, in sicer na različnih segmentih jezikovnopolitičnega delovanja, poudarjeno tudi na področjih terminološkega dela, prevajanja in tolmačenja, še posebej tolmačenja za skupnost. Poleg tradicionalno pojmovanih nosilcev in mehanizmov jezikovne politike bo vključeval širše in novejša vidike jezikovnega načrtovanja in jezikovne politike (npr. jeziki na delovnem mestu, jezikovni aktivizem, osebne in družinske jezikovne politike).

(4) Za jezikovno-kulturna okolja z manjšim številom govorcev, kakršno je tudi slovensko, je ključnega pomena medjezikovni prenos prek prevoda, proces prevajanja in tolmačenja pa se je zaradi uporabe tehnologij izjemno spremenil. Študije prevodnega procesa se tako nadgrajujejo z metodologijo sledenja očesnih gibov (eye-tracking), s čimer želijo izvajalci nadgraditi slovensko prevodoslovje s kognitivnimi vidiki prevajanja, pri tolmačenju pa raziskave usmerjajo v spremembo tolmaškega procesa, ki ga pri konsektivnem tolmačenju zaznamuje uporaba digitalnega peresa, pri simultanjem pa tolmačenje na daljavo.⁷

⁷ Vir: Sicris, povzetek.

6. Tehnologije znanja, 1. 1. 2015–31. 12. 2020, OBSEG: 6,32 FTE, porabljena sredstva 2015: 360.756,24 EUR

Program predlaga nadaljevanje uspešnih raziskav programa Tehnologije znanja, ki ga je ARRS pred šestimi leti ocenil kot najboljši program na področju računalništva in v preteklem obdobju financiranja kot najuspešnejšo programsko skupino pri zagotavljanju evropskih raziskovalnih sredstev.

V zadnjih šestih letih so sodelovali oz. sodelujejo v 52 projektih 7. OP, vključno z njihovo koordinacijo projektov MAESTRA, NRG4Cast, TOPOSYS in XLike ter nedavno vključitvijo v prestižni FET Flagship "Human Brain Project". Objavili so številne članke v najbolj priznanih revijah in napisali monografijo, ki je izšla pri založbi Springer in za katero je vodja programske skupine v 2013 prejela Zoisovo priznanje. ARRS je v letih 2011 in 2012 izpostavila tri njihove prispevke kot izjemne znanstvene dosežke slovenske znanosti. Prejeli so "World Summit Award" za portal VideoLectures.net, bili so dvakratni prejemniki "Google Digital Humanities Research Award" in prejeli pet nagrad za najboljše prispevke na konferencah. Raziskovalci programa so uspešni tudi kot mentorji podiplomcev, saj je pod njihovim mentorstvom v tem programskem obdobju magistriralo 18 in doktoriralo 22 študentov.

Na osnovi kvalitete tekočih raziskav in dejstva, da se je raziskovalna skupina v desetih letih obstoja več kot podvojila, predlagajo ambiciozen raziskovalni program Tehnologije znanja tudi za naslednje obdobje financiranja. Sledili bodo novim raziskovalnim trendom ter kot koordinatorji evropskih projektov soustvarjali nova znanstvena področja. Raziskave bodo potekale v petih glavnih smereh: (a) analiza kompleksnih podatkov, vključno z analizo znanstvenih podatkov in analizo heterogenih podatkovnih omrežij, (b) analiza velikih podatkov, vključno z analizo besedil, multimedijskih in drugih multimodalnih podatkov, (c) računalniška kreativnost, kot novo področje raziskav programske skupine, predvsem v povezavi z znanstvenim odkrivanjem, (č) podpora pri odločanju, vključno z modeliranjem relacij in integracijo s podatkovnim rudarjenjem, in (d) jezikovne tehnologije in digitalna humanistika, vključno s strojnim učenjem jezikovnih modelov in razvojem jezikovnih virov za slovenski jezik.

Kot koordinatorji evropskih projektov bodo bistveno doprinesli k raziskavam na področjih podatkovnega rudarjenja, rudarjenja besedil, strojnega prevajanja in analize multimedijskih podatkov ter prispevali k oblikovanju in razvoju še neraziskanih smeri v rudarjenju in analizi (a) heterogenih in strukturiranih podatkov, (b) kompleksnih in velikih podatkov, (c) visoko-frekventnih podatkovnih tokov, (č) pomanjkljivo ali delno označenih podatkov, (d) prostorsko-časovnih in mrežnih podatkov, (e) nehomogenih podatkovnih tokov vključno s senzorskimi podatki, (f) medjezičnih in večjezičnih podatkov in (g) kompleksnih večmodalnih podatkov. Kot partnerji v treh novih evropskih projektih bodo oblikovali nove znanstvene smernice tudi na področju računalniške kreativnosti.⁸

Cilj: Temeljni opis sodobne knjižne/standardne slovenščine, specializirani jezikovni opisi, dialektološki, zgodovinsko- in primerjalnojezikoslovni opisi (NPJP, str. 34)

Ukrep: *Sprejetje temeljnih usmeritev za izdelavo temeljnih in specializiranih priročnikov slovenskega knjižnega/standardnega jezika in temeljnih ter specializiranih priročnikov ter drugih slovenističnih del s področja dialektologije, zgodovinskega in primerjalnega jezikoslovja (5–10 let) na nacionalni ravni ter njihovo izdelovanje – kot del Akcijskega načrta za jezikovno opremljenost*

⁸ Ibid.

Izvedba:

1. Slovenski jezik v sinhronem in diahronem razvoju, 1. 1. 2015–31. 12. 2020, OBSEG 11,7 FTE, **porabljena sredstva** 2015: 593.602,00 EUR

Programska skupina Inštituta za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU je edina slovaropisna programska skupina v državi in hkrati edina skupina, ki sistematično in načrtno že sedmo desetletje skrbi za opremljenost slovenskega jezika s temeljnimi slovarskimi in drugimi jezikovnimi opisi.

Glavni cilj programske skupine na področju leksikologije in normativistike sodobnega knjižnega jezika, terminologije, dialektologije, etimologije in onomastike ter zgodovine slovenskega jezika bo v naslednjem programskem obdobju priprava naslednjih temeljnih slovarskih oziroma normativnih del: Slovar sodobnega slovenskega (knjižnega) jezika 1, Pravopisni priročnik in pripadajoči slovar 1, Slovar sinonimov slovenskega jezika, Pravni terminološki slovar, Terminološki slovar agronomije, Terminološki slovar živiloreje, Terminološki slovar armiranobetonskih konstrukcij, Terminološki slovar tiflopedagogike, Splošni tehniški slovar, drugi in tretji zvezek Slovenskega lingvističnega atlasa, osmi zvezek fonetično-gramatične serije Slovenskega lingvističnega atlasa, Novi etimološki slovar slovenskega jezika 1: živali, Toponimija vzhodne Tolminske ter prvi in drugi zvezek Slovarja jezika slovenskih protestantskih piscev 16. stoletja. V naslednjem obdobju bo skupina pripravila prosto dostopen integralni portal leksikalnih in drugih podatkovnih baz ter priročnikov na Inštitutu, ki bo tako znanstvenemu kot strokovnemu in splošnemu uporabniku omogočal hkratno pregledovanje podatkov. Vzpostavila bo sistem čim boljšega povezovanja različnih del znotraj raziskovalnega programa. Izkoristila bo možnosti spletnega objavljavanja slovarjev in priročnikov (sprotno objavljavanje, povezovanje rezultatov iz različnih virov). Ob tem bo ohranila nemoteno izdelovanje temeljnih slovenističnih del ter normativno in vsebinsko korektnost svojih del. Raziskovala bo jezikoslovno problematiko, kot jo sproti zahteva izdelovanje temeljnih del, in vzpostavila čim boljše sodelovanje z zainteresirano javnostjo pri identificiranju aktualnih jezikoslovnih problemov. Poleg tega bo sledila najnovejšim možnostim, ki jih ponuja tehnološki razvoj, ter se povezovala z različnimi jezikovnotehnološkimi centri. Nujno podlago za večino najavljenih slovarskih in geolingvističnih del predstavlja infrastrukturna dejavnost, vključena v sklop Naravna in kulturna dediščina ZRC SAZU. Programska skupina s svojimi prioritetami sledi Resoluciji o Nacionalnem programu za jezikovno politiko, ki jo je 15. julija 2013 sprejel Državni zbor Republike Slovenije. Predstavljeni program prinaša najpotrebnejše temeljne raziskave slovenskega jezika v diahronem in sinhronem razvoju ter predvideva izdelavo trenutno najpotrebnejših slovarjev z vseh področij raziskav slovenskega jezika.

2. Jezikovni viri za slovenske učence japonskega jezika, 1. 8. 2013–31. 7. 2015, OBSEG: 0,58 FTE, **porabljena sredstva** 2015: 31.010,00 EUR

Osrednji cilj raziskave je bil razviti jezikovne vire v obliki dveh tipov modulov:

1) Korpusno zasnovani viri za učence akademske japonščine (JAP, Japanese for Academic Purposes), ki obsegajo splošne jezikovne veščine. Modul je vseboval naslednje komponente:

- iskalnik kolokacij s podatki o različnih stopnjah jezikovnega znanja,
- učni načrt kolokacij, ki vključuje teoretske vidike obdelave kolokacij, s poudarkom na podobnostih in razlikah med dvema jezikoma,
- model japonsko-slovensko-japonskega slovarja kolokacij.

2) Korpusno zasnovani viri za učence strokovne japonščine, ki se osredotočajo na veščine, specifične za določeno področje (JSP, Japanese for Specific Purposes). Modul je vseboval naslednje komponente:

- specializirani korpus in izdelavo seznama besed,

- učni načrt in slovarski model kolokacij določenega področja, pri čemer se bo raziskovalka osredotočila na eno do dve področji, ki se pogosto uporabljajo v kombinaciji s študijem japonščine na inštituciji.

3.5 Ministrstvo za javno upravo

2. cilj: Omogočanje alternativnih poti sporazumevanja in pridobivanja informacij v javnem življenju za slepe in slabovidne, gluhoslepe, osebe s specifičnimi motnjami (na primer disleksija, slabše bralne in učne sposobnosti, govorno-jezikovne motnje ipd.) ter osebe z motnjami v duševnem razvoju (ANJL, str. 55)

Ukrepa:

- **oblikovanje obrazcev, listin, vlog itd., ki se izdajajo na upravnih enotah, ob volitvah (možnost elektronske ali oblikovno prilagojene seznanišve z vsebino in izpolnjevanjem obrazcev),**
- **oblikovanje smernic in navodil za prilagajanje obrazcev, listin, vlog itd., ki jih izdajajo na upravnih enotah, ob volitvah itd.**

Kazalnika uspešnosti:

- število upravnih enot, opremljenih s prilagojenimi listinami, obrazci, vlogami itd.,
- dvig jezikovne zmožnosti in bralne pismenosti.

Predvideni učinki:

- dostopnost obrazcev, listin, vlog itd. slepim in slabovidnim osebam v prilagojeni tehniki,
- oblikovanje smernic in navodil za prilagajanje obrazcev, listin, vlog itd. za uspešnejše branje obrazcev, listin, vlog itd. in uspešnejše vključevanje v družbo.

Predvidena sredstva (za celoten 2. cilj): 400.000 EUR.

Porabljena sredstva: 1.708,00 EUR.

Nosilci: MJU, MIZŠ, MK.

Pojasnilo z evalvacijo:

1. z vidika državnega portala za storitve državljanov eUprava:

Izvedba dejavnosti:

Državni portal za storitve državljanov eUprava je bil v preteklih dveh letih korenito prenovljen in odprt za javnost 22. 11. 2015. Na eUpravi je več kot 100 videoposnetkov vsebin, prevedenih v slovenski znakovni jezik. Poleg tega imajo slabovidni možnost izbire barvnih tem oziroma kontrastov, v katerih uporabljajo portal. Portal je prilagojen tudi za bralnike, ki slepim omogočajo izpis vsebine v brajici.

Osebam z disleksijo je na voljo izbira oblike pisave (izbira fonta). Večina obrazcev je objavljenih v formatu, ki je do slepih in slabovidnih prijaznejši za uporabo (pdf za pisanje ali doc).

Kazalniki uspešnosti: vzpostavitev prenovljenega portala eUprava, ki sledi standardu WCAG2.0, in objava videoposnetkov vsebin, prevedenih v slovenski znakovni jezik s strani certificiranega prevajalca. Trenutno je objavljenih 100 videoposnetkov.

Poraba sredstev:

Za 100 videoposnetkov, v katerih tolmač tolmači vsebine, objavljene na portalu eUprava v znakovni jezik, ki je razumljiv za gluhe in gluhoneme osebe, so porabili 1.708,00 EUR z DDV. Vsebine, ki so pomembne za gluhe in gluhoneme ljudi, je MJU

izbralo skupaj z Zvezo društev gluhih in naglušnih Slovenije. Prilagoditev portala za ljudi s posebnimi potrebami je bila zahtevana v okviru celovite prenove in jo je zato težko ločeno finančno ovrednotiti.

Sredstva za vzpostavitev portala in prevode v znakovni jezik so bila v letu 2015 zagotovljena v okviru projekta e-Uprava, ki se je financiral iz evropskih sredstev. Zdaj, ko je projekta konec, za popravke videovsebin za gluhe in gluhoneme skrbi Ministrstvo za javno upravo iz svojih integralnih sredstev, čeprav bi morala sredstva za prevode in popravke videovsebin zagotoviti resorna ministrstva.

Dejavnosti, ki niso bile uspešno izvedene:

V znakovni jezik je bilo prevedenih 100 vsebin, preostale pa ne zaradi problemov zagotavljanja finančnih sredstev za prvi prevod in nadaljnje ažuriranje.

Predlogi za izboljšanje dejavnosti:

Sistemska ureditev prevajanja v slovenski znakovni jezik in izdelave videovsebin.

2. z vidika upravnih enot:

Oblikovanje obrazcev na ravni upravnih enot v obliki, ki je ustrezna za uporabo govorcev s posebnimi potrebami, je pristojnost posameznega resornega ministrstva. MJU kot koordinator in druga ministrstva bodo v prihodnjem obdobju prevzeli naloge, kakor je načrtovano v Akcijskem načrtu za jezikovno izobraževanje, pri čemer bo potrebna jasna določitev časovnice za izvedbo nalog in opredelitev vrste nalog.

2. cilj: Razumljiv uradovalni jezik in nadgrajevanje jezikovne zmožnosti javnih uslužbencev (NPJP, str. 15)

Ukrepi:

- ***dopolnjevanje in razširitev priročnika Jezik in oblika dopisa v skladu s celotno grafično podobo državne uprave, ki ga je izdalo Ministrstvo za pravosodje in javno upravo (Direktorat za organizacijo in kadre) po zgledu Evropske komisije (Pišimo jasno);***
- ***dodatno jezikovno izobraževanje za javne uslužbenke in uslužbence in njihovo ozaveščanje o družbeni vlogi slovenskega jezika, med drugim tudi na specifičnih področjih, kot je neseksistična in spolno občutljiva raba jezika;***
- ***ciljno jezikovno usposabljanje za javne uslužbence kot obvezni del pripravištva (Upravna akademija)***

Kazalnika:

- dopolnitev priročnika,
- število dodatnih jezikovnih izobraževanj in ciljnih usposabljanj za javne uslužbence.

Predvidena sredstva: 100.000 EUR.

Predvideni učinki: izboljšanje razumljivosti uradovalnega jezika, njegova usklajenost s splošno sprejetimi jezikovnimi normami, povečanje števila javnih uslužbencev s temi zmožnostmi, večja in lažja dostopnost dobrin državljanom kot udeležencem uradnih postopkov.

Nosilca: MNZ⁹ (vključno z Upravno akademijo), GSV.

Pojasnilo:

⁹ Dokument je bil pripravljen v fazi, ko sta bila MNZ in MJU združena v skupno ministrstvo z nazivom MNZ, zato je pri navedenem cilju kot nosilec navedeno MNZ, dejanski nosilec teh vsebin pa je MJU.

Priročnik Jezik in oblika dopisa v skladu s Celostno grafično podobo državne uprave je bil v okviru Upravne akademije pripravljen kot odziv na uvedbo nove Celostne grafične podobe državne uprave (CGP) s 1. 1. 2011 iz dveh razlogov. V vzorcu iz CGP je bilo nekaj pravopisnih napak, na katere so želeli opozoriti. Poleg tega so želeli javnim uslužbencem olajšati pisanje dopisov in razjasniti nekatere osnovne dileme glede tega, saj ima Upravna akademija v svojem programu tudi usposabljanje s področja poslovno-uradovne slovenščine. Namen priročnika ni bilo postavljanje pravil pisanja dopisov v javni upravi, ampak zgolj usmerjanje in svetovanje. Normiranje jezika in oblike poslovnega dopisovanja namreč ni v domeni delovanja Upravne akademije. Navedeni priročnik je bil pripravljen kot interno gradivo za potrebe Upravne akademije (kot sestavni del gradiva za usposabljanje), in ne kot splošen priročnik o uporabi jezika v državni upravi, zato ga Ministrstvo za javno upravo ne more in ne bo nadgrajevalo za te namene. Za te namene Upravna akademija nima dodatnih sredstev.

V organizaciji Upravne akademije sicer potekajo tudi seminarji o uporabi slovenskega jezika. Program usposabljanja vključuje seminar »Jezik in oblika besedil v javni upravi« (v letu 2015 je bilo izvedenih 8 seminarjev, katerih se je udeležilo 291 javnih uslužbencev) in e-učilnico »Jezik besedil v javni upravi«. Izvedli bodo tudi druge programe, če bodo predlagani.

Ciljno jezikovno usposabljanje ne more biti obvezni del pripravništva, saj so vsebine določene z veljavnimi predpisi, vsak predstojnik in mentor pripravnika pa lahko le-tega napoti na usposabljanje, ki je na razpolago v okviru Upravne akademije. Ne more pa biti Upravna akademija nosilec in odgovorna za izvedbo, saj je v skladu z zakonom praviloma odgovorna za usposabljanje za izvajanje upravnih nalog.

Pripravljen je bil program jezikovnega usposabljanja »Poslovno sporazumevanje v javni upravi« kot del programa obveznega usposabljanja za imenovanje v naziv.

2. cilj: Omogočanje alternativnih poti sporazumevanja v javnem življenju za slepe in slabovidne, gluho-slepe, osebe s specifičnimi motnjami (na primer disleksija, slabše bralne in učne sposobnosti, govorno-jezikovne motnje ipd.) ter osebe z motnjami v duševnem razvoju (NPJP, str. 26)

Ukrepi: oblikovanje obrazcev, listin itd., ki se izdajajo na upravnih enotah, ob volitvah ipd. za navedene skupine oseb s posebnimi potrebami (možnost elektronske ali oblikovno prilagojene seznantve z vsebino obrazcev)

Kazalnik uspešnosti: število upravnih enot, ki so opremljene s prilagojenimi gradivi za slabovidne in osebe z drugimi specifičnimi motnjami.

Predvidena sredstva: 400.000 EUR.

Predvideni učinki: usklajeno načrtovanje in razvijanje oblik sporazumevalnih možnosti za govorce s posebnimi potrebami.

Nosilci: MNZ¹⁰, MIZŠ, MK.

Pojasnilo:

Oblikovanje vsebine obrazcev na ravni upravnih enot v obliki, ki je ustrezna za uporabo govorcev s posebnimi potrebami, je pristojnost posameznega resornega ministrstva. MJU kot koordinator in druga ministrstva bodo v prihodnjem obdobju prevzeli naloge, kakor je načrtovano v Akcijskem načrtu za jezikovno izobraževanje, pri čemer bo potrebna jasna določitev časovnice za izvedbo nalog in opredelitev vrste nalog MJU in drugih ministrstev.

¹⁰ Dokument je bil pripravljen v fazi, ko sta bila MNZ in MJU združena v skupno ministrstvo z nazivom MNZ, zato je pri navedenem cilju kot nosilec navedeno MNZ, dejanski nosilec teh vsebin pa je MJU.

2. cilj: Zagotovitev pogojev za enakopravno javno rabo in razvoj italijanskega ali madžarskega jezika na območjih občin, v katerih živi italijanska ali madžarska narodna skupnost (NPJP, str. 45)

Ukrep: uresničevanje vidne dvojezičnosti na območjih občin, v katerih živi italijanska ali madžarska narodna skupnost

Kazalniki uspešnosti: odprava kršitev uveljavitve dvojezičnih obrazcev, tiskovin, e-uprave in drugega pri poslovanju oseb javnega prava na omenjenih območjih.

Predvidena sredstva: 200.000 EUR.

Predvideni učinki: usklajeno načrtovanje, razvijanje, uresničevanje in nadzor nad uresničevanjem jezikovnih politik, dosledno poslovanje oseb javnega prava tudi v italijanskem in madžarskem jeziku na teh območjih, večje upoštevanje vidne dvojezičnosti ter varstva potrošnikov in oglaševanja tudi v omenjenih jezikih na teh območjih, nadzor nad uresničevanjem zakonskih aktov, sistemskih politik in financiranja ter vsi ostali ukrepi za dejansko rabo in razvoj dvojezičnosti na omenjenih območjih.

Porabljena sredstva: 12.832,73 EUR z DDV.

Nosilci: MK, MIZŠ, MNZ¹¹.

Izvedba in ocena stanja:

Državni portal za storitve državljanov eUprava je bil v preteklih dveh letih korenito prenovljen in odprt za javnost 22. 11. 2015. Na portalu sta posebna podportala, namenjena narodnima skupnostma: <http://e-uprava.gov.si/hu> in <http://e-uprava.gov.si/it>. Na teh straneh lahko pripadniki narodnih skupnosti najdejo splošne informacije o delovanju države in konkretne upravne storitve z različnih področij življenja. Število objavljenih storitev oziroma aktivnosti za državljane ter k temu pripadajoče vloge se spreminjajo, saj je treba ob vsaki spremembi v slovenskem jeziku poslati to tudi v prevajanje. Pripadniki narodnih skupnosti imajo na voljo 129 aktivnosti, 82 italijanskih in 86 madžarskih vlog.

Kazalniki uspešnosti: vzpostavitev prenovljenega portala eUprava, ki nudi in skrbi za orodje za objavo e-storitev, in povečevanje števila objavljenih aktivnosti ter italijanskih in madžarskih vlog (129 aktivnosti, 82 italijanskih in 86 madžarskih vlog).

Poraba sredstev:

V okviru projekta eUprava 2 je bilo v letu 2015 porabljenih 9.054,48 EUR z DDV za prevode v italijanski jezik ter 3.778,25 EUR z DDV za prevode v madžarski jezik. Stroški za prevode v madžarski jezik so nižji zato, ker si pri prevajanju pomagajo tudi z notranjimi viri (predvsem prevajalka na UE Murska Sobota in deloma prevajalec na UE Lendava). Prevajali so se vsebine (opisi upravnih postopkov, navodila za uporabo portala ...) ter obrazci (vloge), ki so objavljeni na portalu.

Sredstva za vzpostavitev portala in prevode prvih vsebin so bila v letu 2015 zagotovljena v okviru projekta e-Uprava, ki se je financiral iz evropskih sredstev. Zdaj, ko je projekta konec, za prevode ter za popravke videovsebin za gluhe in gluhoneme

¹¹ Dokument je bil pripravljen v fazi, ko sta bila MNZ in MJU združena v skupno ministrstvo z nazivom MNZ, zato je pri navedenem cilju kot nosilec navedeno MNZ, dejanski nosilec teh vsebin pa je MJU.

skrbi Ministrstvo za javno upravo iz svojih integralnih sredstev, čeprav bi morala sredstva za prevode in popravke videovsebin zagotoviti resorna ministrstva.

Dejavnosti, ki niso bile uspešno izvedene:

Prevajanje oziroma zagotavljanje vseh obrazcev (predpisani – priloga predpisom, nepredpisani – pomoč uporabnikom upravnih storitev) v slovensko-italijanski ter slovensko-madžarski različici, ki je v domeni resornih organov, še vedno ne poteka avtomatsko in je naloga posameznega resornega ministrstva.

Predlog:

Sprotno prevajanje vsebin v italijanski in madžarski jezik bi morala postati prioriteta enotne uredniške politike, ki jo vodi Urad Vlade RS za komuniciranje.

3.6 Ministrstvo za kulturo

1. cilj: Uskladitev dejavnosti jezikovnega izobraževanja na vseh ravneh (NPJP, str. 10; ANJI, str. 4)

Ukrep: Priprava akcijskega načrta v imenovani skupini strokovnjakov in strokovnjakinj, javna debata o osnutku načrta, medresorska uskladitev dokumenta in sprejem na vladi

Izvedba:

Na podlagi Resolucije o nacionalnem programu za jezikovno politiko 2014–2018 sta delovni skupini zunanjih strokovnjakov v sodelovanju z Ministrstvom za kulturo pripravili osnutka izvedbenih dokumentov na jezikovnopolitičnem področju, ki konkretizirata cilje in ukrepe iz resolucije ter jih časovno umeščata. To sta Akcijski načrt za jezikovno izobraževanje (ANJI) in Akcijski načrt za jezikovno opremljenost (ANJO), ki ju je Ministrstvo za kulturo pred medresorskim usklajevanjem dalo v enomesečno javno razpravo. Po obsežnem in temeljitem medresorskem usklajevanju je Vlada RS 13. novembra 2015 sprejela oba akcijska načrta, s čimer je bil dosežen tudi zastavljeni kazalnik. S sprejetjem Akcijskega načrta za jezikovno izobraževanje so bila postavljena izhodišča za strokovno ter družbeno usklajeno učinkovito načrtovanje in izvajanje jezikovne politike na področju jezikovnega izobraževanja.

2. cilj: Zmožnost govorcev slovenščine za uporabo jezikovnih priročnikov in jezikovnih tehnologij (NPJP, str. 11)

Ukrep: Usposobiti govorce in učeče se za učinkovito sporazumevanje v slovenskem jeziku, temelječem na ustreznem znanju in pozitivnem odnosu do jezika ter izobraževanje (učiteljev in učečih se) za delo z jezikovnimi priročniki in viri

2. cilj: Zmožnost govorcev slovenščine za uporabo jezikovnih priročnikov in jezikovnih tehnologij (ANJI, str. 4)

Ukrep: Spodbujanje vključevanja učiteljev v izobraževanja o samostojni uporabi sodobnih jezikovnih virov za učitelje in učiteljice na različnih stopnjah šolanja, izvedba izobraževanj za splošno in poklicno javnost

Porabljena sredstva: 4.800,00 EUR.

Izvedba:

Ministrstvo za kulturo je izvedlo Javni razpis za sofinanciranje projektov, namenjenih predstavljanju, uveljavljanju in razvoju slovenskega jezika v letu 2015, med cilji razpisa pa je bilo tudi seznanjanje javnosti z uporabo jezikovnih priročnikov, drugih jezikovnih virov in tehnologij. Izbranih in sofinanciranih je bilo pet projektov, med njimi tudi projekt JANES, raziskovalni tabor spletne slovenščine za srednješolce, izvajalca Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta. Vključevanje spleta tudi v pouk slovenščine je dandanes pravzaprav nujno. Internetni svet je otrokom blizu, njegovo vključevanje v učne procese pa je v času, ko vedno bolj prevladuje digitalna komunikacija, zelo pomembno. Prav tako raba e-orodij in e-virov prispeva k pomembnemu dvigu digitalne pismenosti, prek različnih spletnih jezikovnih iger pa lahko učitelji spodbudijo in navdušijo mladostnike za raziskovanje slovenščine. Tabor JANES je v organizaciji Oddelka za

prevajalstvo Filozofske fakultete potekal od 24. do 28. avgusta 2015. Udeležilo se ga je 22 gimnazijcev iz vse Slovenije, predavatelji pa so bili vrhunski strokovnjaki s področja korpusnega jezikoslovja in jezikovnih tehnologij. Tabor je bil med srednješolci odlično sprejet in izvajalci ga načrtujejo tudi julija 2016, čeprav ne bo podprt s sredstvi Ministrstva za kulturo. Dosežen je predvideni učinek, zapisan tudi v ANJI, tj. usposobljeni učitelji in učeči se za kompetentno uporabo jezikovnih virov.

Ukrepa za dosego cilja Ozaveščenost o različnosti sporazumevalnih potreb in načinov sporazumevanja Ministrstvo za kulturo zaradi pomanjkanja sredstev leta 2015 ni izvajalo.

V letu 2015 Ministrstvo za kulturo tudi ni imelo na voljo sredstev za izvedbo ukrepov v okviru cilja Spremljanje jezikovnega stanja. Raziskave o slovenskem jeziku s poudarkom na pridobivanju in analizi tistih podatkov, ki so nujni za učinkovito jezikovnonačrtovalno dejavnost, ministrstvo načrtuje v letu 2016.

1. cilj: Razvijanje in izpopolnjevanje jezikovne zmožnosti govorcev slovenščine kot prvega jezika in njihovo usposabljanje za učinkovito sporazumevanje (NPJP, str. 14)

Ukrep: organiziranje in izvajanje ustreznega jezikovnega usposabljanja glede na sporazumevalne potrebe različnih ciljnih skupin na vseh stopnjah izobraževanja

Porabljena sredstva: 13.968,00 EUR.

Izvedba:

Ministrstvo za kulturo je izvedlo Javni razpis za (so)financiranje projektov, namenjenih predstavljanju, uveljavljanju in razvoju slovenskega jezika v letu 2015. Cilj razpisa je bil promocija slovenskega jezika, predvsem pa seznanjanje javnosti z uporabo jezikovnih priročnikov, drugih jezikovnih virov in tehnologij (tečaji, poletne šole, seminarji in druge oblike dopolnilnega jezikovnega izobraževanja na področju jezikovnih virov in tehnologij, tekmovanja in druge prireditve, s katerimi se popularizira, širi ali razvija znanje o uporabi jezikov virov in tehnologij, ter drugi projekti, ki prispevajo k spoznavanju ter spodbujajo k usposabljanju za uporabo jezikovnih virov in tehnologij). Izbranih je bilo pet projektov, sofinanciranih v višini 18.768 evrov.

Izbrani in sofinancirani projekti so bili poleg že omenjenega projekta JANES (4.800 evrov) še:

- Popularizacija jezikovnih virov in tehnologij s pomočjo predstavitvenega portala spletnih jezikovnih virov za slovenščino (Trojina, zavod za uporabno slovenistiko, 4.800 evrov);
- Slovnice in slovarji slovenskega jezika od Bohoriča do sodobnih jezikovnih tehnologij (Narodna in univerzitetna knjižnica, 3.200 evrov);
- Jezikovni viri na spletu: možnost uporabe portala Fran, slovarji Inštituta za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU (Znanstvenoraziskovalni center SAZU, Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša, 3.518 evrov) in
- SSKJ 2 – novemu slovarju na pot (TELE-TV, komunikacijski engineering, d. o. o., 2.450 evrov).

Ukrep: spodbujanje ustvarjanja ter drugih motivacijskih dejavnosti v slovenskem jeziku v celotnem vzgojno-izobraževalnem sistemu

Izvedba:

Poleg šolskih knjižnic, ki so del vzgojno-izobraževalnega sistema, imajo pomembno vlogo pri motiviranju za učenje in za spodbujanje bralne pismenosti – kar posredno povečuje zmožnost govorcev slovenščine kot prvega jezika – tudi splošne knjižnice. Te vse bolj postajajo krajevna središča kulture, branja, srečevanja in druženja ter dostopa do različnih informacij ter tako pripomorejo h krepitvi sodobne informacijske družbe. Tudi država v okviru vsakoletnega sofinanciranja nakupa knjižničnega gradiva spodbuja splošne knjižnice k oblikovanju čim kakovostnejših nabavnih politik, da bi njihove knjižnične zbirke uporabnike knjižnic čim bolj motivirale k zanimanju za raznovrstna besedila z različnih področij za potrebe vseživljenjskega učenja in s tem dviga ravni bralne pismenosti. Iz državnega proračuna za kulturo Ministrstvo za kulturo sofinancira različne dejavnosti splošnih knjižnic za boljšo pismenost (sofinanciranje nakupa knjižničnega gradiva za bralno pismenost in dvig stopnje bralne kulture, sofinanciranje IKT za informacijsko pismenost in sofinanciranje bibliobusov za boljšo dostopnost branja).

Porabljena sredstva: 2.067.428,00 EUR.

Pomembno vlogo pri spodbujanju bralnih navad, bralne kulture in posledično tudi bralne pismenosti ima tudi Javna agencija za knjigo Republike Slovenije (JAK), ki sofinancira literarne festivale, literarne prireditve, strokovna srečanja in literarne nagrade, omogoča lažje uveljavljanje slovenskih avtorjev in knjige, oblikuje vseživljenjske bralne navade ter zagotavlja široko dostopnost vrhunskega izvirnega leposlovja in humanistike. Sofinancira programe, ki spodbujajo branje različnih starostnih skupin, razvija odnos do knjige, izboljšuje dostopnost vrhunskega leposlovja in humanistike ter povezuje subjekte, ki podpirajo branje na nacionalni in regionalni ravni. JAK izvaja nacionalne kampanje za promocijo in širjenje branja (Rastem s knjigo), večletno in enoletno subvencioniranje izvajalcev literarnih festivalov ter večletno in enoletno subvencioniranje izvajalcev programov razvijanja bralne kulture, ob tem pa v zadnjem času vse bolj intenzivno tudi samostojno izvaja promocijo branja in knjig.

Odmeven dogodek, ki dviga zavest o pomenu kulturne vzgoje na nacionalni ravni, je tudi Kulturni bazar. Ministrstvo za kulturo vsako leto združi moči z Ministrstvom za izobraževanje, znanost in šport, Zavodom RS za šolstvo, Ministrstvom za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, Ministrstvom za zdravje, Ministrstvom za zunanje zadeve, Slovensko nacionalno komisijo za Unesco, CMEPIUS-om ter kulturnimi ustanovami iz vse Slovenije ter pripravi dogodek, s katerim želi doseči boljšo obveščenost o kulturni ponudbi v Sloveniji ter v strokovni in širši javnosti prebuditi interes za kulturno-umetnostno vzgojo in v tem okviru tudi za bralno kulturo.

Ministrstvo za kulturo je v preteklosti že financiralo preizkušanje in evalviranje uporabe jezikovnih tehnologij pri pouku slovenščine za uresničevanje cilja Razvijanje in izpopolnjevanje jezikovne zmožnosti govorcev slovenščine kot prvega jezika in njihovo usposabljanje za učinkovito sporazumevanje, vendar se je zaradi omejenih finančnih sredstev v letu 2015 osredotočilo na druge ukrepe.

Cilj: Širjenje ali izpopolnjevanje jezikovne zmožnosti v slovenščini kot drugem in tujem jeziku (NPJP, str. 20)

Ukrep: prenova normativov in standardov z vidika uvedbe uvajalnih intenzivnih tečajev slovenščine za otroke priseljence

Porabljena sredstva: 11.500,00 EUR.

Izvedba:

Eden od projektov v okviru Javnega razpisa za izbiro ponudnikov za izvedbo projektov na podlagi nacionalnega programa za jezikovno politiko, ki ga je Ministrstvo za kulturo financiralo lani, je bila tudi izvedba začetnega tečaja slovenščine za priseljenske otroke, ki lahko predstavljajo dobro prakso na področju intenzivnih tečajev z vidika možnosti za redefinicijo normativov in standardov. Na podlagi javnega razpisa je bila izbrana Filozofska fakulteta, Center za slovenščino kot drugi/tuji jezik. MK se je za financiranje tečaja odločilo tudi zato, ker se številni priseljenki otroci zaradi neznanja jezika kot enega od bistvenih dejavnikov uspešne integracije v družbo srečujejo z različnimi težavami pri spremljanju pouka in sodelovanju, pogovoru z učitelji in slovenskimi vrstniki, sodelovanju v obšolskih dejavnostih ipd. Z intenzivnim štirinajstdnevnim tečajem pred začetkom šole so izvajalci želeli ustvariti tudi čim boljše pogoje za jezikovni vstop teh otrok v novo šolsko leto.

Tečaj slovenščine za učence in dijake priseljence je potekal od 24. avgusta do 4. septembra 2015. Udeležilo se ga je 119 učencev in dijakov iz 32 različnih osnovnih (22) in srednjih (10) šol. Večina šol je bila iz Ljubljane, nekaj učencev pa tudi iz drugih krajev – Radovljice, Grosuplja, Šentvida pri Stični, Domžal in Preske. Največ udeležencev je bilo po izvoru iz Bosne in Hercegovine (34) in Makedonije (17). Tečaja so se udeležili tudi otroci iz držav, ki v preteklosti niso bile tipične države, katerih prebivalci so se priseljevali v Slovenijo (npr. Somalija, Brazilija, Irak, Iran). Pouk je potekal v enajstih skupinah. Učenci so bili vanje razporejeni glede na dosežke pri razvrstitvenem testu, starost, prvi jezik in pričakovani napredek. Na prošnjo Zavoda za gluhe in naglušne je bil v tečaj vključen tudi dijak s hudo okvaro sluha; dobro se je vključil v pouk in napredoval.

3. cilj: Ohranjanje in širjenje področij in priložnosti za rabo slovenščine: dejavnosti za promocijo Slovenije in slovenščine (ANJL, str. 28)

Ukrep: Spodbujanje slovenskih medijev k spremljanju življenja Slovencev v zamejstvu in po svetu

(Nosilec tega ukrepa je sicer RTV SLO.)

Porabljena sredstva: 67.385,60 EUR.

Izvedba:

Ministrstvo za kulturo je v okviru letnega javnega razpisa za sofinanciranje programskih vsebin medijev med drugim podprlo tudi projekt Koroškega radia iz Slovenj Gradca Ritem Koroške. Informativne programske vsebine so vključevale tudi življenje Slovencev na Koroškem. Vrednost celotnega razpisa je bila 521.690,24 evra.

Ministrstvo za kulturo ukrepov, ki zasledujejo cilj Sprotno spremljanje jezikovnopolitičnih situacij v zamejstvu, izseljenstvu in zdomstvu, zaradi pomanjkanja sredstev v letu 2015 ni izvedlo. Bodo pa raziskave, ki zasledujejo ta cilj, del splošne raziskave o jezikovnopolitičnem stanju, ki jo ministrstvo načrtuje kot ciljni raziskovalni program v sodelovanju z Javno agencijo za raziskovalno dejavnost Republike Slovenije v letih 2016 in 2017.

Cilj: Zagotovitev pogojev za učinkovito jezikovno in siceršnje družbeno integracijo govorcev manjšinskih jezikov (NPJP, str. 22)

Ukrep: zagotovitev ustreznega prostora v programih javnih medijev v jezikih govorcev, katerih prvi jezik ni slovenščina in ki takega prostora še nimajo in si takšne prisotnosti v medijih želijo

Porabljena sredstva: 454.304,64 EUR.

Izvedba:

Ministrstvo za kulturo v okviru letnega javnega razpisa za sofinanciranje programskih vsebin medijev podpira medije pri ustvarjanju in razširjanju programskih vsebin, ki so med drugim pomembne tudi za uresničevanje pravice italijanske in madžarske narodne skupnosti v Republiki Sloveniji do javnega obveščanja in do obveščenosti. V segmentu tega javnega razpisa, ki je namenjen t. i. programom posebnega pomena, ki so v javnem in kulturnem interesu RS (lokalni, regionalni, študentski in nepridobitni radijski in televizijski programi), pa je kot eno izmed meril določeno tudi »omogočanje uresničevanja pravice do javnega obveščanja in obveščenosti lokalnim in manjšinskim skupnostim in ali se razširja v manjšinskih jezikih«. Ministrstvo v vsakokratnem letnem javnem razpisu za sofinanciranje programskih vsebin medijev podeli finančna sredstva za informativne programske vsebine, ki med drugim obravnavajo vprašanja narodnih ter manjšinskih in etničnih skupnosti v RS. Tako je MK leta 2015 za izvedbo projektov sofinanciranje informativnih programskih vsebin, ki med drugim obravnavajo vprašanja narodnih ter manjšinskih in etničnih skupnosti v RS, namenilo 454.304,64 evra (13 projektov), vrednost celotnega razpisa pa je bila 521.690,24 evra (skupaj 14 projektov; gl. še prejšnji cilj).

V ReNPJP določen kazalnik zagotavljanje ustreznega prostora v programih javnih medijev je bil tako dosežen, ob tem pa je treba poudariti, da je bilo pri zadevnih sofinanciranih programskih vsebinah to le eden od ciljev oz. da so se s temi podeljenimi sredstvi zagotavljali tudi drugi cilji, ki so v javnem interesu na področju medijev v RS, kot jih določa 4. člen Zakona o medijih.

Ukrep: promocija jezikov avtohtonih narodnih skupnosti, romske skupnosti, ostalih manjšin in priseljencev na področju vzgoje in izobraževanja, informiranja in medijske dejavnosti, kulturne dejavnosti in znanstvenega raziskovanja

Porabljena sredstva: 235.527,00 EUR.

Izvedba:

Ministrstvo za kulturo je konec oktobra 2014 osrednjima organizacijama madžarske in italijanske narodne skupnosti – Obalni samoupravni skupnosti italijanske narodnosti in Pomurski madžarski samoupravni narodni skupnosti – posredovalo neposredni poziv za posredovanje predlogov kulturnih programov za leto 2015. Dejavnosti za ohranjanje, razvoj in promocijo italijanskega in madžarskega jezika so bile v letu 2015 osredotočene na področje izdajateljske in založniške dejavnosti ter dejavnosti za ohranjanje maternega jezika. Tako je ministrstvo za ohranjanje, razvoj in promocijo italijanskega jezika financiralo osem aktivnosti v skupni višini 41.604,00 EUR, za ohranjanje, razvoj in promocijo madžarskega jezika pa 19 aktivnosti v skupni višini 89.000,00 EUR. Ukrep se je uspešno izvajal, načrtovana potrebna sredstva so bila porabljena v celoti (v skupni višini 130.604 EUR).

V začetku leta 2015 sta bila izvedena tudi Javni razpis za izbor kulturnih projektov programa, namenjenega pripadnikom nemško govoreče etnične skupine v Republiki Sloveniji ter Javni razpis za izbor kulturnih projektov na področju romske skupnosti v Republiki Sloveniji. V okviru prvega razpisa je bilo sofinanciranih 21 projektov v skupni višini 22.108 EUR, v okviru drugega pa 92 projektov (oz. 102 projekta – pri 10 projektih

gre za izdajo leposlovnih del v romskem jeziku; v nadaljevanju gl. še 1. ukrep cilja Krepitev jezikovne zmožnosti govorcev, ANJI, str. 33) v skupni višini 82.815 EUR (oz. 92.115 EUR, če štejemo vse projekte), tako da se je tudi na področju romske skupnosti in nemško govoreče skupine ukrep v letu 2015 uspešno izvajal.

2. cilj: Zagotovitev pogojev za enakopravno javno rabo in razvoj italijanskega ali madžarskega jezika na območjih občin, v katerih živi italijanska ali madžarska narodna skupnost (NPJP, str. 45)

Ukrepi:

- **uresničevanje vidne dvojezičnosti na območjih občin, v katerih živi italijanska ali madžarska narodna skupnost,**
- **uresničevanje varstva potrošnikov tudi v italijanskem in madžarskem jeziku na teh območjih,**
- **ureditev in izvajanje ustreznega nadzora nad uresničevanjem določb zakonskih aktov, programom jezikovne politike in financiranjem**

Porabljena sredstva: /.

Izvedba:

Medresorska Delovna podskupina za pripravo načrta ukrepov za izvajanje predpisov na področju dvojezičnosti (ustanovila jo je Medresorska delovna skupina za spremljanje izvajanja jezikovne politike Republike Slovenije – MDS; v njej so predstavniki Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport, Ministrstva za pravosodje, Ministrstva za kulturo, Ministrstva za notranje zadeve oziroma Ministrstva za javno upravo, Urada Vlade Republike Slovenije za narodnosti, Obalne samoupravne skupnosti italijanske narodnosti ter Pomurske madžarske samoupravne narodne skupnosti; vodi jo Urad za narodnosti) je pripravila Načrt ukrepov Vlade Republike Slovenije za izvajanje predpisov na področju dvojezičnosti 2015–2018. Načrt ukrepov poleg uvodnega dela vsebuje opis razlogov za sprejetje tega načrta, pravne podlage za izvajanje dvojezičnosti na ozemlju RS, pregled stanja uresničevanja dvojezičnosti v praksi ter ukrepe za izboljšanje dosedanjega stanja. Vlada Republike Slovenije je načrt ukrepov sprejela 23. 7. 2015.

Medresorska delovna podskupina (koordinator Urad za narodnosti) enkrat letno pripravi Poročilo o izvedbi Načrta ukrepov Vlade Republike Slovenije za izvajanje predpisov na področju dvojezičnosti 2015–2018.

1. cilj: Krepitev jezikovne zmožnosti govorcev (ANJI, str. 33)

Ukrep: *Spodbujanje produkcije leposlovne (zlasti mladinske) literature v romskem jeziku*

Porabljena sredstva: 9.300,00 EUR.

Izvedba:

MK je v začetku leta 2015 v okviru Javnega razpisa za izbor kulturnih projektov na področju romske skupnosti v Republiki Sloveniji financiralo tudi 10 projektov izdaj romskega leposlovja (v knjižni obliki ali na zgoščenkah) v višini 9.300 EUR (skupaj 102 projekta v višini 92.115 EUR). Ukrep bo pripomogel k doseganju predvidenega učinka, tj. izboljšanju bralne pismenosti romskih otrok.

Ukrep: Spodbujanje vključevanja knjižničnega gradiva¹² v jeziki etničnih skupnosti (priseljencev), ki so v znatnem številu prisotne v RS, v šolske in druge splošne knjižnice

Porabljena sredstva: 115.870,00 EUR.

Izvedba:

Zakon o knjižničarstvu v 25. členu določa, da knjižnice na narodnostno mešanih območjih izvajajo knjižnično dejavnost tudi za potrebe narodnih skupnosti, in sicer poleg nakupa gradiva tudi zagotavljanje komunikacije v knjižnici v jeziku narodnih skupnosti, razvijanje bralne kulture, usposabljanje uporabnikov, prireditve v jeziku skupnosti ipd. Poleg tega po 55. členu ZKnj-1 država namenja splošnim knjižnicam, ki izvajajo posebne naloge za narodni skupnosti, sredstva za podporo usklajenemu razvoju knjižnične dejavnosti, namreč za delni nakup knjižničnega gradiva, za nakup računalniške opreme ter nekatere projekte. Ob tem sledi cilju »spodbujanja kulturnega dialoga«, saj se pri knjižnični dejavnosti kar najbolj neposredno udeležuje interakcija manjšin v okolje. MK je leta 2015 namensko financiralo knjižnično dejavnost za potrebe narodnih skupnosti v višini 115.870 EUR. V letu 2016 je za programe narodnih skupnosti predvidenih 136.420 EUR.

V opombi k temu ukrepu je v ANJI sicer še zapisano, da bi bilo smiselno izdelati priporočila za splošne in šolske knjižnice o tem, kakšen delež/število gradiv v jeziki številčnejših etničnih skupnosti, ki živijo v Republiki Sloveniji, naj bi redno vključevali v knjižnični fond. Vendar je po mnenju knjižnične stroke še bolj smiselno, da v okolju, v katerem knjižnica opravlja svoje poslanstvo, ta ugotavlja splošne in posebne potrebe prebivalstva na podlagi analiz. Tako bo v ospredju namesto količine gradiv kakovost vsebine.

2. cilj: Omogočanje alternativnih poti sporazumevanja in pridobivanja informacij v javnem življenju za slepe in slabovidne, gluhoslepe, osebe s specifičnimi motnjami (na primer disleksija, slabše bralne in učne sposobnosti, govorno-jezikovne motnje ipd.) ter osebe z motnjami v duševnem razvoju (ANJI, str. 55; NPJP, str. 26)

Za celoten cilj je sicer v ANJI v obdobju 2015–2018 predvidenih 400.000 EUR.

Ukrep: posredovanje slovenskih aktualnih literarnih del (na primer nagrajenih ipd.) ter muzejskih in galerijskih (stalnih) razstav v zvočni obliki ali v obliki za t. i. lahko branje

Porabljena sredstva: 11.500,00 EUR.

Izvedba:

Ministrstvo za kulturo je lani za posredovanje slovenskih literarnih del v obliki za t. i. lahko branje izpeljalo razpis za lahko branje za odrasle osebe z motnjami v duševnem razvoju na podlagi Resolucije o nacionalnem programu za jezikovno politiko. Osebe s posebnimi potrebami svoje sporazumevalne potrebe uresničujejo na prilagojene načine. To je nujno za preprečitev njihove izolacije, hkrati pa se jim tako omogočata bolj enakopravno uresničevanje temeljnih pravic in dejavnejše vključevanje v družbo. Izdaja knjig za lahko branje je osebam z motnjami v duševnem razvoju omogočila

¹² Pravilnik o pogojih za izvajanje knjižnične dejavnosti kot javne službe npr. določa v 11. členu, da »Splošna knjižnica, ki deluje na območju, kjer živita avtohtoni italijanska in madžarska narodna skupnost, ima v zbirki najmanj štiri enote gradiva na prebivalca, pripadnika narodne skupnosti, v jeziku te narodne skupnosti.«

samostojno branje ter razumevanje prebranega, prek knjige za lahko branje pa so se lahko srečali z izvirnim slovenskim literarnim besedilom v njim prilagojeni obliki. Na razpisu je bil izbran projekt Pod svobodnim soncem v lahko berljivem jeziku za odrasle s posebnimi potrebami Zavoda RISA, Centra za splošno, funkcionalno in kulturno opismenjevanje. Za priredbo literarne klasike se je prijavitelj odločil zato, da bi se izognil zapletom s pridobivanjem avtorskih pravic. Knjiga je izšla v nakladi 250 izvodov. Distribucija knjig na naslove, ki jih je izbral financer, je bila izvedena takoj po prihodu knjige iz tiskarne. Od novembra 2015 je knjiga v e-obliki prosto dostopna tudi na spletni strani Zavoda RISA. Knjiga je pripomogla k povečanju sporazumevalnih možnosti govorcev s posebnimi potrebami, tako da je kazalnik dosežen. Ministrstvo je zainteresirano, da se tudi v prihodnje podprejo taki in podobni projekti, denimo priredba leposlovnih del za učence dislektike, vendar je to odvisno od sredstev.

Ukrep: Besedni zapis avdiodogajanja in tolmačenja v SZJ na različnih medijih in zvočni opis dogajanja v sliki

Porabljena sredstva: 72.700,00 EUR.

Izvedba:

Konec oktobra 2014 je Ministrstvo za kulturo objavilo Javni razpis za izbor kulturnih projektov za razširjanje programskih vsebin, namenjenih senzorno oviranim v njim prilagojenih tehnikah, ter za razvoj tehnične infrastrukture, namenjene senzorno oviranim, ki jih bo v letu 2015 financirala RS. Cilj razpisa je bil zagotoviti podporo razširjanju in povečanju raznolikosti programskih vsebin, namenjenih senzorno oviranim v njim prilagojenih tehnikah, in podporo razvoju ustrezne tehnične infrastrukture za razširjanje programskih vsebin, namenjenih senzorno oviranim, ustvarjanje pogojev enakih možnosti za delovanje na kulturnem področju s preseganjem oviranosti, varovanje kulturnih pravic ter povečanje dostopnosti knjižnega gradiva za senzorno ovirane.

Izbranih in sofinanciranih je bilo 9 projektov (v skupni vrednosti 171.203 EUR), od tega pet projektov, namenjenih gluhih in naglušnim:

- Razvoj tehnične infrastrukture – nadgradnja obstoječe infrastrukturne opreme (Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije; 10.713,88 evra),
- Glasilo "Iz sveta tišine" (Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije; 27.485,47 evra),
- Prilagajanje in izdajanje knjig v slovenskem znakovnem jeziku (Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije; 10.857,70 evra),
- Prisluhnimo tišini – izobraževalna oddaja (Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije; 8.700,00 evrov),
- Spletna TV za gluhe in naglušne (Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije; 14.942,95 evra).

Izvedba:

Izvajalec tega ukrepa je tudi Slovenski filmski center (SFC). SFC v pogodbe, sklenjene za sofinanciranje realizacije filmov, namenjenih za kinematografsko predvajanje, vključuje določbe, da morajo producenti ob dokončanju filma v okviru obvezne dokumentacije oddati slovenske podnapise za gluhe in naglušne osebe ter zvočni opis za slepe in slabovidne v slovenskem jeziku.

Resolucija o nacionalnem programu za kulturo 2014–2014 med ukrepi na področju filmske in avdiovizualne dejavnosti določa ukrep »prilagoditve javnega predvajanja

kinematografskih in avdiovizualnih del za senzorno ovirane«. Ta ukrep predvideva opremljenost kinematografskih in avdiovizualnih del s podnapisi za gluhe in gluhe slišne ter zvočno opremo za slepe in slabovidne. Ukrep zadeva predvsem kinematografska in avdiovizualna dela, podprta z javnimi sredstvi. Dejavnost se izvaja delno tudi za področje avdiovizualnih del, namenjenih predvajanju v medijih.

Ukrep: Tiskanje besedil v brajici (učna gradiva, učbeniki, leposlovje od priprave za tisk do tiskanja gradiva, uradni dokumenti, označevanje izdelkov, napisi v javnosti, leposlovje)

Ukrep: Tiskanje besedil v brajici (učna gradiva, učbeniki, leposlovje od priprave za tisk do tiskanja gradiva, uradni dokumenti, označevanje izdelkov, napisi v javnosti, leposlovje) od priprave za tisk do tiskanja gradiva¹³

Porabljena sredstva: 956.693,23 EUR.

Izvedba:

Z vidika Resolucije o nacionalnem programu za jezikovno politiko je pomemben projekt Vzpostavitev infrastrukture za zagotavljanje enakih možnosti dostopa do publikacij slepim in slabovidnim ter osebam z motnjami branja, ki se je začel 1. decembra 2012 in zaključil 30. novembra 2015. Projekt je sledil ciljem nacionalne (Nacionalni program za kulturo) in evropske kulturne politike pri zagotavljanju dostopnosti knjižničnih storitev in publikacij predvsem slepim in slabovidnim. Izvajalec projekta, katerega bi lahko razdelili na pet ključnih področij, je bila Zveza društev slepih in slabovidnih Slovenije (ZDSSS). V okviru prvega sklopa so bili postavljeni novi strokovni temelji za delovanje Knjižnice slepih in slabovidnih Minke Skaberne. Drugi sklop je predstavljala pospešena produkcija knjižničnih gradiv v brajici in zvoku. Na tem področju je bil v Slovenijo pripeljan nov format zapisa zvočnih knjig, format DAISY, ki v nasprotju z obstoječim formatom mp3 omogoča strukturirano branje, torej prehajanje med stranmi in poglavji v knjigi. V okviru projekta so izhajali tudi trije časopisi – v brajici (na 3 mesece), povečanem tisku in zvoku (enkrat mesečno). Tretji sklop je zajemal izobraževalne vsebine, namenjene tako slepim in slabovidnim kot strokovni in splošni javnosti. V okviru četrtega sklopa se je prenavljal informacijski sistem ZDSSS (EIS). Peti sklop projekta je z najemom in adaptacijo novih prostorov Knjižnice slepih in slabovidnih Minke Skaberne kot podporni element obsegal tudi različne promocijske in kulturne dejavnosti.

Knjižnica slepih in slabovidnih Minke Skaberne je v času trajanja projekta pridobila 120 novih članov, usposabljanj se je udeležilo 400 slepih in slabovidnih ter 500 strokovnih delavcev, izdelali so 365 novih knjižnih naslovov v zvoku in 35 v brajici, razvili so tudi novi, sodobni sintetizator slovenskega govora »eBralec«; dosežen je torej kazalnik, postavljen tako v resoluciji kot v ANJI – število tiskanih knjig v brajici.

Porabljena sredstva: 98.503,00 EUR.

Izvedba:

V okviru Javnega razpisa za izbor kulturnih projektov za razširjanje programskih vsebin, namenjenih senzorno oviranim v njim prilagojenih tehnikah, ter za razvoj tehnične infrastrukture, namenjene senzorno oviranim, ki jih bo v letu 2015 financirala

¹³ Poleg ustne je pomembna tudi pisna komunikacija. Slepim in slabovidnim zaradi okvare vida lahko pisno komunicirajo s pomočjo računalnikov ali brajevih pisalnih strojev. Zato je potrebno, da slepega naučimo brati, hkrati pa mu tudi omogočimo, da to znanje uporablja. S tem ga bomo tudi lažje socializirali in vključili v družbo. Tako bo postal aktiven državljani, ki bo zanimiv tudi za trg dela, še pomembneje pa je, da bo lahko tudi sam prispeval k razvoju družbe.

RS, so bili izbrani tudi štirje projekti, financirani v višini 98.503 evre (od skupno devetih, v skupni vrednosti 171.203 evre), namenjeni slepim in slabovidnim:

- Prilagajanje in izdajanje knjig v Braillovi pisavi ter prilagajanje in izdajanje zvočnih knjig (Zveza društev slepih in slabovidnih Slovenije; 48.227,34 evra),
- Medijsko-informativna dejavnost Zveze društev slepih in slabovidnih Slovenije – programske vsebine (Zveza društev slepih in slabovidnih Slovenije; 25.075,66 evra),
- Medijsko-informativna dejavnost Zveze društev slepih in slabovidnih Slovenije – razvoj tehnične infrastrukture (Zveza društev slepih in slabovidnih Slovenije; 23.200,00 evrov),
- Izdajanje zvočnih knjig (Društvo za pomoč pri nezgodni poškodbi glave VITA; 2.000,00 evrov).

Ukrepa:

- **opremljanje produktov kulturne dediščine z oznakami za slepe in slabovidne;**
- **opremljanje muzejev, galerij, gradov, cerkva in drugih znamenitih stavb in umetnostno zgodovinskih spomenikov ter starih mestnih jeder z avdiodeskripcijo**

Ukrepa:

- **omogočanje spremljanja kulturne ponudbe v znakovnem jeziku ter z avdiodeskripcijo;**
- **opremljanje ustanov kulturne dediščine z oznakami za slepe in slabovidne**

Porabljena sredstva: iz evropskih kohezijskih sredstev 314.498,81 EUR (skupno 946.909,42 EUR v letih 2013–2015).

Izvedba:

Ministrstvo za kulturo je izvedlo večletni projekt Dostopnost do kulturne dediščine ranljivim skupinam, ki se je zaključil konec novembra 2015. Projekt je sledil ciljem nacionalne in evropske kulturne politike pri zagotavljanju najširše dostopnosti do kulturne dediščine ter skrbi za dostopnost programskih vsebin najširši javnosti. Nosilec projekta je bil Slovenski etnografski muzej. Z vidika resolucije je pomemben 3. sklop projekta, tj. vzpostavitev dostopnosti kulturne dediščine za ranljive družbene skupine in izdelava trajnostnega modela.

V omenjenem sklopu si je upravičenec prizadeval za povečanje dostopnosti kulturne dediščine ranljivim družbenim skupinam v SEM-u:

- z nakupom tehnične opreme (indukcijske zanke, lup za slabovidne obiskovalce ipd.),
- z izdelavo kopij muzejskih predmetov z omogočanjem dotikanja,
- s prenovo in nadgradnjo muzejske spletne strani za senzorno ovirane uporabnike.

Zagotovljena je bila tehnična dostopnost muzejskih prostorov in spletnih strani: mobilne indukcijske zanke, lupe, tipne karte, urejen dostop gibalno oviranim osebam, izdelava kopij muzejskih predmetov za možnost tipne zaznave.

V Slovenskem etnografskem muzeju so v okviru projekta izdelali 16 kopij izbranih muzejskih predmetov. Predmeti so namenjeni taktilnemu ogledu, saj obiskovalcem s svojo dostopnostjo omogočajo drugačno spoznavanje muzejskih predmetov. Pri izdelavi kopij in ponazoril je bilo pomembno nenehno sodelovanje s predstavniki slepih

in slabovidnih oseb, s pomočjo katerih so izdelovalci pridobili povratne informacije o ustreznosti izdelave.

Pri umestitvi kopij in ponazoril v razstavo Med naravo in kulturo je SEM upošteval višinska priporočila informacijskih tabel in pultov ter poskrbel za ustrezne talne označbe, ki obiskovalce vodi od predmeta do predmeta. Predmeti so predstavljeni kot razstava znotraj razstave – gre za skupek manjših otokov znotraj razstave, na katerem je predmet, namenjen taktilnemu ogledu. Opremljeni so z avdiodeskripcijo v več različnih jezikih in krajšim besedilom za slabovidne v povečanem tisku. Na spletni strani SEM je na voljo tudi video posnetek, opremljen s podnapisi besedila ob kopijah in pretolmačen v slovenski znakovni jezik. Prav tako pa je posnetek v slovenskem znakovnem jeziku in podnaslovljen na razpolago na recepciji muzeja, na kateri lahko gluhi ali naglušni uporabniki dobijo tablico z vsebinami.

Pri pripravi besedil oziroma opisov, ki dopolnjujejo kopije in ponazorilo, so bile upoštevane osnovne zakonitosti avdiodeskripcije: način uporabe jezika, preprostost in številčnost informacij. Dodatno pa so bila obogatena s kontekstom, zgodbo, ki obiskovalcu omogoča celosten pogled na uporabo, namen in funkcionalnost predmeta. Besedila so bila preverjena tudi s predstavniki slepih in slabovidnih. Ob kopijah je pripravljena tudi dvojezična publikacija (slovenska in angleška) z naslovom Dotik preteklosti, ki opisuje posamezne kopije in namen taktilnih elementov v muzeju. Na voljo je tudi različica v brajici, ki je v recepciji muzeja.

Drugih ukrepov znotraj tega cilja – ugotavljanja stanja načina sporazumevanja oseb z gluhoslepoto, osveščanja javnosti o pravici do dostopa informacij v lahkem branju prek medijev in organizacije seminarjev, delavnic o lahkem branju – Ministrstvo za kulturo v letu 2015 zaradi pomanjkanja finančnih sredstev ni izvajalo. Iz istega razloga ministrstvo tudi ni financiralo tečajev priprave lahko berljivih in razumljivih besedil za uresničevanje cilja Popularizacija pridobivanja zmožnosti za alternativne poti sporazumevanja pri drugih govornicah.

1. cilj: Infrastrukturni center (ANJO, str. 28)

Akcija S-1: Delovanje infrastrukturnega centra

Izvedba:

Novoustanovljena slovenska raziskovalna infrastruktura CLARIN.SI bo nudila tudi trajen repozitorij jezikovnih virov. Maja 2015 je bila infrastruktura CLARIN.SI priključena Evropskemu raziskovalnemu infrastrukturnemu konzorciju CLARIN ERIC. Ministrstvo za kulturo se vključuje v smislu spremljanja, nosilec projekta je MIZŠ v sodelovanju z ARRS.

2. cilj: Odprta dostopnost jezikovnih virov (ANJO, str. 30)

Akcija S-2: Zakonodaja za odprti dostop

Izvedba:

Slovenija se je kot članica EU in OECD zavezala k upoštevanju sporazumov o spodbujanju prostega dostopa do raziskovalnih podatkov, kar jezikovni viri v večini primerov so. Leta 2015 so bile v Sloveniji sprejete Smernice za zajem, dolgotrajno ohranjanje in dostop do kulturne dediščine v digitalni obliki, ki tudi priporočajo odprt dostop do (pisne) kulturne dediščine.

3. cilj: Spodbujanje razvoja slovenske Wikimedije (ANJO, str. 31)

Akcija S-3: Vnašanje virov v Wikije

Porabljena sredstva: 5.000,00 EUR.

Izvedba:

V okviru večletnega javnega razpisa z oznako JCR-DISJ-2014-2017 za sofinanciranje projektov digitalizacije in informacijske dejavnosti na področju slovenskega jezika, ki jih bodo izvajalci izvedli v obdobju od 2014 do vključno 2017, je bil izbran tudi projekt Wikivir, Slovensko leposlovje na spletu, ki ga izvaja Zveza društev Slavistično društvo Slovenije, Ministrstvo za kulturo pa sofinancira v znesku 5.000 evrov na leto – skupaj 20.000 evrov.

Ta ukrep sledi tudi cilju, navedenemu v sklopu Digitalizacija v Resoluciji o nacionalnem programu za jezikovno politiko: Spodbujanje digitalizacije in omogočanje prostega dostopa za vse obstoječe jezikovne vire in priročnike, ki predstavljajo kulturno dediščino oziroma znanstveno produkcijo, vezano na slovenski jezik.

Digitalizacija slovenske leposlovne klasike – projekt Wikivir teče neprekinjeno in utečeno že šest let, njegov namen je digitalizacija, konvertiranje in popravljanje digitaliziranih besedil slovenske leposlovne klasike. Glavni načrtovani vir zadnje digitalizacije je bil Digitalna knjižnica Slovenije (dLib.si), in sicer leposlovni podlistki v slovenskem časopisju s konca 19. in začetka 20. stoletja, ki so zaradi slabe podlage v besedilni obliki malodane nečitljivi in jih zato dLibov iskalnik ne najde niti niso bibliografsko zajeti njihovi metapodatki. Cilj je popularizirati besedila slovenske slovstvene dediščine.

Cilj: Temeljni opis sodobne knjižne/standardne slovenščine, specializirani jezikovni opisi, dialektološki, zgodovinsko- in primerjalnojezikoslovni opisi (NPJP, str. 34)

Ukrep: oblikovanje prosto dostopnega spletnega portala s čim več dosegljivimi jezikoslovnimi podatki o slovenščini, namenjenega splošnim uporabnikom in strokovni javnosti. Portal mora biti vzpostavljen v enem letu od sprejema resolucije, pri čemer je treba zagotoviti financiranje za njegovo vzpostavitev in dolgoročno delovanje

Porabljena sredstva: 24.500,00 EUR.

Izvedba:

Ministrstvo za kulturo je marca 2014 objavilo Javni ciljni razpis za izbor izvajalcev projektov digitalizacije in informacijske dejavnosti na področju slovenskega jezika, ki jih bo v letih 2014–2017 sofinancirala Republika Slovenija iz proračuna, namenjenega za kulturo. Sofinanciran je bil projekt Vzpostavitev in vzdrževanje spletnega portala Jezikovna politika Republike Slovenije, in sicer v višini 24.500 evrov za posamezno proračunsko leto. Namen portala je spletna dostopnost čim več obstoječih podatkov o slovenščini, sodobnih priročnikov slovenskega standardnega jezika, učbenikov ter svetovalnih storitev, narečnih slovarjev in monografij o narečjih ter večjezičnih in terminoloških baz podatkov, dosegljivost podatkov o jezikovnih virih in tehnologijah in enostaven dostop do strokovnega svetovanja prek portala pri vseh jezikovnih vprašanjih.

Portal bo pokrival vsa poglavja iz Resolucije o nacionalnem programu za jezikovno politiko 2014–2018:

- jezikovno situacijo (opis stanja),

- jezikovno izobraževanje (slovenščina kot prvi jezik v RS na vseh stopnjah izobraževanja, slovenščina zunaj RS, slovenščina kot drugi in tuji jezik, jeziki manjšin in priseljencev v RS, tuji jeziki, govorci s posebnimi potrebami, jezikovna ureditev visokega šolstva in znanosti),
- jezikovno opremljenost (jezikovni opis, standardizacija, terminologija in večjezičnost, jezikovna svetovalnica, jezikovne tehnologije, digitalizacija, govorci s posebnimi potrebami),
- formalnopravne vidike slovenske jezikovne politike in
- slovenščino kot uradni jezik Evropske unije.

Portal bo omogočal dostop do že obstoječih in delujočih vsebin in storitev iz nabora poglavij resolucije, neobstoječe pa vzpostavil. Konec leta 2015 je bil že vzpostavljen, za širšo javnost pa je bil odprt maja 2016.

Cilj: Diahroni opis jezika (ANJO, str. 51)

Akcija K-5: Diahroni korpus

Porabljena sredstva: 2.000,00 EUR.

Izvedba:

V naslednjem obdobju je predvidena gradnja enotnega diahronnega korpusa slovenskega jezika, ki zajema digitalizirane vire od prvih pisnih virov v slovenskem jeziku do predvidene meje sodobnega jezika. Mednje sodi tudi projekt Korpus besedil slovenskih protestantskih piscev 16. stoletja, eden od osnovnih virov za analizo starejšega slovenskega jezika, ki je bil l. 2015 sofinanciran v višini 2.000,00 EUR v okviru lanskega razpisa Ministrstva za kulturo za sofinanciranje projektov digitalizacije in informacijske dejavnosti na področju slovenskega jezika – »Nad/gradnja in vzdrževanje korpusov slovenščine«.

Cilj: Slovnični opis (ANJO, str. 42–47)

Akcija K-1: Pisni korpusi

Porabljena sredstva: 8.500,00 EUR.

Izvedba:

Večji projekti na področju korpusov in baz (z izjemo zgodovinskih korpusov) so se zaključili z letom 2012, od takrat korpusno gradivo večinoma ni bilo posodobljeno. Kot najnovejši pisni korpus sodobnih slovenskih besedil šteje Gigafida (več kot 1 milijarda besed), iz nje pa je vzorčen uravnoteženi korpus KRES (100 mio besed). Drugi večji besedilni korpus je Nova beseda (318 mio besed). Kot referenčni korpus govornega jezika šteje korpus GOS (1 mio besed). Specializirani korpusi so ŠOLAR (besedila učencev in dijakov) ter terminološki korpusi. Večji slovenski enojezični korpusi z vsaj delno žanrsko raznolikostjo so Gigafida, Kres, slWaC in Nova beseda. Za slovenščino trenutno obstajata internetni del korpusa Gigafida ter korpus sloWaC.

V okviru razpisa za sofinanciranje projektov digitalizacije in informacijske dejavnosti na področju slovenskega jezika – »Nad/gradnja in vzdrževanje korpusov slovenščine« je bil izbran tudi projekt »Nadgradnja korpusov Gigafida, Kres, ccGigafida in ccKres«. Za naslednje obdobje je namreč treba predvideti oblikovanje in nadgradnjo osrednjega

korpusa slovenskega jezika po zgledu drugih evropskih jezikov, pa tudi nadgradnjo in vzdrževanje korpusov besedil s spleta.

Akcija K-2: Specializirani korpusi in konkordančnik

Porabljena sredstva: 6.500,00 EUR.

Izvedba:

Ministrstvo za kulturo je v letu 2015 v okviru večletnega razpisa za sofinanciranje projektov digitalizacije in informacijske dejavnosti na področju slovenskega jezika – »Nad/gradnja in vzdrževanje korpusov slovenščine« sofinanciralo tudi gradnjo specializiranega korpusa Šolar. To je korpus pisne produkcije učencev in dijakov, namenjen učenju in poučevanju jezika ter raziskovanju težav, ki jih imajo učenci pri opismenjevanju v maternem jeziku. Sodi med korpuse z oznakami popravkov. Tipično ti korpusi vsebujejo tudi oznake napak pri produkciji besedil v tujem ali maternem jeziku. Korpus Šolar je vključen v slovnični portal za šolarje, katerega predvideni učinki so izboljšanje pismenosti slovenske šolske populacije in izboljšan slovnični opis sodobnega slovenskega jezika, pa tudi pridobitev osrednje zbirke normativnih zadreg jezikovnih uporabnikov, iz katere izhajajo teoretična dela in aplikacije.

Akcija K-3: Govorni korpus in baza

Porabljena sredstva: 3.000,00 EUR.

Izvedba:

Govorni korpusi, ki se razvijajo vzporedno z govorno bazo, so nujno potrebni, da se lahko začnejo razvijati postopki za kakršno koli avtomatsko procesiranje govornega besedila – bodisi kot del jezikovnih modelov v razpoznavalniku ali prevajalniku bodisi kot del bolj bazičnih orodij – za izdelavo oblikoslovnih označevalnikov in skladišnih razčlenjevalnikov za govorjena besedila, za izdelavo leksikonov s podatki o govorjenem jeziku, seveda tudi za vse višje ravni analize besedila (semantična, pragmatična analiza) ipd. Govorni korpus z govorno bazo pa ni samo eden najbolj osnovnih virov za razvoj govornih tehnologij, ampak tudi temeljni vir za jezikoslovne raziskave govornega jezika. Te imajo zdaj na voljo korpus v obsegu 1 mio besed (GOS), ki pa je zaradi majhnosti le pogojno referenčni (standard v svetu se na področju govornih korpusov bliža številki 10 mio besed). Zato je MK v letu 2015 v okviru razpisa za sofinanciranje projektov digitalizacije in informacijske dejavnosti na področju slovenskega jezika – »Nad/gradnja in vzdrževanje korpusov slovenščine« podprlo tudi projekt Univerze v Mariboru »Projekt Gos Videolectures«.

Cilj: Spodbujanje prožnih in inovativnih oblik učenja z razvojem jezikovnih virov in tehnologij (ANJO, str. 41)

Akcija P-9: Spodbujanje prožnih in inovativnih oblik učenja z razvojem jezikovnih virov in tehnologij

Izvedba:

Ministrstvo za kulturo je konec leta 2015 v okviru Operativnega programa za izvajanje Evropske kohezijske politike v obdobju 2014–2020 začelo pripravljati večletni Javni razpis »Spodbujanje prožnih in inovativnih oblik učenja z razvojem jezikovnih virov in tehnologij« z začetkom črpanja sredstev v letu 2016 in koncem leta 2021. Skupna

vrednost razpoložljivih sredstev za javni razpis je največ do 2.000.000 evrov, od tega v letu 2016 250.000 evrov. Razpis bo obsegal tudi v ANJO zapisane **ukrepe**:

- predstavitev izbranih vidikov slovarsko-slovničnega opisa in/ali jezikovnonormativnih informacij (v digitalni obliki),
- oblikovanje učnih e-orodij, temelječih na predstavljenem jezikovnem opisu in jezikovnonormativnih informacijah,
- razvoj inovativnih učnih pristopov in metod,
- izobraževanje učiteljev.

Cilj: Izvajanje dejavnosti, s katerimi bodo govorcem slovenščine in tujim govorcem, ki se želijo naučiti slovenščine, zagotovljeni vsi pogoji, da se seznanijo z jezikovnim standardom in se sporazumevajo v skladu z njim (NPJP, str. 36)

Ukrep: sprejetje temeljnih usmeritev glede razvoja sodobnih standardizacijskih priročnikov in storitev, predvsem v luči novih medijev in spremenjenih navad uporabnikov standardizacijskih pripomočkov – kot del Akcijskega načrta za jezikovno opremljenost

Izvedba:

Vključeno v Akcijski načrt za jezikovno opremljenost, ki ga je Vlada RS sprejela 13. novembra 2015. S sprejetjem temeljnih usmeritev je dosežen eden od kazalnikov.

Ukrep: vzpostavitev svetovalnega telesa, ki deluje prek prosto dostopnega spletnega portala s čim več dosegljivimi jezikoslovnimi podatki o slovenščini

Izvedba:

Ukrep je delno realiziran v okviru projekta Vzpostavitve in vzdrževanja spletnega portala Jezikovna politika. V okviru portala sta na voljo dve vrsti svetovalnic: prva deluje v smislu jezikovnopolitičnega svetovanja (jezikovne pravice različnih skupin govorcev), na drugo vrsto svetovalnic v zvezi s pravopisnimi vprašanji pa so napravljene povezave (Jezikovna svetovalnica Inštituta za slovenski jezik, Spletna jezikovna svetovalnica za slovenski jezik projekta JezikLingua, Lektorsko brbotanje).

Cilj: Vzpostavitev infrastrukture ter izdelava prosto dostopnih večjezičnih in terminoloških virov in orodij za podporo učenju in poučevanju tujih jezikov in terminološkemu delu (NPJP, str. 37)

Ukrepa:

– vzpostavitev splošnega večjezičnega portala, ki bo del prosto dostopnega spletnega portala s čim več dosegljivimi jezikoslovnimi podatki o slovenščini, kjer bo na voljo večjezična vsebina, zbrana s pomočjo digitalizacije ali z drugimi sredstvi iz obstoječih dvo- ali večjezičnih virov. Portal naj omogoča tudi izkoriščanje moči množice pri nadgrajevanju vsebin in mora delovati kot večjezični agregator podatkov kontrastivne narave iz drugih delov spleta;

– vzpostavitev terminološkega portala kot dela prosto dostopnega spletnega portala s čim več dosegljivimi jezikoslovnimi podatki o slovenščini, ki bo vseboval tako obstoječe kot tudi nastajajoče terminološke slovarje, terminološke baze in učinkovit svetovalni servis ter bo izkoriščal možnosti hitre izmenjave znanja in mnenj med področnimi strokovnjaki in jezikoslovci, ki jih omogoča splet. V okviru portala mora biti predvidena tudi vzpostavitev nacionalnega mehanizma za potrjevanje terminologije Evropske unije

Izvedba:

Ukrepa sta delno realizirana v okviru večletnega projekta Vzpostavitev in vzdrževanje spletnega portala Jezikovna politika. Portal namreč omogoča povezavo na obstoječa portala Terminologišče in Termania. S tem sta delno realizirana kazalnika vzpostavitev splošnega večjezičnega portala in vzpostavitev terminološkega portala.

Cilj: Spodbujanje razvoja jezikovnih tehnologij za slovenski jezik, ki vključuje vzpostavitev potrebne infrastrukture ter izdelavo čim bolj prosto dostopnih virov in orodij (NPJP, str. 40)

Ukrep: sprejetje temeljnih usmeritev razvoja sodobnih jezikovnih tehnologij na nacionalni ravni (5–10 let) in njihovo izdelovanje – kot del Akcijskega načrta za jezikovno opremljenost

Izvedba:

Temeljne usmeritve razvoja sodobnih jezikovnih tehnologij na nacionalni ravni so navedene v Akcijskem načrtu za jezikovno opremljenost, ki ga je Vlada RS sprejela 13. novembra 2013, s tem pa so postavljeni temelji za usklajen načrt razvoja jezikovnih tehnologij.

Cilj: Spodbujanje digitalizacije in omogočanje prostega dostopa za vse obstoječe jezikovne vire in priročnike, ki predstavljajo kulturno dediščino oziroma znanstveno produkcijo, vezano na slovenski jezik (NPJP, str. 41)

Ukrep: v mehanizmu izbire projektov, katerih namen je produkcija jezikovnih virov in priročnikov, financiranih z javnimi sredstvi, se vgradi zahteva, ki zagotavlja, da so izdelani viri in priročniki v največji možni meri standardizirani in dostopni tudi prek spleta

Izvedba:

Pri vsakem javnem razpisu, če to vrsta razpisa dopušča, se to napotilo upošteva, tako tudi v razpisu za sofinanciranje projektov digitalizacije in informacijske dejavnosti na področju slovenskega jezika – »Nad/gradnja in vzdrževanje korpusov slovenščine –, ki jih bodo izvajalci izvedli v obdobju od 2015 do vključno 2018, Ministrstvo za kulturo pa ga je objavilo v letu 2015 (oznaka JCR-DISJ-2015-2018). Med cilji razpisa so torej navedene tudi spletna dostopnost čim več obstoječih podatkov o slovenščini, dostopnost sodobnih priročnikov slovenskega standardnega jezika, učbenikov ter svetovalnih storitev, narečnih slovarjev in monografij o narečjih, dostopnost večjezičnih in terminoloških baz podatkov ter čim širša dostopnost dialektološke, zgodovinske in primerjalnozgodovinske ter druge znanstvene produkcije. Razpisno besedilo prijavitelja še poziva, da z imetniki avtorskih pravic nad besedili sklene pogodbo, ki bo dovoljevala, da se najmanj 9 % dela uporabi na način, kot to določa licenca CC BY 4.0. Pri povsem novih korpusih, ki bodo nastali v okviru projekta, je zaželeno, da so po licenci CC BY 4.0 dostopni v celoti. Nadgrajeni korpusi lahko privzamejo licenco predhodnih korpusov le v obsegu predhodnega korpusa, za nadgrajeni del pa je prav tako obvezen najmanj 9-odstotni del dostopnosti po licenci CC BY 4.0. Licenca CC BY 4.0 dovoljuje uporabnikom avtorsko delo in njegove predelave reproducirati v elektronski obliki, distribuirati, dajati v najem, priobčiti javnosti, vključno s pravico dajanja na voljo javnosti, in predelovati samo pod pogojem, da navedejo avtorja. Drugi uporabniki lahko naprej širijo izvirna dela oz. predelave pod istimi pogoji.

V okviru tega razpisa so bili izbrani in sofinancirani naslednji projekti (znesek financiranja velja za leto 2015; skupaj 20.000 evrov), posamezno predstavljeni že v sklopu 2 Jezikovni opis:

- Dopolnitev, pregled in objava Korpusa besedil slovenskih protestantskih piscev 16. stoletja (Znanstvenoraziskovalni center SAZU, Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša, 2.000 evrov);
- Projekt Gos Videlectures (Univerza v Mariboru, Fakulteta za elektrotehniko, računalništvo in informatiko, 3.000 evrov);
- Nadgradnja korpusa Šolar (Trojina, zavod za uporabno slovenistiko, 6.500 evrov) in
- Projekt »Nadgradnja korpusov Gigafida, Kres, ccGigafida in ccKres« (Univerza v Ljubljani, Center za jezikovne vire in tehnologije, 8.500 evrov).

Cilj: Bralnik zaslona za slepe in slabovidne (ANJO, str. 16)

Aktivnost: *Sintetizator govora za bralnik zaslona v slovenskem jeziku*

Porabljena sredstva: 219.000,00 EUR.

Izvedba:

V projektu Vzpostavitev infrastrukture za zagotavljanje enakih možnosti dostopa do publikacij slepim in slabovidnim ter osebam z motnjami branja, ki sta ga sofinancirala EU in Ministrstvo za kulturo (iz sredstev ESS za 4. razvojno prioriteto Enakost možnosti in spodbujanje socialne vključenosti, prednostno usmeritev 4.3 Dvig zaposljivosti ranljivih družbenih skupin na področju kulture in podpora njihovi socialni vključenosti), je bil razvit »eBralca – sintetizator govora slovenskega jezika«. Projekt je omogočil izdelavo novega jedra sintetizatorja govora (povezovalni cevovod sintetizatorja, priprava in vključitev govorne baze za moški in ženski glas, vključitev modula za pomensko analizo, stavčno analizo, besedno analizo, grafemsko-fonemsko pretvorbo, obravnavo homografov), izdelavo vmesnika MS SAPI5, izdelavo namestitvenega programa in vmesnika Android za »on-line« in »off-line« delovanje.

Kaže poudariti, da je kakovost »eBralca« v primerjavi s starejšimi sintetizatorji (kot npr. Govorec, Proteus) izboljšana.

3.7 Ministrstvo za notranje zadeve

1. cilj: Razvijanje jezikovne zmožnosti v slovenščini (ANJI, str. 17)

Aktivnost: *evalvacija tečajev, ki potekajo po Uredbi o načinih in obsegu zagotavljanja programov pomoči pri vključevanju tujcev, ki niso državljani EU in ki jih financirata EU in RS*

Porabljena sredstva: /

Izvedba:

V letu 2015 MNZ sicer ni izvedel celostne evalvacije projekta, je pa je vsak od izvajalcev projekta, ki je s projektom zaključil, posredoval lastno oceno izvedbe projekta. Naročnik (MNZ), ki je izvajanje projekta spremljal prek komunikacije z izvajalci, administrativnimi pregledi prejetih dokazil in evalvacij ter ogledi izvajanja projekta na kraju samem, pa ugotavlja naslednje:

- udeleženci so s programov večinoma zadovoljni,
- večina udeležencev še vedno prihaja iz držav nekdanje SFRJ,
- izvajalci so uvedli prakso »slovanskih« in »neslovanskih« skupin, v prvih poteka tečaj hitreje in brez kulturnih mediatorjev, v drugih počasneje, navadno v angleškem jeziku in pogosto s pomočjo kulturnih mediatorjev,
- tečaja se udeležujejo tudi osebe, ki so slabo- ali nepismene, saj za njih ni ustreznega javnoveljavnega programa. Ker ZIP ni prilagojen nepismenim, je pridobljen nivo znanja nizek in neprimerljiv s pismenimi,
- ker se »neslovanske« skupine izven Ljubljane težko zapolnijo, lahko nekateri upravičenci precej dolgo čakajo na ustrezno skupino ali pa so vključeni v skupino z višjo stopnjo predznanja in zato dosegajo slabše rezultate,
- nivo znanja, ki ga po obisku tečaja pridobijo slovansko govoreči, jim pogosto omogoča, da uspešno opravijo izpit ob zaključku tečaja,
- nivo znanja, ki ga po obisku tečaja pridobijo neslovansko govoreči, jim pogosto ne omogoča, da bi uspešno opravili izpit ob zaključku tečaja,
- večina udeležencev se tečaja udeležuje zato, da bi lahko opravili izpit, ki je pogoj za pridobitev slovenskega državljanstva.

3. cilj: Jezikovno vključevanje odraslih priseljencev (ANJI, str. 22)

Aktivnost: *Nadaljnje zagotavljanje izvedbe tečajev po Uredbi o načinih in obsegu zagotavljanja programov pomoči pri vključevanju tujcev, ki niso državljani Evropske unije – zagotavljanje tečaja slovenskega jezika na osnovni ravni in seznanjanja s slovensko kulturo, ustavo in zgodovino. Program omogoča lažje vključevanje tujcev, državljanov tretjih držav v družbo*

Porabljena sredstva: 454.027,49 EUR.

Izvedba:

Program je bil razpisan v 33 krajih po Sloveniji, dejansko pa so se ga tujci udeležili v 30 krajih. Izbrani izvajalci programa ZIP so izvajanje programa v maksimalno 180-urnem obsegu začeli konec leta 2014 in ga zaključili 30. 6. 2015. V tem obdobju se je tečaja udeležilo več kot 1100 oseb. Nove pogodbe z izbranimi izvajalci tečajev slovenskega jezika so bile sklenjene septembra 2015, izbrani izvajalci pa so začeli delo oktobra. Do

konca 2015 je obiskovanje tečaja v 22 krajih začelo 873 oseb, od tega je tečaj zaključilo 72 oseb. Leta 2015 je tečaje slovenskega jezika obiskovalo 1973 oseb, to je 7,8-odstotno povečanje obiska glede na leto 2014 in 2,4-odstoten upad glede na leto 2013.

Zaradi večjega učinka vključevanja oseb, ki so v Republiki Sloveniji pridobile mednarodno zaščito, so z oktobrom 2015 te osebe začele obiskovati tečaje slovenskega jezika v maksimalnem obsegu do 180 ur skupaj z drugimi tujci. Osebe z mednarodno zaščito so skladno z Uredbo o spremembah in dopolnitvah Uredbe o načinih in pogojih za zagotavljanje pravic osebam z mednarodno zaščito (Uradni list RS, št. 36/14) upravičene do 300 ur učenja jezika (v posebnih okoliščinah pa še do dodatnih 100 ur; skupaj 400 ur), te opravijo pri izvajalcu, pri katerem so obiskovali začetnih 180 ur. Posebna jezikova skrb je namenjena tudi nepismenim prosilcem za mednarodno zaščito, ki se v času odločanja o njihovi prošnji lahko udeležijo tečaja opismenjevanja, in otrokom, ki so deležni učne pomoči zlasti na področju razumevanja jezika. Osebe z mednarodno zaščito in prosilci za mednarodno zaščito niso upoštevani v zgoraj navedeni statistiki, ki se navezuje zgolj na izvedbo tečajev po Uredbi o načinih in obsegu zagotavljanja programov pomoči pri vključevanju tujcev, ki niso državljani Evropske unije (Uradni list RS, št. 70/12).

Preizkus znanja slovenskega jezika na osnovni ravni je v letu 2015 opravljalo 490 kandidatov, od tega jih je 380 preizkus uspešno opravilo, tj. 77,55 odstotka vseh kandidatov, ki so opravljali preizkus leta 2015. Glede na leto 2014, ko je izpit opravljalo 580 oseb, to predstavlja kar 34,23-odstoten upad, čeprav je odstotek uspešnih primerljiv s 77,86 % leta 2014.

Ocena stanja in predlogi:

Ministrstvo bo tudi v naslednjih dveh letih zagotovilo kontinuirano izvajanje programa Začetne integracije priseljencev (tečaji slovenskega jezika na osnovni ravni in seznanjanje s slovensko kulturo, ustavo in zgodovino) in zagotavljanje brezplačnih izpitov za tujce, državljane tretjih držav in osebe z mednarodno zaščito. Sredstva so zagotovljena iz Sklada za azil, migracije in vključevanje.

3.8 Ministrstvo za zunanje zadeve

1. cilj: Podpora države pri uporabi slovenščine kot uradnega jezika EU (NPJP, str. 47)

Ukrep: nadaljevanje nalog iz prejšnje resolucije v zvezi s terminologijo oziroma nadaljevanjem prizadevanj za vzpostavitev nacionalnega mehanizma za potrjevanje terminologije Evropske unije

Porabljena sredstva: /

Izvedba:

Ministrstvo za zunanje zadeve v okviru svojega proračuna izvaja redne naloge nacionalne kontaktne točke za jezikovna vprašanja, povezana s slovenščino kot uradnim jezikom EU:

- posodabljanje medinstitucionalnih imenikov za terminološko posvetovanje,
- moderacijo terminoloških razprav – poštni predal TERM_EU.MZZ,
- pomoč resornim organom pri jezikovnih vprašanjih v zvezi z delovanjem v EU,
- podporo slovenskim oddelkom v institucijah EU,
- usklajen zahtevek resornih organov za tolmačenje »na zahtevo« za GS Sveta EU.

Med nalogami je naveden tudi "prispevek k izvajanju nalog jezikovne politike RS v kontekstu EU", za katerega je na voljo posebna proračunska postavka 18DU-13-3.4. Za leto 2015 je bilo za izvajanje nalog iz resolucije NPJP 2014–2018 predvidenih 10.000 evrov (stroški zunanjih strokovnjakov in druge aktivnosti, povezane z uporabo slovenščine kot uradnega jezika EU). Sredstva so bila prerazporejena za druge potrebe.

MZZ je pričakoval, da bo prispeval svoje delo in sredstva, skupaj z drugimi sonosilci, ko bo potrjen Akcijski načrt za jezikovno opremljenost in ko se bodo sonosilci med seboj dogovorili za delitev dela in konkretne prispevke. Akcijski načrt je bil dan v medresorsko usklajevanje avgusta 2015, iz njega ni bilo razvidno, koliko sredstev naj bi kateri organ prispeval in za kakšno konkretno dejavnost v okviru ukrepa naj bi bil MZZ pristojen. Predvsem pa avgusta ni bilo mogoče v proračunu MZZ načrtovati dodatnih sredstev za akcijski načrt.

Ocena stanja in predlogi:

MZZ ima tudi za leto 2016 načrtovanih 10.000 evrov za realizacijo postavke 18DU-13-3.4. Lani se je začel dogovor s Službo za slovenski jezik, da bi organizirali dogodek na temo terminologije – organizacijska vprašanja (konferenco ali zgolj srečanje posameznih akterjev s tega področja), ki bi bil namenjen združevanju razpršenih prizadevanj.

V dvomnih primerih je treba definirati glavnega nosilca in sonosilce ukrepov. Glavni nosilec (glavni financer) nato ob podpori Ministrstva za kulturo koordinira delo sonosilcev, vključno s pravočasnim načrtovanjem sredstev.

MZZ predlaga intenzivnejše delovanje Medresorske delovne skupine za spremljanje izvajanja jezikovne politike Republike Slovenije, saj se je izkazalo, da brez koordinacije in usklajenega načrtovanja sredstev ter ustreznega nadzora ni in ne more biti uspešne realizacije.

3.9 Radiotelevizija Slovenija

V skladu z Zakonom o radioteleviziji Slovenija (ZRTVS-1) je RTV Slovenija javni zavod posebnega kulturnega in nacionalnega pomena, ki opravlja javno službo na področju radijske in televizijske dejavnosti. Tako je obveznost javne službe RTV Slovenija tudi razširjanje programskih vsebin iz življenja in dela Slovencev v zamejstvu, pripadnikov italijanske in madžarske skupnosti ter Romov, če so vidne in slišne na območjih, kjer te skupnosti živijo. Prav tako je del javne službe RTV Slovenije zagotavljanje programskih vsebin za senzorno ovirane in invalide.

Porabljena finančna sredstva niso navedena, ker se ukrepi izvajajo kot del redne dejavnosti.

1. cilj: Širjenje ali izpopolnjevanje jezikovne zmožnosti in področij rabe v slovenščini kot prvem jeziku (NPJP, str. 17)

Ukrep: omogočanje telekomunikacijske pokritosti roba slovenskega govornega prostora in zagotovitev dostopnosti slovenskega radia in televizije

3. cilj: Ohranjanje in širjenje področij in priložnosti za rabo slovenščine: dejavnosti za promocijo Slovenije in slovenščine (ANJI, str. 28)

Aktivnost: Spodbujanje slovenskih medijev k spremljanju življenja Slovencev v zamejstvu in po svetu

Izvedba:

Pregled oddaj na TV Slovenija za Slovence, ki živijo v zamejstvu. Ob oddajah, ki so namenjene prikazu njihovega življenja v zamejstvu, so v dnevnoinformativne oddaje vključeni tudi prispevki iz zamejstva – tako njihova narečja in kulturo ter težave, s katerimi se spoprijemajo, prikazujejo tudi večinskemu narodu.

	oddaja	spored	kdam	čas	minut
1	Dnevnik Slovencev v Italiji	TV SLO 1	vsak dan	00:00–1:45	25
2	Slovenci v Italiji	TV SLO 1	vsak drugi četrtek	14:20	30
3	Slovenski utrinki	TV SLO 1	vsak drugi četrtek	14:20	30
4	Dober dan, Koroška	TV SLO 1	ponedeljek	15:00	30
5	Slovenci v svetu	TV SLO 2	enkrat mesečno	prva sredo	30

Cilj: Zagotovitev pogojev za učinkovito jezikovno in siceršnjo družbeno integracijo govorcev manjšinskih jezikov (NPJP, str. 22)

Ukrep: zagotovitev ustreznega prostora v programih javnih medijev v jezikih govorcev, katerih prvi jezik ni slovenščina in ki takega prostora še nimajo in si takšne prisotnosti v medijih želijo

2. cilj: Promocija večjezičnosti (ANJI, str. 34)

Aktivnost: Zagotovitev ustreznega prostora v programih javnih medijev v jezikih govorcev, katerih prvi jezik ni slovenščina

Izvedba:

RTV Slovenija v okviru javne službe med drugim izdaja po en radijski in televizijski program za avtohtono italijansko in madžarsko narodno skupnost ter radijske in televizijske oddaje za romsko etnično skupnost.

Na Radiu Slovenija se predvaja redna tedenska oddaja Amare droma (Naše poti), ki je namenjena romskim vsebinam. Gre za avtorsko oddajo, ki jo pripravljajo tudi pripadniki romske skupnosti v Republiki Sloveniji, vodi pa jo Enisa Brizani, prav tako pripadnik romske skupnosti. Decembra 2015 je oddaja zaznamovala 8 let obstoja. Tudi v letu 2015 je ohranila formo enournih oddaj ob ponedeljkih od 21.05 do 22.00, skupaj je bilo predvajanih 53 oddaj.

Posebna, dodana programska vrednost oddaje, namenjene romski tematiki, je tudi v tem, da je bilo v njej predstavljenih okoli 40 portretov Romov, ki v svoji skupnosti počnejo kaj posebnega, zanimivega ali kako drugače izstopajo kot pozitivni zgledi. To je še zlasti pomembno zaradi globoko zakoreninjenih predsodkov o Romih, ki jih take zgodbe počasi razblinjajo.

Na TV Slovenija se že od leta 2008 vsak drugi teden predvaja oddaja So vakeres? (Kaj govoriš?). Temeljni cilj te oddaje je spoznavanje slovenskih Romov med sabo, saj je znano, da so med njimi številne razlike, ne samo civilizacijske, temveč tudi jezikovne. Namen oddaje je tudi popularizacija romskega jezika, ki ga uporablja večina Romov po svetu, s čimer se bodo tudi slovenski Romi lažje vključevali v številne integracijske procese, ki jih vodi Svetovna zveza Romov. Vsebinski koncept oddaje je zasnovan tako, da se skuša k sodelovanju pritegniti kar največ romske inteligence in pri tem presegati morebitne njihove notranje delitve; tako so v oddajah dobrodošli prispevki o vseh, ki na takšen ali drugačen način pomagajo pri reševanju romske problematike: o Zvezi Romov Slovenije, romskih svetnikih, najnovejši organizaciji, ki združuje mlade romske intelektualce – Romski akademski klub. V vsaki oddaji so dve reportaži, napoved dogodkov, novice in rubrika Sar roman – kako romsko (v kateri se predstavijo tri romska narečja slovenskih Romov). Drugi temeljni cilj oddaje je preseganje negativnih stereotipov, ki jih večinska populacija goji do Romov, zato se skuša dati poudarek tudi bogatemu romskemu kulturnemu izročilu, predvsem na glasbenem, pa tudi drugih področjih. Oddaja nastaja v murskosoboškem studiu TV SLO, pripravljajo pa jo Romi po vsej Sloveniji, poleg tistih iz Prekmurja še romski sodelavci iz Maribora, Ljubljane, Novega mesta in od drugod.

TV Slovenija je lani (z začetkom 3. februarja 2015) uvedla novo oddajo Na glas!, ki spremlja življenja pripadnikov narodnih skupnosti z območja nekdanje Jugoslavije, ki živijo v Sloveniji. 15-minutna studijsko-mozaična oddaja je na sporedu vsak drugi torek ob 14.20 na prvem programu Televizije Slovenija. Zagnana ekipa v oddaji predstavlja uspešne posameznike, ki izstopajo po dosežkih na kulturnem, družbenopolitičnem, znanstvenem, športnem in umetniškem področju. Pripovedujejo zgodbe o težavah priseljencev pri vključevanju v slovensko okolje in ohranjanju lastne identitete. Z zanimivimi prispevki in gosti v studiu oddaja NaGlas! opozarja tudi na sporne prakse izključevanja in diskriminacije v družbi ter skuša na ta način dvigniti raven strpnosti slovenske družbe do narodnih skupnosti z območja nekdanje Jugoslavije. Članke in prispevke, povezane z oddajo NaGlas!, je mogoče prebrati oziroma si ogledati na www.rtv slo.si in na družabnih omrežjih Facebook in Twitter.

TV Slovenija na TV SLO 1 objavlja tudi 30-minutne oddaje Mostovi – Hidak, Kanape – Kanapé, Lučka – Pitypang, Pod drobnogledom – Nagyító alatt, Brez meja – Határtalan, Potepanja – Barangolások, Moj gost, moja gostja – Vendégem, Težišče – Súlypont za madžarsko narodnostno skupnost, in sicer ob torkih, sredah in petkih ob 15.10. V oddajah avtorji iz TV-studia Lendava prikazujejo življenje madžarske manjšine v Sloveniji, njihovo zgodovino, navade, izpostavljajo pomembne osebnosti za madžarsko manjšino, pripravljajo otroški in mladinski program ter prikazujejo, kako Madžari v Sloveniji ohranjajo svoj jezik in svojo identiteto.

RTV Slovenija je v preteklih letih v romski jezik prevedla tudi 15 epizod oddaje Bisergora za območje Slovenije in pripravila oddaje za grafično obdelavo (vstavljanje romskih besed v sliko), sedaj pa se načrtujeta predvajanje in realizacija oddaje tudi na DVD-nosilcih.

Navedene oddaje promovirajo večkulturnost slovenske družbe, s čimer je kazalnik dosežen.

2. cilj: Omogočanje alternativnih poti sporazumevanja in pridobivanja informacij v javnem življenju za slepe in slabovidne, gluhoslepe, osebe s specifičnimi motnjami (na primer disleksija, slabše bralne in učne sposobnosti, govorno-jezikovne motnje ipd.) ter osebe z motnjami v duševnem razvoju (NPJP, str. 26; ANJI, str. 55)

Ukrep: avdiodeskripcija TV-oddaj in filmov ter gledaliških predstav

Aktivnost: Besedni zapis avdiodogajanja in tolmačenja v SZJ na različnih medijih in zvočni opis dogajanja v sliki

Izvedba:

RTV Slovenija izvaja naslednje programske aktivnosti, namenjene govorcem s posebnimi potrebami:

- realizacija zvočnih opisov celovečernih filmov in oddaj ter oddaj, namenjenih otrokom in mladostnikom;
- tolmačenje v slovenski znakovni jezik osrednje informativne oddaje Dnevnik in Slovenske kronike vse dni v letu;
- tolmačenje v slovenski znakovni jezik tedenskih oddaj Tednik, Posebna ponudba, Utrip, Zrcalo tedna in Infodrom ter volilnih oddaj, referendumskih oddaj in predstavitev političnih strank ter drugih pomembnejših političnih dogodkov;
- realizacija dokumentarnih filmov na temo invalidske problematike;
- predvajanje tujih dokumentarnih oddaj, ki zadevajo integracijo invalidov;
- realizacija ciklične oddaje Prisluhnimo tišini, ki je namenjena tako gluhim in naglušnim kakor tudi splošni slišči populaciji, katero seznanja s težavami, dosežki in življenjem gluhih in naglušnih;
- v različnih izobraževalnih, informativnih, otroških in mladinskih ter kulturno-umetniških oddajah pripravlja vrsto vsebin, ki obravnavajo življenje in integracijo invalidov v vseh programih Televizije Slovenija;
- na Radiu Slovenija podajajo informacije za invalide; teme o reševanju problematike invalidov in njihove integracija invalidov so vključene v vse programske pasove z različnimi žanri;
- uredništvo športnega programa spremlja vse mednarodne tekme in poroča o dosežkih naših športnikov invalidov, aktualna invalidska problematika je del novic osrednjih informativnih oddaj ter drugih oddaj Radia Slovenija.

Multimedijski center (MMC) RTV Slovenija izvaja naslednje aktivnosti:

- Oddelek za podnaslavljanje oddaj za gluhe in naglušne, ki deluje v sklopu MMC, že od leta 1996 izvaja podnaslavljanje oddaj prek teleteksta. Na mesečni ravni je

na prvem in drugem programu trenutno podnaslovljenih več kot 10.000 oddaj. Podnasloviti se poskuša čim več oddaj iz vseh uredništev. Podnaslavljajo se oddaje, ki so posnete vnaprej (risanke, dokumentarci, nadaljevanke, filmi ...), ter ponovitve oddaj. V živo se podnaslavljajo vnaprej pripravljeni deli dnevnoinformativne oddaje (Poročila, Dnevnik, Odmevi).

- MMC že 8 let ponuja aplikacijo MMC RTV Govorec (<http://www.rtv slo.si/govorec>), aplikacijo za slepe in slabovidne, ki zapisane novice pretvarja v zvočni zapis.
- S ciljem povečati dostopnost vsebin RTVS za osebe z različnimi oviranostmi od leta 2014 deluje nova spletna stran www.rtv slo.si/dostopno. Portal je tehnično prilagojen senzornim invalidom, torej slepim in slabovidnim ter gluhim in naglušnim, vsebinsko pa je namenjen vsem, ki imajo različne oblike oviranosti. Na spletni strani je zbran arhiv vseh oddaj, ki so pripravljene v tehnikah, prilagojenih senzornim invalidom, ter so tudi druge aktualne in izobraževalno svetovalne vsebine, ki zadevajo predvsem integracijo invalidov v družbo.

3.10 Slovenska akademija znanosti in umetnosti

Poleg k posameznim akcijam navedenih nosilcev (ministrstva in agencija) je sonosilec akcij s področja jezikovnega opisa, standardizacije in terminologije, izhajajoč iz Resolucije o nacionalnem programu za jezikovno politiko 2014–2018, tudi Slovenska akademija znanosti in umetnosti, ki z Znanstvenoraziskovalnim centrom SAZU izvaja dolgoročni program Naravna in kulturna dediščina slovenskega naroda – temeljne raziskave slovenskega jezika.

V letu 2015 so se sredstva, prejeta za izvajanje dolgoročnega programa Naravna in kulturna dediščina slovenskega naroda porabljala med drugim za izvedbo projekta Temeljne raziskave slovenskega jezika, in sicer za naslednje sklope: Pravni terminološki slovar – dokončanje; Slovar sinonimov slovenskega jezika in Dodelava koncepta in redakcija novega slovarja slovenskega jezika.

Izvedba:

Jezikovni opis (ANJO, str. 5)

Slovar sinonimov slovenskega jezika

V letu 2015 se je nadaljevalo ugotavljanje sinonimnih razmerij na osnovi pomenskih opisov v Slovarju slovenskega knjižnega jezika ter ob priložnostnem upoštevanju drugih gradivnih virov (obdelano pribl. 1200 strani slovarskega besedila). Na tej gradivni osnovi je bilo na novo sestavljenih pribl. 10.000 slovarskih sestavkov in dopolnjenih pribl. 6000 slovarskih sestavkov za Sinonimni slovar slovenskega jezika. Opravljeno je bilo testiranje postopka za vzpostavljanje referenc. Zahtevnejša problematika se je ob ustrezno pripravljenih elaboratih obravnavala na 24 sestankih delovne skupine.

Dodelava koncepta in redakcija novega slovarja slovenskega knjižnega jezika

Koncept novega slovarja je bil avtorsko dokončan in predan v enomesečno javno razpravo. Po vnosu večine predlogov iz javne razprave je bil dodatno usklajen s člani uredniškega odbora, po sprejemu v vseh telesih predmetno pristojnih institucij pa objavljen na spletnem portalu Fran.

Za novi slovar slovenskega knjižnega jezika je bilo izdelanih 1348 osnovnih redakcij slovarskih enot, od tega 879 iztočničnih.

Terminologija (ANJO, str. 10)

Pravni terminološki slovar – dokončanje

V letu 2015 je bilo v okviru aplikativnega projekta Pravni terminološki slovar – dokončanje, pregledanih, dopolnjenih ali na novo oblikovanih prek 3100 slovarskih sestavkov. Slovar trenutno vključuje pribl. 9000 terminov. Slovarsko delo je potekalo na vseh pravnih področjih. Posebna pozornost je bila namenjena usklajevanju slovarskih sestavkov znotraj področij in med njimi. Dogovorjena oz. poenotena so bila časovna in krajevna pojasnila, časovni in strokovni označevalniki, določene večje pojmovne skupine, npr. odgovornost, pravo, pravica, pravno pravilo, predpis. Ob strokovnem pregledu slovarja, ki so ga opravili pravniki, je bil slovar pregledan tudi z vidika terminologije oz. terminografije.

Porabljena sredstva, ocena stanja in predlog za izboljšanje:

V letu 2015 je bilo za izvajanje projekta Temeljne raziskave slovenskega jezika **namenjenih 160.791,38 EUR** iz programa Znanstvenoraziskovalna dejavnost Slovenske akademije znanosti in umetnosti. Glede na to, da je slovaropisje v sistemu vrednotenja in evalviranja znanstveno priznано le pogojno, bi bila za oživitev zamirajoče temeljne dejavnosti z vzpostavitvijo ustreznih pogojev za delovanje nujno potrebna dodatna sredstva v obliki stabilnega financiranja. S tem bi bilo lahko doseženo servisiranje uporabnikov s sodobnimi jezikovnimi priročniki v knjižni in digitalni obliki. Sredstva za slovaropisno dejavnost pa strmo padajo, kar ogroža komaj oživljeno temeljno splošno slovaropisje. Nadaljevanje tega trenda bi slovenščino lahko pripeljalo med manj razvite jezike, ki v globaliziranem svetu nimajo dobrih možnosti, s tem pa ogrozilo doseženo kulturno raven slovenskega jezika. Za trajnostni razvoj slovenskega jezika potrebujejo jezikovni uporabniki temeljne slovarske opise, izdelane s srednje- in dolgoročno skupinskim delom visoko usposobljenih strokovnjakov, kar institucionalno lahko zagotovi le Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU, ki že 70 let izvaja to dejavnost. Za zagotavljanje naštetih nalog pa je nujno stabilno financiranja inštituta, primerljivo z ravni v letu 2008, česar v okviru programa Naravna in kulturna dediščina slovenskega naroda – temeljne raziskave slovenskega jezika ni bilo mogoče zagotoviti v zadostni meri.

3.11 Urad Vlade RS za narodnosti

Cilj: Zagotovitev pogojev za učinkovito jezikovno in siceršnjo družbeno integracijo govorcev manjšinskih jezikov (NPJP, str. 22)

Ukrep: promocija jezikov avtohtonih narodnih skupnosti, romske skupnosti, ostalih manjšin in priseljencev na področju vzgoje in izobraževanja, informiranja in medijske dejavnosti, kulturne dejavnosti in znanstvenega raziskovanja

(Ukrep je delno v pristojnosti Urada Vlade RS za narodnosti.)

Porabljena sredstva: 1.234.402,00 EUR.

Izvedba:

1. Javni razpis za sofinanciranje delovanja romskih zvez v letu 2015

Predmet javnega razpisa je bil sofinanciranje kontinuiranega delovanja romskih zvez v Republiki Sloveniji v letu 2015, ob upoštevanju ciljev javnega razpisa, ki so spodbujanje aktivnega delovanja organizirane romske skupnosti na področju ohranjanja in krepitve identitete pripadnikov romske skupnosti, na področju medsebojnega povezovanja in sodelovanja različnih delov romske skupnosti, s poudarkom na uveljavljanju pozitivnega odnosa in strpnosti med celotno romsko populacijo, na področju ozaveščanja in boja proti diskriminaciji in nestrpnosti v razmerju do romske skupnosti, na področju informativne dejavnosti ter na področju aktivnega vključevanja in izvajanja projektov v korist romske skupnosti.

Kazalniki: število izvedenih programov.

Porabljena sredstva: Pri ukrepu, katerega nosilci so MIZŠ, pristojna ministrstva in MK, je bilo predvidenih 300.000 EUR. V okviru ukrepa posamezne dejavnosti niso bile posebej specificirane, zato se ne da oceniti, ali se poraba denarja ujema s predvideno vsoto v NPJP.

Ocena dejavnosti in predlogi:

Urad za narodnosti ni zaznal, da dejavnost ne bi bila uspešno izvedena oz. je ni bilo mogoče uresničiti.

Urad za narodnosti trenutno nima predlogov za izboljšanje dejavnosti.

2. Sofinanciranje tednika Népujság

Na področju informativne dejavnosti madžarske narodne skupnosti od leta 1993 deluje Zavod za informativno dejavnost madžarske narodnosti. Zavod z izdajanjem tednika Népujság kot edinega tiskanega medija v madžarskem jeziku v Republiki Sloveniji in drugih publikacij pomembno vpliva na ohranjanje identitete in razvoj madžarske narodne skupnosti v Sloveniji. S svojim poslanstvom obveščanja pripadnikov madžarske narodne skupnosti v Sloveniji v njihovem maternem jeziku, ohranjanja in razvoja jezika in kulture, krepitve in razvoja stikov z matičnim narodom ter pripadniki madžarske narodne skupnosti, živečih v drugih državah, pomembno vpliva na počutje, obstoj in razvoj madžarske narodne skupnosti v Sloveniji. Poleg tega skrbi za ohranjanje, razvoj in promocijo madžarskega jezika in kulture.

Kazalniki: izvedeni program zavoda (število izvodov tednika Népujság s prilogami, število objav vsebin na spletni strani Népujság Online (dnevno sveže in aktualne novice iz regije) ter število objav dodatnih vsebin, ki jih ni v tiskani izdaji Népujság).

Porabljena sredstva: Pri ukrepu, katerega nosilci so MIZŠ, pristojna ministrstva in MK, je bilo predvidenih 300.000 EUR. V okviru ukrepa posamezne dejavnosti niso bile posebej specificirane, zato se ne da oceniti, ali se poraba denarja ujema s predvideno vsoto v NPJP.

Ocena dejavnosti in predlogi:

Urad za narodnosti ni zaznal, da dejavnost ne bi bila uspešno izvedena oz. je ni bilo mogoče uresničiti.

Urad za narodnosti trenutno nima predlogov za izboljšanje dejavnosti.

3. Sofinanciranje dejavnosti ustanov italijanske narodnosti

Na področju italijanske narodne skupnosti Republika Slovenija sofinancira dejavnosti ustanov italijanske narodnosti, ki imajo sedež v Republiki Hrvaški in so skupnega pomena za italijansko narodno skupnost v Republiki Sloveniji in Republiki Hrvaški.

Založba EDIT deluje zaradi uresničevanja posebnih potreb pripadnikov italijanske narodne skupnosti na področju informiranja, javnega sporočanja in časopisno-založniške dejavnosti ter izdaje šolskih učbenikov in knjig ter ponudbe drugih informativnih, kulturnih in založniških storitev za italijansko narodno skupnost. Založba tako izdaja dnevnik La Voce del Popolo, dvotednik Panorama, literarno revijo La Battana, otroški list Arcobaleno, učbenike itd.

Koprska redakcija dnevnika La Voce del Popolo deluje v okviru agencije A. I. A – Jadranska informativna agencija.

Italijanska drama je poklicno gledališče, ki deluje v sklopu Hrvaškega narodnega gledališča Ivan Zajc na Reki in poleg predstav v matični hiši gostuje na celotnem ozemlju, kjer živi italijanska narodna skupnost.

Središče za zgodovinska raziskovanja v Rovinju je dokumentacijski in raziskovalni center, ki sistematično zbira gradivo o istrski zgodovini in njeni etnični strukturi, njegova knjižnica z dokumentacijo pa je odprta vsem, ki se ukvarjajo s to tematiko.

Kazalniki: izvedeni programi ustanov (število izvodov dnevnika La Voce del Popolo, dvotednika Panorama, literarne revije La Battana, otroški lista Arcobaleno, učbenikov, itd.; število predstav, število objavljenih publikacij, monografij, zbranih dokumentov, zemljevidov, itd.).

Porabljena sredstva: Pri ukrepu, katerega nosilci so MIZŠ, pristojna ministrstva in MK, je bilo predvidenih 300.000 EUR. V okviru ukrepa posamezne dejavnosti niso bile posebej specificirane, zato se ne da oceniti, ali se poraba denarja ujema s predvideno vsoto v NPJP.

Ocena dejavnosti in predlogi:

Urad za narodnosti ni zaznal, da dejavnost ne bi bila uspešno izvedena oz. je ni bilo mogoče uresničiti.

Urad za narodnosti trenutno nima predlogov za izboljšanje dejavnosti.

4. Sofinanciranje delovanja oziroma programov krovnih organizacij romske skupnosti ter italijanske in madžarske narodne skupnosti

Urad Vlade RS za narodnosti zagotavlja sofinanciranje delovanja oz. programov krovnih organizacij romske skupnosti ter italijanske in madžarske narodne skupnosti v Sloveniji, ki v okviru svojih aktivnosti prispevajo k promociji jezikov in kulturne dejavnosti samih skupnosti.

Kazalniki: izvedeni programi organizacij (število izvedenih prireditev, okroglih miz, konferenc, delavnic, srečanj, razstav, delovnih sestankov itd.).

Porabljena sredstva: Pri ukrepu, katerega nosilci so MIZŠ, pristojna ministrstva in MK, je bilo predvidenih 300.000 EUR. V okviru ukrepa posamezne dejavnosti niso bile posebej specificirane, zato se ne da oceniti, ali se poraba denarja ujema s predvideno vsoto v NPJP.

Ocena dejavnosti in predlogi:

Urad za narodnosti ni zaznal, da dejavnost ne bi bila uspešno izvedena oz. je ni bilo mogoče uresničiti.

Urad za narodnosti trenutno nima predlogov za izboljšanje dejavnosti.

Cilj: Zagotovitev pogojev za učinkovito jezikovno in siceršnjo družbeno integracijo govorcev manjšinskih jezikov (NPJP, str. 22)

Ukrep: zagotovitev ustreznega prostora v programih javnih medijev v jezikih govorcev, katerih prvi jezik ni slovenščina in ki takega prostora še nimajo in si takšne prisotnosti v medijih želijo

2. cilj: Promocija večjezičnosti (ANJl, str. 34)

Aktivnost: zagotovitev ustreznega prostora v programih javnih medijev v jezikih govorcev, katerih prvi jezik ni slovenščina

(delno v pristojnosti Urada Vlade RS za narodnosti)

Porabljena sredstva: 1.575.237,00 EUR¹⁴.

Izvedba:

1. Sofinanciranje radijskih in televizijskih programov za romsko skupnost

V okviru Javnega zavoda RTV Slovenija se pripravljajo radijske in televizijske oddaje za romsko skupnost. Na Radiu Slovenija pripravljajo tedensko oddajo »Naše poti/Amare Droma«. V oddaji, ki jo pripravljajo Romi sami, objavljajo portrete, reportaže, dnevno spremljajo dogajanje in problematiko življenja Romov v Sloveniji in o tem poročajo. Cilj oddaje je seznanjanje poslušalstva s problematiko romske skupnosti v Sloveniji, reševanje njihovih problemov, vključitev v izobraževalni sistem, izboljšanje življenjskih in delovnih razmer ter promocija kulturne dejavnosti. V murskosoboškem studiu TV Slovenija nastaja oddaja »Kaj govoriš = So vakeres?«, ki jo prav tako snujejo in pripravljajo Romi. V okviru oddaj pozornost namenjajo družbeni participaciji Romov, romskemu etničnem izročilu, izobraževanju in zaposlovanju Romov, predstavitvi slovenskih romskih naselij ipd. Radijske in televizijske oddaje dodatno sofinancira tudi država (Urad Vlade RS za narodnosti), in sicer na podlagi Zakona o Radioteleviziji

¹⁴ Radioteleviziji Slovenija, ki oddaje pripravlja v okviru svoje redne dejavnosti, sredstva na podlagi letne pogodbe zagotavlja Urad Vlade Republike Slovenije za narodnosti.

Slovenija (Uradni list RS, št. 96/05) ter Zakona o medijih (Uradni list RS, št. 110 in nasl.).

Kazalniki: izveden program (število oddaj, število prispevkov).

Porabljena sredstva: Pri ukrepu je kot nosilec naveden Javni zavod RTV Slovenija. Pri predvidenih sredstvih (35.000 EUR) ni posebej specificirano, za katere jezike gre, zato se ne da oceniti, ali se poraba denarja ujema s predvideno vsoto v ANJI.

Ocena dejavnosti in predlogi:

Urad za narodnosti ni zaznal, da dejavnost ne bi bila uspešno izvedena oz. je ni bilo mogoče uresničiti.

Urad za narodnosti trenutno nima predlogov za izboljšanje dejavnosti.

2. Sofinanciranje radijskih in televizijskih programov za italijansko in madžarsko narodno skupnost

V okviru Javnega zavoda RTV Slovenija se pri Regionalnem RTV centru Koper-Capodistria ter pri Regionalnem RTV centru Maribor – Studio madžarskih programov Lendava pripravljajo redni dnevni radijski in televizijski programi za italijansko oziroma madžarsko narodno skupnost.

Osnovno strukturo programa Radia Capodistria, radijskega programa za italijansko narodno skupnost, predstavljajo radijski dnevniki in poročila ter tematske informativne oddaje, oddaje, namenjene kulturi, razvedrilu in glasbi. V programu so zastopani manjšinska problematika, problematika čezmejnega sodelovanja s posebnim poudarkom za bližnjo deželo Furlanijo - Julijsko krajino in celoten spekter vsebin, pomembnih za italijansko narodno skupnost. Oddaje in projekti televizijskega programa za italijansko narodno skupnost so namenjeni spodbujanju sobivanja in kulturne izmenjave v večetničnem, večkulturnem prostoru ter evropskem čezmejnem prostoru. Radijski program za madžarsko narodno skupnost na področju informativnih vsebin največ prostora nameni lokalnim in regijskim novicam. Geografska razprostranjenost poslušalcev pa vedno bolj narekuje pokrivanje dogodkov v širši regiji. Dopolnjujejo jih servisne, svetovalne, glasbene in razvedrilne oddaje. V TV-studiu Lendava nastaja televizijski program za madžarsko narodno skupnost, s katerim se pokrivajo vsa področja delovanja prebivalstva, ki živi na tem področju. Programe narodnih skupnosti dodatno sofinancira tudi država (Urad Vlade RS za narodnosti), in sicer na podlagi Zakona o Radioteleviziji Slovenije (Uradni list RS, št. 96/05).

Kazalniki: izveden program (število oddaj, število prispevkov).

Porabljena sredstva: Pri ukrepu je kot nosilec naveden Javni zavod RTV Slovenija. Pri predvidenih sredstvih (35.000 EUR) ni posebej specificirano, za katere jezike gre, zato se ne da oceniti, ali se poraba denarja ujema s predvideno vsoto v ANJI.

Ocena dejavnosti in predlogi:

Urad za narodnosti ni zaznal, da dejavnost ne bi bila uspešno izvedena oz. je ni bilo mogoče uresničiti.

Urad za narodnosti trenutno nima predlogov za izboljšanje dejavnosti.

3.12 Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu

1. cilj: Spodbujanje optimizacije učenja slovenščine za zamejske, zdomske in izseljenske otroke: ohranjanje in nadgrajevanje sistematičnega izobraževanja v slovenskem jeziku v okviru obstoječih šolskih sistemov (ANJL, str. 24)

Aktivnost: *Sodelovanje pri zagotavljanju usposobljenega pedagoškega kadra, tj. ustrezno usposobljenih učiteljev oziroma asistentov iz Slovenije kot dodatne pomoči pri pouku slovenskega jezika v Porabju*

Porabljena sredstva: 23.000,00 EUR.

Pojasnilo z evalvacijo:

Urad je zagotovil financiranje uspešne strokovne pedagoške dejavnosti vzgojiteljic iz Slovenije v Porabju, to pa močno vpliva na kakovostnejše učenje slovenskega jezika in kvalitativno izboljšanje vzgojno-izobraževalnih procesov.

Aktivnost: *Spodbujanje sodelovanja in izmenjav med šolami v Sloveniji s šolami s slovenskim učnim jezikom, dvojezičnimi šolami in šolami s poukom slovenskega jezika v zamejstvu ter oddelki dopolnilnega pouka slovenskega jezika v izseljenstvu na področju kulture, športa in izobraževanja, tudi z možnostjo daljšega bivanja v Sloveniji, npr. s spodbujanjem šolskih/razrednih/prijateljskih izmenjav z bivanjem pri družinah, letom šolanja v Sloveniji za zamejske dijake in študente, letom šolanja v zamejstvu za dijake iz Slovenije*

Porabljena sredstva: 14.500,00 EUR.

Pojasnilo z evalvacijo:

Urad je zagotovil financiranje uspešne in nadvse koristne strokovne pomoči iz Slovenije na dvojezičnih šolah v Porabju, to pa pomembno dviga stopnjo jezikovne zmožnosti v slovenskem jeziku in prispeva tudi k intenzivnejšim povezavam znotraj slovenske narodne skupnosti.

Porabljena sredstva: 2.000,00 EUR.

Pojasnilo z evalvacijo:

Urad je s svojo finančno podporo omogočil nadaljnje strokovno in tudi siceršnje sodelovanje reške (HR) osnovne šole Pečine z osnovno šolo iz Kidričevega (SI); to sodelovanje pomembno dviga stopnjo jezikovne zmožnosti v slovenskem jeziku pri otrocih, ki se našega jezika učijo na Reki, krepi pa tudi duh povezanosti med tistimi, ki so slovenskemu jeziku in učenju tega jezika naklonjeni.

Porabljena sredstva: 6.500,00 EUR.

Pojasnilo z evalvacijo:

Urad redno podpira vsakoleten, lani že devetnajsti Tabor slovenskih otrok iz zdomstva in izseljenstva; slovenski otroci pridejo v Slovenijo in tu več dni živijo skupaj, se učijo slovenščine in spoznavajo slovensko kulturo ter domovino svojih prednikov; to prispeva

k večanju jezikovnih zmožnosti v slovenskem jeziku in intenzivnejšim povezavam znotraj globalne slovenske skupnosti.

2. cilj: Spodbujanje optimizacije poučevanja slovenščine: usposabljanje in izobraževanje učiteljev in pedagoških delavcev (rednih in obšolskih dejavnosti) v dvo- in večjezičnih okoljih (ANJI, str. 27)

Aktivnost: *Jezikovno izobraževanje in usposabljanje učiteljev ter pedagoških delavcev (rednih in obšolskih dejavnosti), ki skrbijo za pouk slovenskega jezika oziroma učijo v slovenskem jeziku v dvo- in večjezičnih okoljih*

Porabljena sredstva: 36.175,00 EUR.

Pojasnilo z evalvacijo:

Urad je financiral strokovni seminar za 14 učiteljev slovenskih sobotnih šol z južne poloble in s tem prispeval k prizadevanju za kakovostnejši pouk in učinkovitejše delo v razredu, za boljše znanje slovenskega jezika, za pridobivanje novih strokovnih znanj in učnih gradiv ter pripomočkov.

3. cilj: Ohranjanje in širjenje področij in priložnosti za rabo slovenščine: dejavnosti za promocijo Slovenije in slovenščine (ANJI, str. 28)

Aktivnost: *Povečanje štipendijskih skladov, ki zainteresiranim omogočajo bivanje in izobraževanje v Sloveniji, ter transparentnost štipendiranja*

Porabljena sredstva: 55.176,00 EUR.

Pojasnilo z evalvacijo:

Urad je podelil 68 polnih in 24 polovičnih štipendij za udeležbo na tečajih slovenskega jezika v Republiki Sloveniji; to bo pripomoglo k širjenju znanja slovenskega jezika ter vedenja o njem.

Aktivnost: *Spodbujanje rabe slovenščine zunaj RS v gradivih klasičnega in spletnega formata, npr. pisanja in branja natisnjenih knjig in e-knjig v slovenskem jeziku, dostopanja do e-virov v slovenskem jeziku, promocija rabe programske opreme za pametne telefone, tablice in računalnike v slovenskem jeziku, javno opozarjanje na možnosti in potrebo po oglaševanju tudi v slovenskem jeziku*

Porabljena sredstva: 14.500,00 EUR.

Pojasnilo z evalvacijo:

Redna uradova finančna podpora omogoča, da društvo Bralna značka stotinam slovenskih otrok v zamejstvu in po svetu omogoča večji stik s slovenskim (pisanim) jezikom in s tem posredno prispeva tudi k večjemu ugledu slovenskega jezika.

Porabljena sredstva: 800,00 EUR.

Pojasnilo z evalvacijo:

Uradova podpora novomeški knjižnici Mirana Jarca v njeni akciji zagotovitve in podaritve slovenskih knjig pripadnikom slovenske skupnosti na Švedskem bo rojakom omogočala večji stik s slovenskim knjižnim jezikom.

Aktivnost: Vzpodbujanje kulturnih in izobraževalnih povezav z Republiko Slovenijo

Porabljena sredstva: 110.000,00 EUR.

Pojasnilo z evalvacijo:

Vzpostavitev slovenskega Tržaškega knjižnega središča – odprtje tega kulturnega centra pomeni velik korak naprej na področju stikov med matično in zamejsko slovensko jezikovno skupnostjo.

Aktivnost: Spodbujanje rabe slovenskih narečij (kot samostojne vrednote in kot osnove za razvijanje znanja slovenskega knjižnega jezika) prek pobud, kot so npr. Jezik v družini na avstrijskem Koroškem, ustvarjanje in objavljanje v neknjižnih različicah

Porabljena sredstva: 5.000,00 EUR.

Pojasnilo z evalvacijo:

Urad je financiral projekt Pisana pomlad, katerega namen je učenje ter poglobljeno poznavanje slovenskega jezika in njegovih narečij na Koroškem; njegov končni cilj pa je ohranjanje slovenskega jezika na robovih slovenskega etničnega ozemlja.

4. cilj: Sprotno spremljanje jezikovnopolitičnih situacij v zamejstvu, izseljenstvu in zdomstvu (ANJI, str. 30)

Aktivnost: Raziskava o jezikovnem znanju, jezikovnih rabah in stališčih do slovenskega jezika v slovenskem zamejstvu, izseljenstvu in zdomstvu

Porabljena sredstva: 20.000,00 EUR.

Pojasnilo z evalvacijo:

Urad redno financira znanstvene raziskave, povezane s položajem, rabo in razvojem slovenskega jezika po svetu in še zlasti v zamejstvu; v letu 2015 je tako plačal obsežno raziskavo (izvajalec Institut za narodnostna vprašanja) o mladih pripadnikih slovenske narodne skupnosti na Hrvaškem, njihovem odnosu do slovenskega jezika, njihovi jezikovni kompetentnosti, motivaciji itd.

Navedeni so samo konkretni, ožje opredeljeni projekti, posredno pa je za poglobljanje, utrjevanje, promocijo in širjenje slovenskega jezika zunaj Republike Slovenije iz rednih ter izrednih finančnih podpor Urada Vlade Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu v letu 2015 šlo zagotovo vsaj 5.000.000 EUR. Urad namreč (so)financira popolnoma vse zamejske in izseljenske dejavnike, ki prispevajo k ohranjanju, razvoju in širjenju slovenskega jezika – od knjižnih založb do znanstvenih inštitutov, časopisov, knjižnic, gledališč, kulturnih društev in tudi nadstandardnih programov zamejskih šol. Vsak projekt, ki ga podprejo, služi (tudi) namenu ohranjanja, širjenja, izboljševanja in utrjevanja slovenskega jezika, slovenske kulture ter slovenske identitete.

4 Priporočila Vlade RS za izboljšanje uresničevanja ciljev Resolucije o nacionalnem programu za jezikovno politiko 2014–2018, Akcijskega načrta za jezikovno izobraževanje in Akcijskega načrta za jezikovno opremljenost

1. Od državnih organov pričakujemo dosledno uresničevanje ciljev Nacionalnega programa za jezikovno politiko 2014–2018, k čemur sodi tudi pravočasno in ustrezno načrtovanje tako proračunskih kot evropskih sredstev.
2. Zaradi boljšega ozaveščanja ključnih dejavnikov v državni upravi o pomembnosti uresničevanja sprejete jezikovne politike priporočamo organizacijo občasnih evalvacijskih delovnih srečanj na ravni državnih sekretarjev in direktorjev vladnih služb o posebej pomembnih problemskih sklopih uresničevanja ciljev in ukrepov jezikovne politike, ki jih kot takšne ob svojem rednem spremljanju stanja na tem področju prepozna Ministrstvo za kulturo.
3. Državnim organom priporočamo, da javne uslužbenke spodbujajo h kakovostnemu in kontinuiranemu jezikovnemu izobraževanju in usposabljanju, tega načrtujejo in jim ga omogočijo ter s tem prispevajo k njihovem ozaveščanju o družbeni vlogi slovenskega jezika (jezikovni tečaji in seminarji, osvežitev priročnika Jezik in oblika dopisa v skladu s celostno grafično podobo države).
4. Državnim organom prav tako priporočamo, da javne uslužbenke spodbujajo in jim omogočijo seznanjanje z večkulturnimi vidiki jezikovne politike: delo z jezikovnimi manjšinami, priseljenci in ranljivimi skupinami govorcev ter tečaji tujih jezikov.

5 Kazalo

Poročilo za leto 2015.....	1
1 Jezikovna politika 2014–2018	2
1.1 Sprejem resolucije in akcijskih načrtov	3
1.2 Cilji, ki jih uresničuje jezikovna politika	4
1.3 Cilji, ki naj bi jih v okviru jezikovne politike uresničili.....	5
2 Ustanovitev Medresorske delovne skupine za spremljanje izvajanja jezikovne politike Republike Slovenije	10
3 Poročilo o realizaciji	11
3.1 Generalni sekretariat Vlade RS.....	11
3.2 Javna agencija za knjigo RS.....	12
3.3 Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti	17
3.4 Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport	19
3.5 Ministrstvo za javno upravo	41
3.6 Ministrstvo za kulturo	46
3.7 Ministrstvo za notranje zadeve	63
3.8 Ministrstvo za zunanje zadeve	65
3.9 Radiotelevizija Slovenija	66
3.10 Slovenska akademija znanosti in umetnosti	70
3.11 Urad Vlade RS za narodnosti	72
3.12 Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu.....	76
4 Priporočila Vlade RS za izboljšanje uresničevanja ciljev Resolucije o nacionalnem programu za jezikovno politiko 2014–2018, Akcijskega načrta za jezikovno izobraževanje in Akcijskega načrta za jezikovno opremljenost.....	79
5 Kazalo	80